

การพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน:
กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

THE DEVELOPMENT OF CREATIVE DRAMA TO ENHANCE
THE SOCIAL INTERACTION OF YOUTH: A CASE STUDY OF YOUTH
IN SUB-SIN 26-7 COMMUNITY BUILDING, KLONG TOEY, BANGKOK

พิรัชญา ภาমনตรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2562

การพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน:
กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT OF CREATIVE DRAMA TO ENHANCE
THE SOCIAL INTERACTION OF YOUTH: A CASE STUDY OF YOUTH
IN SUB-SIN 26-7 COMMUNITY BUILDING, KLONG TOEY, BANGKOK

PHIRATCHAYA PHAMONTRI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Art Education)

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

2019

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน:

กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทวีปโยธิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ของ

พิรัชญา ภามนตรี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวณ แพทยานนท์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ)

..... ที่ปรึกษาร่วม

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย	พิรัชญา ภามนตรี
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2562
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรวิน แพทยานนท์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นพดล อินทร์จันทร์

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและศึกษาผลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กลุ่มตัวอย่างคือ เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 อายุ 10-15 ปี จำนวน 20 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 2) กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้วิจัยทำการพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์ ออกแบบโดยยึดหลักทฤษฎีละครสร้างสรรค์ ผสมผสานกับทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ใช้เวลาดำเนินกิจกรรม 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที 2) ผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ก่อนและหลังทำกิจกรรม พบว่า พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหลังการทดลองมีค่ามากกว่าก่อนการทดลอง โดยมีการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในทุกๆด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ พฤติกรรมด้านการทำงานกลุ่ม ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านภาวะผู้นำ และด้านการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยพบว่าการใช้กิจกรรมในรูปแบบการสมมติบทบาทสร้างสถานการณ์เพียงรูปแบบเดียว ไม่เพียงพอสำหรับกลุ่มตัวอย่างนี้ ควรมีการใช้กิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบเกมการแข่งขันมาช่วยกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความสนใจและกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : กิจกรรมละครสร้างสรรค์, การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม, การพัฒนากิจกรรม

Title THE DEVELOPMENT OF CREATIVE DRAMA TO ENHANCE
THE SOCIAL INTERACTION OF YOUTH: A CASE STUDY OF
YOUTH
IN SUB-SIN 26-7 COMMUNITY BUILDING, KLONG TOEY,
BANGKOK

Author PHIRATCHAYA PHAMONTRI

Degree MASTER OF EDUCATION

Academic Year 2019

Thesis Advisor Assistant Professor Dr. Porawan Pattayanon

Co Advisor Assistant Professor Dr. Noppadol Inchan

The purpose of this research is to develop and to compare the results of the use of creative drama activities to enhance social interaction of among youth in Sub-Sin 26-7 Community Building in Klong Toey. It was applied with a sample of 20 youths, aged between ten and fifteen and used purposive sampling. The research instruments included the following: (1) social interaction behavior test; (2) creative drama activities to enhance social interaction among the youth; and (3) social interaction behavior observation. The results were as follows: (1) the researcher designed the principles of creative drama theories, combined with interaction theories; and (2) the results used creative drama activities to enhance social interaction found that the social interaction behavior of the sample group before and after the experiment were different at a statistically significant level at 0.05. The development of social interaction behavior in all aspects were in descending order, as follows: collaboration skills, communication skills, leadership skills and problem-solving skills. The researcher found that the activity of role play was not enough for the sample group. The activities should be in the form of a competitive game to become more interesting and create enthusiasm.

Keyword : creative drama activity, social interaction, Activity development

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ เกิดจากความกรุณาเมตตาช่วยเหลือจาก ผศ.ดร. ปรวิ้น แพทยานนท์ และ ผศ.ดร.นพดล อิทนทร์จันทร์ ที่คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการ ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งยังสละเวลาอันมีค่าในการช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของ งานวิจัยนี้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยครั้งนี้ พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ได้แก่ รศ.ดร.จากรุวรรณ ขำเพชร ผศ.ดร.ฐาศุภร์ จันประเสริฐ ผศ.ดร.กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์ ดร.พิสมัย รัตนโรจน์สกุล และ อาจารย์ธัญญรัตน์ ประดิษฐ์แทน

ตลอดระยะเวลาการดำเนินวิจัยในครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จไม่ได้เลย ถ้าขาดความ ช่วยเหลือและการสนับสนุนจากคุณพ่อสมชาย และคุณแม่อัมพร ภามนตรี ที่คอยมอบกำลังใจและ คำแนะนำแก่ผู้วิจัยเสมอมา รวมถึงเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันตลอดระยะเวลาในการ ดำเนินการวิจัย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่เมตตาตามอบความรู้ให้แก่ผู้วิจัยจน ประสบผลสำเร็จ ขอขอบพระคุณ คุณพนัส ทองมณี หัวหน้าศูนย์สุขภาพและครูอาสาสมัครประจำ ชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย และน้องๆ กลุ่มเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 ที่ คอยให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการดำเนินวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งคณะผู้ ดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ที่ได้สละเวลาให้ความช่วยเหลือในการลงกิจกรรมในครั้งนี้ กิจกรรมเหล่านี้จะ สำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ถ้าขาดบุคคลเหล่านี้ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังว่าผลการดำเนิน งานวิจัยนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมต่อไป

พิรัชญา ภามนตรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม.....	6
ความหมายของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	6
รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	8
การพัฒนากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเด็ก	11
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์	12
พฤติกรรมที่บ่งชี้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	29

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย	31
ประวัติความเป็นมาของชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนคลองเตย	32
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์	33
ความหมายของละครสร้างสรรค์	33
ความสำคัญของละครสร้างสรรค์	34
องค์ประกอบพื้นฐานของละครสร้างสรรค์	35
แนวคิดและทฤษฎีละครสร้างสรรค์	36
ประโยชน์ของละครสร้างสรรค์	37
การจัดละครสร้างสรรค์กับเด็กในแต่ละช่วงวัย	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
ความมุ่งหมายของการวิจัย	74
ขอบเขตการวิจัย	74

กลุ่มประชากร	74
ประชากร.....	74
กลุ่มตัวอย่าง.....	74
ตัวแปรที่ศึกษา.....	74
พื้นที่ในการวิจัย.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
สรุปผลการวิจัย.....	76
อภิปรายผล	79
ข้อเสนอแนะ.....	91
ข้อเสนอแนะทั่วไป	91
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	91
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก.....	97
ประวัติผู้เขียน.....	148

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	43
ตาราง 2 แบบร่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน.....	47
ตาราง 3 แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	50
ตาราง 4 รูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทพยสิน 26-7 เขตคลองเตย.....	55
ตาราง 5 ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับวัตถุประสงค์ การจัดกิจกรรมละคร สร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน (N = 3)	61
ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 20)	64
ตาราง 7 ผลการบันทึกกิจกรรมที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้างของกลุ่มตัวอย่าง ...	65
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยรายข้อและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมของเยาวชนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (n = 20)	68
ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของพฤติกรรมการ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (n = 20)	70
ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ก่อนและหลังการทดลองใช้ กิจกรรมละครสร้างสรรค์.....	73

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่ขับเคลื่อนไปด้วยสื่อเทคโนโลยีและวัฒนธรรมต่างๆที่ไหลเวียนไปอย่างรวดเร็ว สิ่งเหล่านี้เข้ามามีบทบาทกับการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ในอดีตมนุษย์ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายใช้ชีวิตอยู่ตามธรรมชาติไม่มีการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตมากนัก แต่ในปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สภาพความเป็นอยู่นั้นถูกเปลี่ยนให้เป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น ผู้คนส่วนใหญ่ใช้ชีวิตด้วยความเร่งรีบและมีเป้าหมายที่ชัดเจนของตนเอง สังคมเต็มไปด้วยการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นด้านหน้าที่การงาน ชื่อเสียง เกียรติยศ การเรียน ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมให้คนในสังคมใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเองเป็นหลัก จนไม่สนใจคนรอบข้าง เนื่องจากต้องเผชิญกับการแข่งขันทางสังคมจึงทำให้การพึ่งพาผู้อื่นหรือการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นนั้นถูกลดทอนลงไปเรื่อยๆ ผู้คนส่วนใหญ่สนใจแต่ตนเองเป็นหลัก โดยลืมที่จะคำนึงถึงการเข้าสังคม การสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งการที่คนส่วนใหญ่แยกตัวออกจากสังคมนี้ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นมากมายในสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาต่อตนเองซึมเศร้า เครียด แต่ไม่สามารถระบายให้ผู้อื่นฟังได้ ต้องเก็บไว้คนเดียวจนเป็นโรคซึมเศร้าและร้ายแรงถึงการฆ่าตัวตาย ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ไม่สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ เพราะใช้ชีวิตอยู่กับตัวเองคนเดียวมากเกินไปจนไม่สามารถที่จะเข้าใจหรือยอมรับถึงความแตกต่างของมนุษย์ในสังคมได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) (เอกสารจากเว็บไซต์) หรือเรียกได้ว่าเป็นบุคคลที่มีภูมิคุ้มกันทางสังคมต่ำ คือ ไม่สามารถเข้าใจหรือยอมรับความแตกต่างของผู้อื่นได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิด ความรู้สึก และการกระทำ ทั้งนี้ยังส่งผลเสียต่อสังคมคือการมีพลเมืองที่ไม่มีคุณภาพ ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ส่งผลให้ผลงานนั้นด้อยคุณภาพลงไปด้วยเช่นกัน เป็นส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าในสังคมไทย นับว่าทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้นเป็นสิ่งที่คนในสังคมควรพึงมีอย่างยิ่ง

จากปัญหาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นภายในชุมชน พบว่า เยาวชนในชุมชนอาคารทrophic 26-7 เขตคลองเตยมีปัญหาเรื่องพฤติกรรมทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ดี เนื่องจากแต่เดิมชุมชนคลองเตยนับว่าเป็นชุมชนที่แออัดที่สุดในประเทศไทย ซึ่งได้มีโครงการจัดสรรพื้นที่ภายในกรุงเทพมหานครขึ้นใหม่ ส่งผลให้ชุมชนคลองเตยแห่งนี้ถูกรื้อย้ายขึ้นเป็นชุมชนอาคารสูง โดยเป็น

อาคารของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จากการรื้อย้ายชุมชนแห่งนี้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปซึ่งส่งผลให้เยาวชนมีลักษณะชอบแยกตัวออกจากสังคม เก็บตัวอยู่ในห้องของตนเอง “เด็กที่นี้อยู่ตึกเดียวกันแต่ไม่เคยรู้จักกันเลยด้วยซ้ำ เพราะพอกลับมาจากโรงเรียนก็ต่างคนต่างแยกย้ายกันเข้าห้อง เล่นเกมเล่นโซเชียล ใช้ชีวิตอยู่แต่ในห้องของตัวเอง ไม่สนใจคนรอบข้าง” (พนัส ทองมณี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 16 ตุลาคม 2561) จากคำสัมภาษณ์ของหัวหน้าศูนย์สุขภาพและครุอาสมัครประจำชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กล่าวว่า เด็กและเยาวชนในชุมชนนี้มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าสังคมหรือการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะคนในชุมชนด้วยกันเองที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อีกทั้งคำกล่าวจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนรวมทั้งผู้ปกครองของเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในตึกต่างให้ความคิดเห็นในทางเดียวกันว่าเด็กในชุมชนแห่งนี้มีพฤติกรรมที่ชอบแยกตัวไปอยู่คนเดียวในห้องของตนเอง ไม่ค่อยได้มาร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นในชุมชน ด้วยสาเหตุหนึ่งที่เกิดจากชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่เคยอยู่อาศัยเป็นชุมชนในพื้นที่ราบก็มีการปฏิสัมพันธ์กันในชุมชนที่ดี แต่ละครบครัวช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อนบ้านจะรู้จักกันทั้งชุมชน แต่เมื่อชีวิตความเป็นอยู่ถูกเปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นชุมชนในพื้นที่ราบเปลี่ยนเป็นชุมชนที่สูงอาศัยอยู่ในตึก ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนด้วยกันเอง เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ที่มีความเป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเด็กและเยาวชนนั้นที่ได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมมากนัก จึงทำให้ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมการแยกตัวออกจากสังคม ใช้ชีวิตอยู่กับตัวเองมากเกินไปจนไม่สนใจผู้อื่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย ซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่ควรได้รับการส่งเสริมเรื่องการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้ดียิ่งขึ้นโดยใช้กระบวนการของละครสร้างสรรค์

กิจกรรมละครสร้างสรรค์คือรูปแบบละครชนิดหนึ่งที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการสมมติบทบาทหรือการแสดงละคร โดยเน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกทางความคิด ความรู้สึก อารมณ์และการเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างอิสระ การเรียนรู้ผ่านละครสร้างสรรค์ถือเป็นวิธีการที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์มากที่สุด ละครสร้างสรรค์มีองค์ประกอบของการพัฒนามนุษย์อย่างครบถ้วนในหลายๆด้าน การใช้ละครสร้างสรรค์สามารถใช้ได้กับบุคคลได้ทุกช่วงวัย ซึ่งการใช้ละครสร้างสรรค์กับเด็กที่กำลังเข้าสู่ช่วงวัยรุ่นนั้นจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดี เป็นการนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่ดีในภายหน้า เพราะเด็กในวัยนี้มีความพร้อมที่จะชื่นชมและทำตามในสิ่งที่พบเห็น (ภรณ์ คุรุรัตน์, 2526) ถือเป็นวัยแห่งการเริ่มต้นการเรียนรู้ตนเอง นอกจากนี้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ยังช่วยพัฒนาการทางด้านสังคมของบุคคล

นั้นๆ ทำให้ได้รู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกันผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักการยอมรับผู้อื่น และช่วยสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (พรรัตน์ ดำรุง, 2550) จะเห็นได้ว่าละครสร้างสรรค์สามารถช่วยพัฒนามนุษย์ได้หลากหลายด้านรวมทั้งในด้านของพฤติกรรม การกระทำ ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เยาวชนที่มีพฤติกรรมการแยกตัวจากสังคมควรได้รับการพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นงานวิจัยเล่มนี้จึงเลือกใช้ละครสร้างสรรค์เป็นสื่อกลางในการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทrophyสิน 26-7 เขตคลองเตย

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชนในชุมชนอาคารทrophyสิน 26-7 เขตคลองเตย เนื่องจากสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม รวมทั้งการได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่ไม่เหมาะสม ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้เยาวชนกลุ่มนี้มีปัญหาเรื่องพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของของเยาวชนในชุมชนอาคารทrophyสิน 26-7 เขตคลองเตย โดยใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่เยาวชนควรพึงมีในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน ทั้งช่วยให้เยาวชนได้รู้จักการเรียนรู้ทำความเข้าใจและยอมรับผู้อื่น ซึ่งถือเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันด้านทางสังคมให้แก่เยาวชนอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังทำกิจกรรม

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเยาวชนในชุมชนอาคารทrophyสิน 26-7 เขตคลองเตย จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มเยาวชนในชุมชนอาคารทrophyสิน 26-7 เขตคลองเตย ช่วงอายุ 10-15 ปี โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อคัดเลือกเยาวชน และเยาวชนจะต้องมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมละครสร้างสรรค์
2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ในชุมชนอาคาร

ทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย

พื้นที่ในการวิจัย

ชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมละครสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายที่ใช้แนวคิดทางด้านละครสร้างสรรค์มาปรับใช้ในการสร้างสรรคกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมจะมีกระบวนการขั้นตอนทั้งหมด 6 ขั้นตอนตามหลักทฤษฎีละครสร้างสรรค์ของวินนีเฟร็ด วาร์ต (1925) (พรรัตน์ ดำรุง. 2550) ดังนี้ 1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า 2. การใช้จินตนาการ 3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์ 4. การเคลื่อนไหวร่างกาย 5. การใช้ท่าไม้ 6. การเต้นสด ทั้งนี้ยังได้นำทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของ David W. Johnson and Roger T. Johnson มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบกิจกรรมอีกด้วย ซึ่งทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของ David W. Johnson and Roger T. Johnson แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น 2. ด้านการสร้างบรรยากาศและรักษาสภาพบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม 3. ด้านการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำ 4. ด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง การสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้จะเน้นเรื่องการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน โดยกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย

2. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง พฤติกรรม การกระทำความรู้สึกนึกคิด และภาษาที่แสดงออกมาในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งจะต้องเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในทางที่ดี ไม่แสดงถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว เพื่อป้องกันถึงการยอมรับ การมีส่วนร่วมและการแสดงความเป็นมิตรกับผู้อื่น โดยจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของการกระทำ ประเมินได้ว่าสิ่งใดควรกระทำสิ่งใดไม่ควรกระทำ ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นด้วย

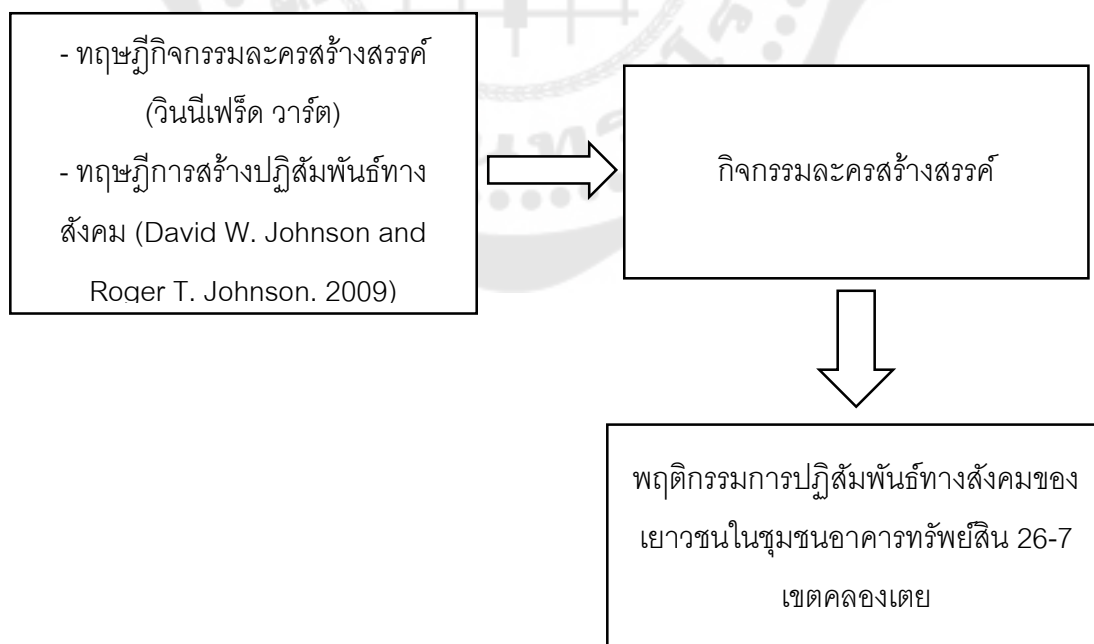
3. การพัฒนากิจกรรม หมายถึง การสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้ในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในงานวิจัยนี้ โดยใช้หลักทฤษฎีละครสร้างสรรค์ผสมผสานกับทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ในการออกแบบกิจกรรม ใช้เวลาดำเนินกิจกรรม 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที

ความสำคัญของการวิจัย

เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ส่งผลในทางที่ดีให้แก่เยาวชนในการรู้จักการเรียนรู้ตนเองและผู้อื่น การทำความเข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งยังเป็นการป้องกันปัญหาการขาดปฏิสัมพันธ์ของเยาวชนซึ่งจะส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม และช่วยส่งเสริมให้เกิดพลเมืองที่สามารถสร้างสรรค์งานในลักษณะการทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้เยาวชนในชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย มีพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดียิ่งขึ้น โดยการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดทฤษฎีกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของวินนีเฟร็ด วาร์ต ร่วมกับทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของ David W. Johnson and Roger T. Johnson มาประยุกต์ใช้เข้าด้วยกันเพื่อสร้างเป็นกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นใหม่ และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างเสริมปฏิสัมพันธ์ของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตยนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย โดยการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาเรียบเรียงเสนอเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ความหมายของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

พฤติกรรมที่บ่งชี้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

การพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเด็ก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย

ประวัติความเป็นมาของชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนคลองเตย

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

ความหมายของละครสร้างสรรค์

ความสำคัญของละครสร้างสรรค์

องค์ประกอบพื้นฐานของละครสร้างสรรค์

แนวคิดและทฤษฎีละครสร้างสรรค์

ประโยชน์ของละครสร้างสรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ความหมายของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ไว้

ดังนี้

ธิบอตและเคลลี (Thibaut and Kelley, 1959; อ้างอิงจาก: พัทธา พัคฆา, 2557) ได้อธิบายการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมตามหลักทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมคือความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล การที่ความสัมพันธ์เหล่านี้จะคงอยู่หรือยุติลงนั้นขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆ ได้วิเคราะห์ถึงประโยชน์และผลเสียที่จะได้รับ การวิเคราะห์นี้จะเกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการปฏิสัมพันธ์กัน โดยเกิดในระดับจิตใต้สำนึกซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองที่บุคคลนั้นจะแสดงออกมา นอกจากนี้ประเภทของความสัมพันธ์ยังส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกันออกไป

อัลเบอร์ตี และเอ็มมอนส์ (Alberti and Emmons, 1974; อ้างอิงจาก: นงนุช วิศิษฐ์ธรรมศรี, 2551) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่สามารถแสดงออกทางการกระทำและความรู้สึกในสิ่งที่ตนสนใจและต้องการอย่างตรงไปตรงมา และเป็นการกระทำที่ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

เฟนสเตอร์ไฮม์ และแบร์ (Fensterheim and Baer, 1975; อ้างอิงจาก: นงนุช วิศิษฐ์ธรรมศรี, 2551) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมคือความสามารถในการพูดอย่างเปิดเผย และจะต้องมีความเหมาะสมในสิ่งที่แสดงออกไปทั้งคำพูดและการกระทำ ซึ่งคุณลักษณะของบุคคลที่มีการปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมจะต้องมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีอิสระในการเปิดเผยตนเองทั้งคำพูดและการกระทำ มีความกล้าที่จะแสดงออกทั้งความรู้สึกความคิดและความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นรับรู้
2. มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์ต่างกันในทุกๆระดับ ทั้งบุคคลแปลกหน้า เพื่อน คนในครอบครัว จะต้องเป็นการสื่อสารที่เป็นไปในลักษณะเปิดเผย ตรงไปตรงมา จริงใจ และเหมาะสมกับกาลเทศะ
3. เป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามที่ต้องการคอยแสวงหาโอกาสให้ตนเองอยู่เสมอไม่รอให้ผู้ใดมาช่วย
4. รู้ถึงขีดจำกัดของตนเอง สามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งใดถูกผิด ไม่ฝืนกระทำในสิ่งที่ไม่สามารถเอาชนะได้ กระทำในสิ่งที่คิดว่าถูกต้องโดยไม่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น และรู้จักยอมรับในการกระทำและความผิดพลาดของตน

รุจโรจน์ แก้วอุไร (รุจโรจน์ แก้วอุไร, 2540) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์คือกระบวนการในการโต้ตอบระหว่างผู้ถ่ายทอดไปยังผู้รับ ผู้สอนไปยังผู้เรียน การปฏิสัมพันธ์เป็นหัวใจหลักของกระบวนการเรียนรู้ เพราะจะทำให้ผู้ถ่ายทอดสามารถคาดการณ์ได้ว่าผู้เรียนมีความ

เข้าใจหรือได้ตอบกับบทเรียนอย่างไรบ้างจากการตอบสนองของผู้เรียนด้วยการมีปฏิสัมพันธ์กับกระบวนการเรียนรู้

ตามอน (Damon, 1981; อ้างอิงจาก: พัทธรา พยัคฆา, 2557) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นการที่บุคคลมีกิจกรรมร่วมกันที่เกิดจากความตั้งใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน บุคคลจะต้องสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง การกระทำทางสังคมหรือการแสดงออกของบุคคลที่ถ่ายทอดความคิดความรู้สึกระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยแสดงออกทั้งคำพูด การกระทำ การสัมผัส รวมไปถึงการแสดงออกทางสีหน้าเพื่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ซึ่งบุคคลจะต้องสามารถประเมินได้ว่าสิ่งใดเหมาะสมไม่เหมาะสม ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ และจะต้องเป็นการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมาและจริงใจ ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงการละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วยเช่นกัน กล่าวได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่บุคคลแสดงออกซึ่งกันและกันโดยบุคคลนั้นๆจะต้องแสดงออกมาในพฤติกรรมที่เหมาะสมด้วยเช่นกัน จึงจะเรียกว่าเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบปฐมภูมิ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบทุติยภูมิ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (Albert, 1971; อ้างอิงจาก: พัทธรา พยัคฆา, 2557, น. 36-37)

1. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบปฐมภูมิ เป็นการเกิดปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มขนาดเล็กซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะของกลุ่มที่มีความใกล้ชิด คั่นเคยกัน การมีปฏิสัมพันธ์แบบนี้จะเกิดจากการที่บุคคลมีโอกาสนพบปะกันบ่อยครั้ง จนสามารถเห็นถึงความแตกต่าง เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล และสามารถยอมรับในความเป็นตัวตนของบุคคลนั้นๆได้ การปฏิสัมพันธ์ในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นกับกลุ่มครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน การปฏิสัมพันธ์แบบปฐมภูมินี้ถือได้ว่าเป็นการอบรมขัดเกลาบุคคลให้เรียนรู้ระเบียบทางสังคม ซึ่งมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาและควบคุมพฤติกรรมของบุคคล

2. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบทุติยภูมิ หรือเรียกได้ว่าเป็นการเกิดปฏิสัมพันธ์อย่างเป็นทางการ เกิดขึ้นกับกลุ่มขนาดใหญ่ โดยมีลักษณะของกลุ่มที่มีความห่างเหินกัน เพราะมีความเกี่ยวข้องกันเฉพาะบทบาทเพื่อผลประโยชน์ที่กำหนดไว้ ซึ่งไม่ได้มีโอกาสนพบปะกันบ่อยครั้ง จะพบกันในช่วงเวลาที่กำหนด จึงส่งผลให้ไม่เกิดความสัมพันธ์ในการปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบนี้ เช่น ในองค์กรต่างๆ ชมรม หรือสังคมเมือง ฯลฯ การสื่อสารของบุคคลในรูปแบบนี้จะเป็นไปในลักษณะที่

ไม่ให้ความสำคัญกับค่านิยมหรือทัศนคติส่วนบุคคลมากนัก แต่จะให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มมากกว่าเพื่อให้งานหรือกิจกรรมนั้นๆประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ง่ายและใช้ระยะเวลาสั้น

การปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม

การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยส่วนใหญ่นั้นจะเกิดขึ้นเป็นกลุ่ม มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่รักความเป็นสังคม ต้องการที่จะมีการรวมกลุ่มกัน ตั้งแต่กลุ่มที่เล็กที่สุด คือ กลุ่มครอบครัว หรือกลุ่มเพื่อนสนิท 2 คน จนถึงกลุ่มขนาดใหญ่ คือ กลุ่มทางการเมือง หรือ กลุ่มประเทศ ซึ่งพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มนั้นๆจะส่งผลต่อกันเสมอ

1. พฤติกรรมภายในกลุ่ม พฤติกรรมของบุคคลเวลาอยู่ในกลุ่ม มักจะมีความแตกต่างจากเวลาที่อยู่คนเดียว จะเห็นได้จากเรื่องที่กล่าวมาแล้ว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเวลาที่อยู่กับผู้อื่น คือพฤติกรรมของการเห็นคล้อยตามกัน นอกจากนี้พฤติกรรมของบุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มซึ่งแตกต่างเมื่ออยู่ตามลำพัง ได้แก่ อัตราการเสี่ยง และบทบาทของบุคคลนั้นๆ

1.1 อัตราการเสี่ยง พฤติกรรมภายในกลุ่มที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง คือ การตัดสินใจ มีการศึกษาเรื่องการตัดสินใจระหว่างการตัดสินใจเสี่ยงของกลุ่ม กับการตัดสินใจเสี่ยงของคนๆเดียว พบว่า เมื่ออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอัตราการตัดสินใจเสี่ยงจะมีมากกว่าอยู่คนเดียว กล่าวได้ว่า เมื่ออยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม บุคคลนั้นๆเลือกที่จะทำงานที่ยากกว่า และมีความเสี่ยงมากกว่า ลำบากมากกว่า แต่เมื่อบุคคลนั้นๆทำงานเพียงลำพังจะเลือกทำงานที่มีความเสี่ยงน้อยกว่า ดังสุภาษิตของไทยที่ว่า “คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย” แสดงให้เห็นว่า ถ้ามีเพื่อนอยู่ด้วยหลายๆคนแล้ว บุคคลนั้นๆจะมีความกลัวในการกระทำสิ่งต่างๆมากกว่า

1.2 บทบาทของบุคคล มนุษย์เราแต่ละคนล้วนมีกลุ่มสังคมของตนเอง ซึ่งแต่ละคนจะมีกลุ่มสังคมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งบุคคลจะต้องแสดงพฤติกรรมตามความคาดหวังของกลุ่มสังคมนั้นๆ ซึ่งพฤติกรรมนี้เรียกว่า บทบาท ดังนั้นการที่บุคคลจะต้องแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับบทบาท ถือเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ถ้าบุคคลหรือสมาชิกในกลุ่มนั้นๆแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบทบาทของตน ย่อมส่งผลให้เกิดความสับสนและขัดแย้งในสังคมขึ้น เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ และลูก ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับบทบาทของตนเอง จะส่งผลให้ครอบครัวนั้นๆเกิดปัญหาทางความสัมพันธ์ได้ หรือแม้แต่ผู้บริหารประเทศ ถ้ามีพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชนหรือสังคม ย่อมส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในประเทศขึ้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเปรียบเสมือน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มจะมีลักษณะที่แตกต่างออกไป 2 ลักษณะด้วยกัน คือ สมาชิกในกลุ่มไม่มีบุคคลใดที่จะมีความสำคัญในกลุ่มอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากกลุ่มคือ ศูนย์รวมบุคคลหลายบุคคลด้วยกัน ซึ่งแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ดังนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทกันภายในกลุ่มสมาชิก จึงไม่มีใครมีความสำคัญต่อกกลุ่มเพียงผู้เดียวตลอดเวลา แต่สมาชิกทุกคนมีความสำคัญต่อกกลุ่มเท่ากัน

ลักษณะของกลุ่มอีกอย่างหนึ่ง คือ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มจะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสามัคคีกันภายในกลุ่ม จะเห็นได้ว่า เมื่อใดที่มีศัตรูเข้ามารุกรานกลุ่ม คนในกลุ่มจะหันมารวมมือกันเพื่อช่วยป้องกันอันตรายต่อกกลุ่ม นอกจากนี้เมื่อใดที่เกิดภัย เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ สมาชิกในกลุ่มจะเกิดความสามัคคีและร่วมมือช่วยเหลือกัน

การปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอีกประเภทหนึ่ง คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากที่บุคคลเป็นคนสร้างขึ้น เช่น ความหนาแน่นและเสียง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆด้วย ดังนี้

1. ความหนาแน่น เกิดจากการเพิ่มของจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วและเกิดจากการโยกย้ายที่อยู่อาศัยของคนจำนวนมากเข้ามาอยู่ในพื้นที่ที่มีความจำกัด เช่น เมืองใหญ่นักจิตวิทยากล่าวไว้ว่า ความหนาแน่นของประชากรมีผลต่อความบกพร่องทางสังคม เช่น ประชากรมีสุขภาพจิตที่แย่ง และก่อให้เกิดอาชญากรรม ในกรณีสถานที่ที่มีความหนาแน่นของประชาชนสูง ในสถานที่นั้นก็จะมบุคคลที่มีสุขภาพจิตเสื่อมเยอะทั้งยังเกิดอาชญากรรมอยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ยังพบว่าสถานที่ที่มีประชากรหนาแน่นและมีอาชญากรรมเยอะ มักจะเป็นสถานที่ที่มีความยากจน ซึ่งในส่วนนี้อาจแสดงให้เห็นว่าความยากจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อการเกิดอาชญากรรมอาจจะไม่ใช่ความหนาแน่นเพียงอย่างเดียว เพราะสถานที่ที่มีประชากรความหนาแน่น แต่ไม่มีความยากจนก็ไม่ก่อให้เกิดอาชญากรรมมากนัก ประชากรที่อาศัยอยู่ในชนบทประสบกับปัญหาทางภัยพิบัติธรรมชาติ เกิดหนี้สิน ไม่มีที่ทำมาหากิน จนทำให้เกิดความยากจนและส่งผลให้เกิดการลี้ภัยของประชาชนจากชนบทเข้ามาสู่เมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร เพราะประชาชนจากชนบทคาดหวังว่าเมืองเหล่านี้ คือแหล่งที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ และที่ทำมาหากิน แหล่งใหญ่ของตน ส่งผลให้เกิดความหนาแน่นในเมืองใหญ่ มีชุมชนแออัดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้

ยังเกิดอาชญากรรมรวมทั้งปัญหาสังคมอื่นๆด้วย การจะแก้ปัญหาเรื่องอาชญากรรม และปัญหาประชากรหนาแน่นอย่างถูกต้อง ควรแก้ไขโดยการขจัดความยากจนของประชาชน

2. เสี่ยง เมื่ออยู่ในที่มีความหนาแน่นสูง ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้น คือ มลภาวะทางเสียง ถ้าบุคคลอยู่ในสถานที่ที่มีเสียงดังโครมคราม แม้จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ จะพบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพและทางพฤติกรรม ลักษณะทางกายภาพที่มีการเปลี่ยนแปลงไป คือ หัวใจมีอัตราการเต้นที่เร็วขึ้น ส่วนลักษณะทางพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาลดลง เมื่อเสียงดังรบกวนหยุดลง ลักษณะต่างที่เปลี่ยนแปลงไปก็จะเข้าสู่ภาวะปกติ มีการศึกษาในเด็กเล็กพบว่า เด็กที่อาศัยอยู่ในสถานที่ที่มีเสียงดังมากตั้งแต่เด็ก จะมีความสามารถในการอ่าน และการแยกความแตกต่างของเสียงได้น้อยกว่าเด็กที่อาศัยอยู่ในสถานที่ที่เงียบกว่า นอกจากเสียงแล้วอุณหภูมิยังเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล อุณหภูมิจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและสภาพอารมณ์ของบุคคลนั้นๆ เช่น อากาศร้อนทำให้คนหงุดหงิดง่าย ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องไปถึงการถูกเร้า ถ้าถูกเร้าในสภาพอารมณ์นี้ก็จะทำให้บุคคลลืมหัดความรู้สึกละโมโหง่ายขึ้น

การพัฒนาการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเด็ก

การสร้างโอกาสในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเด็กทุกคน ทำให้เด็กเริ่มต้นมีความรู้สึกรับรู้เกี่ยวกับตนเองและเรียนรู้ปฏิริยาความคาดหวังของผู้อื่นดังที่ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของแอลเดอร์ กล่าวไว้ว่า บุคคลอยู่ในสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่จะต้องมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา และบุคคลนั้นจะต้องมีการยอมรับว่าสังคมคาดหวังอะไรจากตนฉะนั้นเด็กจึงควรต้องมีการเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างตามกฎเกณฑ์ของสังคมเมื่อเด็กได้ปฏิบัติตามสังคมแล้วจะทำให้สังคมยอมรับและบุคคลจะมีโอกาสเข้าร่วมอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี ในวัยเด็กปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กจะเกิดขึ้นในบ้าน เมื่อเด็กก็เติบโตและพัฒนาขึ้นเด็กจะเริ่มให้ความสนใจในการเล่นและการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่นมากขึ้น การเล่นทำให้เด็กเรียนรู้การแสดงออกพฤติกรรมทางสังคมได้อย่างเหมาะสม เช่น การแบ่งปันความร่วมมือและความเคารพในทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น รวมถึงการเรียนรู้ทักษะด้านการสื่อสาร การรู้คิดและทักษะการเคลื่อนไหว

สรุปได้ว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามนุษย์ โดยควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กซึ่งการให้เด็กได้ร่วมกิจกรรมกับเด็กคนอื่นนั้นถือเป็นการเรียนรู้การปฏิสัมพันธ์จากการเล่น ซึ่งจะทำให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น รู้จักการแสดงออกด้านพฤติกรรมทางสังคมอย่างเหมาะสม ทั้งการแสดงออกด้านร่างกาย วาจา ความคิด ความรู้สึก อารมณ์ และสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์

การปฏิสัมพันธ์ คือ การสื่อสารระหว่างผู้ใช้กับระบบ โดยที่ระบบมีส่วนต่อประสานเป็นทั้งส่วนที่ผู้ใช้สนใจและเป็นเหมือนคน สนทนา/ตัวกลางระหว่างผู้ใช้และระบบ เริ่มจากผู้ใช้ป้อนคำสั่ง/ออกคำสั่งแก่ ส่วนต่อประสานจากนั้นเป็นหน้าที่ของส่วนต่อประสานที่จะดำเนินการตามคำสั่ง ดังนั้นการสื่อสารระหว่างผู้ใช้และระบบมีความหมายคือเป็นภาษาทางอ้อม (Indirect language) แทนที่จะเป็นการกระทำโดยตรง (Direct action)

เนื่องจากมนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม สร้างตนเองขึ้นมาเป็นสังคมที่ต้องมีการมีการพึ่งพาอาศัยกันในเรื่องต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกันให้รู้เรื่องและมีความเข้าใจกัน เพื่อขจัดปัญหาการไม่เข้าใจกันซึ่งอาจจะนำความไม่สงบสุขมาสู่หมู่คณะของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาขึ้นระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันโดยไม่จำเป็นหรือโดยการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทุกคนในโลกนี้มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด และเจตคติ ดังนั้นการสื่อสารจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย และจากการศึกษาในเรื่องพฤติกรรมของบุคคลก็พบว่าคนเราใช้เวลาในการสื่อสารถึง ร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่บุคคลทำกิจกรรมในขณะที่ตื่น (ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2553, น. 11-12) นับว่าการสื่อสารมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างยิ่ง

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory)

เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงอิทธิพลของการปฏิสัมพันธ์ (สุภัททา ปินทะแพทย์, ม.ป.ป.) มนุษย์มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสารแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1. ปฏิสัมพันธ์ภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Interaction) คือปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นที่เป็นส่วนที่ช่วยเสริมสร้างให้บุคคลนั้นๆเกิดประสบการณ์และเกิดแนวทางในการแสดงพฤติกรรม รวมไปถึงการเก็บสะสมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกของตัวบุคคลนั้นๆ

2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Interaction) คือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นกับบุคคล 2 คนขึ้นไป อาจเป็นบุคคลต่อบุคคลหรืออาจเกิดขึ้นจากบุคคลต่อกกลุ่มหรือกลุ่มต่อกกลุ่มก็ได้ การปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะนี้จะมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเนื่องจากบุคคลแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

เมื่อบุคคลเกิดการปฏิสัมพันธ์กันมักจะเริ่มต้นด้วยการแสดงออกของตนเองที่จะทำให้บุคคลอื่นได้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น เป็นส่วนที่ตั้งใจให้ผู้อื่นได้รับรู้ ในขณะเดียวกันก็จะพยายามปกปิดสิ่งไม่ต้องการให้ผู้อื่นรู้เอาไว้เป็นเรื่องส่วนบุคคล การสื่อสารระหว่างกันจึงเป็นการสื่อสารเพื่อให้บุคคลอื่นได้รับสารตามที่เรากำลังต้องการเท่านั้น

อีริก เบอรน์ (ฉันทนา ภาคบกข, 2540, มกราคม) ได้เสนอว่า การปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องได้รับ และสามารถใช้บำบัดหรือแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะผู้ที่ขาดความอบอุ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบไปด้วย 3 ประการ ดังนี้

1. สบสายตา เป็นการมองสบสายตาเพื่อถ่ายทอดความรักความอบอุ่นให้แก่เด็ก การทำให้การสบตามีพลังสูงสุด ผู้ให้พลังจะต้องใช้ตาซ้ายสบตาซ้ายของเด็กเพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้สึกได้อย่างเต็มที่ การสบสายตาจะส่งผลให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจและมั่นใจว่าตนมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

2. วาจาสร้างสรรค์ เป็นการใช้คำพูดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่เด็กว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อผู้อื่น จะต้องใช้คำพูดที่นุ่มนวลและเกิดกำลังใจ ต้องหลีกเลี่ยงการตำหนิติเตียนหรือคำพูดที่บั่นทอนจิตใจ นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำสั่งตลอดเวลา เพราะจะทำให้เด็กไม่กล้าที่จะคิดหรือทำอะไรด้วยตนเอง ต้องรอให้ผู้คำสั่งจึงจะกระทำการต่างๆ ได้

3. สัมผัสที่อบอุ่น เป็นการสัมผัสโอบกอดที่ช่วยให้เด็กรู้สึกอบอุ่นใจและมีความเชื่อมั่นว่าตนมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น นอกจากนี้ยังสามารถใช้การสัมผัสที่อบอุ่นกับเด็กที่มีปัญหาความซื่อสัตย์ได้ การที่เด็กได้รับการสัมผัสที่อบอุ่นจะช่วยให้เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองมีความกล้าที่จะแสดงออกทั้งทางคำพูดและการกระทำ

การเสริมสร้างกำลังใจดังกล่าวนี้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กที่อาศัยอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พ่อแม่ไม่มีเวลาให้กับครอบครัวส่งผลกระทบต่อตัวเด็กเป็นอย่างมาก เด็กขาดความรักความอบอุ่นมีเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา ครูและผู้ที่อยู่รอบตัวของเด็กจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความอบอุ่นเหล่านี้ให้แก่เด็ก ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับคนรอบข้างจึงส่งผลต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็ก ช่วยให้เกิดกล้าคิดกล้าแสดงออก สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี เกิดการเรียนรู้ที่จะชื่นชมข้อดีของตนและผู้อื่นพร้อมทั้งเรียนรู้ที่จะยอมรับข้อผิดพลาดของตนและผู้อื่นด้วยเช่นกัน

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม (Interaction Theory)

มีนักทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มหลายคน เช่น โรเบิร์ต เอฟ. เบลล์ (Robert F. Bales) จอร์จ ซี. โฮมันส์ (George C. Homans) และดับเบิลยู. เอฟ. ไวต์ (W.F. Whyte) ได้กล่าวว่า (ธนฤต ทวีสุทธิ, 2558) สาระสำคัญของทฤษฎีองค์ประกอบพื้นฐานของกลุ่มมี 3 ประการ ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มที่ทำ ปฏิสัมพันธ์ด้านต่างๆ ของสมาชิกในกลุ่ม และสภาพอารมณ์จิตใจของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งภายในกลุ่มจะมีการติดต่อสื่อสารกันทั้งที่ใช้คำพูดและไม่ใช้คำพูด โดยเชื่อว่ากลุ่มเป็นระบบของบุคคลต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันสามารถศึกษาและทำความเข้าใจพฤติกรรมของกลุ่ม

ได้จากองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการ ดังนี้ (จิราลักษณ์ จงสถิตมัน, 2549; อ้างอิงจาก: ธนกฤต พุทธิ, 2558)

1. พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 พฤติกรรมด้านสังคมและอารมณ์เชิงบวก ได้แก่

1) ความสมานฉันท์เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เช่น การให้ความช่วยเหลือ การให้ความร่วมมือ เป็นต้น

2) การระบายหรือผ่อนคลายความเครียด เช่น การหัวเราะ การเล่าเรื่องตลกขบขัน

3) การเห็นพ้องต้องกัน เช่น การยอมรับกันทั้งเข้าใจกัน ปฏิบัติตาม

1.2 พฤติกรรมด้านสังคมและอารมณ์เชิงลบ ได้แก่

1) การไม่เห็นพ้องต้องกัน แสดงการปฏิเสธ ไม่ให้การช่วยเหลือ

2) การแสดงความตึงเครียดออกมาในกลุ่ม

3) การแสดงความเป็นปฏิกิริยา การข่มผู้อื่นและการปกป้องตนเอง

1.3 พฤติกรรมแก้ไขปัญหาการทำงานและการทำกิจกรรมของกลุ่ม ได้แก่

1) การให้คำแนะนำ

2) การให้ข้อคิด การประเมินผล การวิเคราะห์ แสดงความรู้สึกรู้สึกคิด

3) การให้แนวทาง ให้ข่าวสารข้อมูล ยืนยันเรื่องต่างๆ การทำให้เรื่องกระจ่างชัดเจขึ้น การบอกกล่าวเรื่องราวซ้ำอีกครั้ง

2. กลุ่มมีความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการติดต่อสื่อสารในเรื่องงานและสังคมอารมณ์กับการพัฒนาโครงสร้างของกลุ่มที่เกิดจากบทบาทที่หลากหลายของสมาชิกและการตอบสนองของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน

3. กลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีการทำหน้าที่ 2 ด้าน คือ การทำงานให้ประสบความสำเร็จและการสร้างความสัมพันธ์ด้านสังคมและอารมณ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งการทำหน้าที่ดังกล่าวคือกระบวนการกลุ่มนั่นเอง

สรุปได้ว่าทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคือ กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งแต่ละบุคคลจะต้องควบคุมการแสดงพฤติกรรมของตนเองเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลในกลุ่มและทำให้กลุ่มสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้

ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Fundamental Inter Personal Relation Orientation)

ชัทส์ (Schuts) เจ้าของทฤษฎีกล่าวว่า ทฤษฎีนี้มีสาระสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรม การปรับตัวเข้าหากันของบุคคล สรุปได้ดังนี้ (กาญจนา ไชยพันธุ์, 2549; อ้างอิงจาก: ธนกฤต ทวี สุทธิ, 2558)

1. พฤติกรรมระหว่างบุคคลที่มีความพยายามที่จะทำการปรับตัวเข้าหากัน บุคคลแต่ละบุคคลมีลักษณะเฉพาะของตนเองในการปรับตัวเข้าหาผู้อื่น ความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 ความต้องการมีส่วนร่วม คือความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการแสดงพฤติกรรมที่เป็นมิตรต่อผู้อื่น และแสดงว่าตนเองมีความสนใจต่อผู้อื่น และยังมี ความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพราะบุคคลนั้นต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

1.2 ความต้องการควบคุม เป็นกระบวนการที่บุคคลตัดสินใจเพื่อให้ ตนเองมีอิทธิพล มีอำนาจในการควบคุมผู้อื่น ซึ่งอาจแสดงออกมาในพฤติกรรมของการข่มขู่ผู้อื่น

1.3 ความต้องการเป็นที่รักใคร่ของผู้อื่น เป็นความรู้สึกและอารมณ์ ส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองคน เช่น ความรัก มิตรภาพ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การสร้างความผูกพันทางอารมณ์เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมกัน

2. การแสดงพฤติกรรมและความต้องการเฉพาะตนต่อบุคคลอื่น ซึ่งพัฒนา จากการได้รับการสนองความต้องการในวัยเด็ก ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่มอาจเป็นแบบที่ เข้ากันได้ หรือเข้ากันไม่ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคคลที่สัมพันธ์กันและลักษณะในการแสดง ความสัมพันธ์ต่อกันเป็นสำคัญ ซึ่งมี 3 แบบคือ

2.1 การปรับตัวเข้าหากันโดยทั้งสองฝ่ายแสดงความรู้สึกที่ต้องการ โดย บุคคลจะพยายามแสดงความรู้สึกที่ต้องการของตน ซึ่งมีอยู่ 3 ประการดังกล่าวมาแล้ว และถ้าหาก บุคคลมีความต้องการเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันก็就会有ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.2 การปรับตัวเข้าหากันโดยแสดงความรู้สึกที่ต้องการ (Originator Compatibility) ที่มีฝ่ายหนึ่งเป็นผู้แสดงความต้องการของตนโดยพยายามริเริ่มของกลุ่มถ้าบุคคล อื่นซึ่งเป็นผู้รับไม่ชอบหรือไม่ต้องการร่วมกิจกรรมนั้นก็ จะไม่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.3 การปรับตัวโดยการแลกเปลี่ยนความต้องการเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตน ปรารถนา (Reciprocal Compatibility) ด้วยการแสดงความต้องการเกี่ยวกับพฤติกรรมให้อีกคน หนึ่งทราบ ซึ่งถ้าความพอใจของสมาชิกไม่ตรงกัน หรือบุคคลไม่สามารถแสดงความต้องการ เกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตนพอใจให้บุคคล อื่นทราบ คนทั้งคู่ก็จะเข้ากันไม่ได้

ทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี

เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์ (เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์) กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นถือเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์อย่างมาก พัฒนาการทางสังคมของแต่ละบุคคลนั้นพัฒนาขึ้นมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งนี้ยังส่งผลต่อองค์ประกอบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละบุคคล ความสำเร็จในอาชีพ การค้นพบและเข้าใจถึงความหมายของการใช้ชีวิต รวมไปถึงสุขภาพจิตของบุคคลนั้นๆ ล้วนได้รับผลกระทบจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ความคิด ความเชื่อ ทักษะคติ รวมไปถึงค่านิยมต่างๆ ของบุคคล บุคคลแต่ละคนถูกหล่อหลอมมาจากประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งแต่ละคนจะมีแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการเชื่อมปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จะต้องอาศัยความเข้าใจถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ที่มีระหว่างบุคคล เพื่อให้บุคคลทั้งสองฝ่ายเกิดความประสบผลสำเร็จในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันเอง

คุณลักษณะสำคัญของบุคคลในการสร้างปฏิสัมพันธ์

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ต้องอาศัยทัศนคติของบุคคลที่สำคัญ ได้แก่

1. การยอมรับและการให้เกียรติ กล่าวคือ การยอมรับถึงลักษณะเฉพาะหรือลักษณะส่วนบุคคลตามที่บุคคลนั้นเป็น ซึ่งถือเป็นการยอมรับและให้เกียรติถึงคุณค่าของบุคคลนั้นๆ
2. การเข้าใจสาระและเข้าใจถึงความรู้สึก กล่าวคือ การเข้าใจถึงเนื้อหาของสิ่งที่สื่อสารระหว่างกัน และจะต้องเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่นเสมือนเป็นความรู้สึกของตนเอง ซึ่งถ้าขาดความเข้าใจความรู้สึกซึ่งกันและกัน การปฏิสัมพันธ์ก็จะไม่สามารถดำเนินต่อไปถึงขั้นลึกซึ้งได้
3. การจริงใจ กล่าวคือ บุคคลจะต้องไม่เสแสร้งในการแสดงออก ทั้งทางด้านความคิด ความรู้สึกของตนเอง

สิ่งที่ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือ ความสามารถในการสื่อสาร หรือแสดงออกถึงคุณลักษณะเหล่านี้ออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ ซึ่งความสามารถในการแสดงออกหรือการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบถึงคุณลักษณะสำคัญเหล่านี้ เรียกว่า ทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล (สมเกียรติ แจ่มจันทร์, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น อาจเป็นไปได้ใน 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบ 1 เป็นรูปแบบที่ง่ายที่สุด คือ การขอให้ผู้อื่นเข้ามาทำการผูกมิตรก่อน

รูปแบบ 2 เป็นรูปแบบที่ยากขึ้น คือ การขอให้บุคคลใด ๆ มาเป็นเพื่อนกับตนเอง ซึ่งเรามักจะเกิดความรู้สึกเสี่ยงต่อการถูกปฏิเสธ

รูปแบบ 3 เป็นรูปแบบในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี โดยการให้มิตรแก่ผู้อื่น ถือเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในระยะยาว การสร้างปฏิสัมพันธ์แบบนี้จะได้ผลที่สุด

ดังที่ David W. Johnson (1997) กล่าวว่า ถ้าบุคคลต้องการเพื่อน บุคคลจงเป็นเพื่อนของผู้อื่น ถ้าบุคคลต้องการความห่วงใย บุคคลต้องให้ความห่วงใยแก่ผู้อื่นก่อน ถ้าบุคคลต้องการคำปลอบโยน บุคคลต้องให้คำปลอบโยนแก่ผู้อื่นก่อนเช่นกัน

David W. Johnson ได้กล่าวว่า การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีนั้นจะต้องอาศัยการสร้างทักษะเหล่านี้ ได้แก่ การเปิดเผยตนเองและไว้วางใจซึ่งกัน และการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการฟัง การทวนเนื้อหา การสะท้อนความรู้สึก และการถาม

ทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ (David W. Johnson. 1997) มี 3 ทักษะ ดังนี้

1. การเปิดเผยตนเอง (Self Disclosure)

การเปิดเผยตนเอง หมายถึง การเปิดเผยให้ผู้อื่นรับรู้ความรู้สึกของตนเอง การเปิดเผยตนเอง ไม่ใช่การบอกกล่าวถึงประวัติหรือเรื่องราวในอดีตของตนเอง แต่เรื่องราวในอดีตก็อาจจะช่วยให้บุคคลอื่นเข้าใจ สาเหตุหรือที่มาของความรู้สึกที่เรามีต่อเหตุการณ์นั้นๆ

ประโยชน์ของการเปิดเผยตนเอง

การเปิดเผยตนเองมีผลดีต่อสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ดังนี้

1. ทำให้ผู้อื่นได้ทำความรู้จักและเรียนรู้ตัวตนของเรามากยิ่งขึ้น ทั้งยังเพิ่มโอกาสให้ผู้อื่นได้ทำความคุ้นเคยกับเรามากขึ้น

2. ทำให้บุคคลที่มีความคิด ความสนใจในเรื่องเดียวกัน มาร่วมกันกระทำสิ่งนั้นๆ ด้วยกันได้ และมีเป้าหมายเดียวกัน

3. ช่วยในการตรวจสอบว่าบุคคลสองคนมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันหรือไม่

4. บุคคลนั้นๆ สามารถจัดการกับความเครียดของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

5. การบอกกล่าวหรือเล่าเรื่องราวที่ไม่สบายใจของตนเองกับผู้อื่นนั้น ถือเป็นความช่วยเหลือให้ตัวเราเองเข้าใจปัญหาของตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้รับกำลังใจ ความห่วงใย และคำปลอบโยนจากบุคคลนั้นๆ ทั้งยังช่วยคิดหาวิธีแก้ปัญหาในมุมมองอื่นๆ ที่ตนเองอาจคิดไม่ถึง ซึ่งจะทำให้สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเกิดความสนิทสนมมากยิ่งขึ้น และลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ความเหมาะสมของการเปิดเผยตนเอง

การเปิดเผยตนเองกับผู้อื่นที่มีความมากเกินไปหรือน้อยเกินไปส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ได้ อาจทำให้เกิดการสูญเสียสัมพันธภาพได้เช่นกัน การเปิดเผยตนเองที่มีผลต่อการพัฒนาสัมพันธภาพให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะต้องมีความเหมาะสมในการเปิดเผยตามโอกาสดังนี้

1. เมื่อมีการเปิดเผยระหว่างบุคคล เมื่อบุคคลหนึ่งเปิดเผยตนเองก็จะมีความคาดหวังว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะเปิดเผยตนเองด้วยเช่นกัน แต่ถ้การเปิดเผยตนเองเกิดขึ้นฝ่ายเดียว ก็ควรจำกัดการเปิดเผยตนเองไว้ในขอบเขตหนึ่งเท่านั้นเพื่อให้เกิดผลเสียต่อสัมพันธภาพได้
2. การเปิดเผยตนเองควรเป็นเกี่ยวข้องกับเรื่องราวระหว่างบุคคล
3. ผลของการเปิดเผยตนเองขึ้นกับบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งด้วย การเปิดเผยความรู้สึกของตนเองของฝ่ายหนึ่ง อาจส่งผลกระทบต่อกฝ่ายหนึ่งได้ ดังนั้นต้องพิจารณาถึงทัศนคติและมุมมองของอีกฝ่ายหนึ่งที่มีต่อการเปิดเผยตนเองด้วย
4. การเปิดเผยตนเองควรเริ่มต้นจากระดับทั่วไปก่อน แล้วค่อยๆเพิ่มระดับไปสู่การเปิดเผยตนเองที่มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นหรือเปิดเผยเรื่องส่วนตัวมากขึ้น เช่น เริ่มมีการพูดถึงสิ่งที่ชอบ งานอดิเรกที่ชอบทำ กีฬา ความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องต่างๆ เมื่อมีมิตรภาพดำเนินไปทำให้เกิดความคุ้นเคยมากขึ้นแล้ว การเปิดเผยตนเองจะค่อยๆไปสู่เรื่องใกล้ตัวและเกี่ยวกับความรู้สึกที่ลึกซึ้งมากขึ้น เช่น การเปิดเผยเรื่องราวเกี่ยวกับความกลัวของตนเอง ซึ่งการเปิดเผยเรื่องราวเหล่านี้จะทำให้มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น

2. ความไว้วางใจ (Trust) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthy)

ความไว้วางใจถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สิ่งที่ถือว่าเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุดของความสัมพันธ์ ก็คือการ เกิดความไม่ไว้วางใจต่อกัน ความไว้วางใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่งจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลทั้งสองฝ่ายที่มีต่อกัน ความไว้วางใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก แต่สามารถถูกทำลายได้อย่างง่ายดาย ความไว้วางใจเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลเต็มใจที่จะเสี่ยงต่อผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการเปิดเผยตนเอง ความไว้วางใจจะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลทำให้ผู้อื่นมั่นใจว่าเขาได้รับประโยชน์จากการเสี่ยงเปิดเผยตนเอง บุคคลที่จะได้รับความไว้วางใจ คือ บุคคลที่แสดงออกถึงการยอมรับสิ่งที่ผู้อื่นเปิดเผยต่อตนเอง รวมไปถึงการช่วยเหลือและสนับสนุน การแสดงออกถึงการยอมรับนั้นเป็นการช่วยให้บุคคลที่เปิดเผยตนเองลดความรู้สึกกังวลและกลัวต่อความอ่อนแอของตนเอง และจะส่งผลให้เขากล้าที่จะเปิดเผยตนเองมากยิ่งขึ้น

การทำลายความไว้วางใจ

ความไม่ไว้วางใจ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นง่าย ๆ ถ้าบุคคลรู้ว่าบุคคลอีกฝ่ายโกหก หลอกลวงแม้แต่ครั้งเดียว ก็ส่งผลให้เกิดการทำลายความไว้วางใจต่อกัน กลับกลายเป็นความรู้สึกไม่ไว้วางใจ ซึ่งความรู้สึกไม่ไว้วางใจนี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการไว้วางใจอีกครั้งได้ยาก เพราะบุคคลนั้นๆจะรู้สึกได้ว่าการโกหกหลอกลวงนี้สามารถเกิดขึ้นได้

การกระทำที่ส่งผลในทางที่ไม่ดีต่อการไว้วางใจ ได้แก่

1. การที่บุคคลหนึ่งที่รับฟังอีกฝ่ายเปิดเผยตนเอง แล้วทำการปฏิเสธหัวเราะขบขัน ไม่ให้เกียรติผู้ที่เปิดเผยตนเอง
2. การไม่เปิดเผยตนเองตอบกับผู้อื่น เมื่อบุคคลหนึ่งเปิดเผยตนเอง แต่อีกฝ่ายไม่ยอมเปิดเผยตนเองกลับนั้น จะทำให้บุคคลนั้นไม่ยอมเปิดเผยตนเองอีกเลย เพราะจะเกิดความรู้สึกไม่ไว้วางใจและรู้สึกว่าตนเองเปิดเผยมากเกินไป เกิดความไม่มั่นใจที่จะเปิดเผย
3. การปฏิเสธที่จะเปิดเผยเกี่ยวกับความคิดความรู้สึกของตนเอง เมื่อมีอีกฝ่ายหนึ่งแสดงถึงการยอมรับ แสดงถึงความเต็มใจที่จะช่วยเหลือหรือให้ความร่วมมือของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยการแสดงอาการปกปิดและเริ่มระมัดระวังตนเองที่จะเปิดเผยสิ่งต่างๆ จะทำให้อีกฝ่ายรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ และรู้สึกถึงการถูกปฏิเสธ

ความเหมาะสมของความไว้วางใจผู้อื่น

คำถามที่เกิดขึ้นบ่อยในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ บุคคลจะสามารถไว้วางใจบุคคลอื่นในทุกสถานการณ์หรือไม่ การไว้วางใจบุคคลอื่นเป็นสิ่งที่บุคคลจะต้องพิจารณาตามความเหมาะสมของบุคคลนั้นๆและสถานการณ์นั้น การไว้วางใจที่ไม่เหมาะสมอาจจะทำให้เกิดผลเสียขึ้นได้ แต่การไม่ไว้วางใจใครเลยก็เป็นความไม่เหมาะสมเช่นกัน

3. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการแสดงออกที่จะทำการสื่อสารกับผู้อื่น ให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจได้อย่างถูกต้องและชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจต่อกัน และสานต่อเรื่องราวที่สื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ได้แก่ ทักษะการฟัง การทวนเนื้อความ การสะท้อนความรู้สึก และการถามคำถาม การที่ผู้รับสารจะสามารถรับสารได้อย่างถูกต้องตรงกับเจตนาของผู้ส่งสารนั้น ผู้รับสารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยดังนี้

สิ่งที่ผู้รับสารควรพิจารณาในการรับสาร

1. มุมมองของผู้ส่งสาร
2. ความหมายของสารหรือเจตนาของผู้ส่งสาร

3.1 ทักษะการฟัง (Listening skill)

การสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การฟังถือเป็นพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่ง การที่จะสื่อสารกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดีนั้น จะต้องเริ่มจากการฟังที่มีประสิทธิภาพเสียก่อน

การฟังที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง การฟังที่สามารถเข้าใจถึงสาระสำคัญที่ผู้ส่งสารสื่อออกมาได้ สาระสำคัญที่ผู้ส่งสารสื่อออกมา สามารถสื่อได้ 2 ช่องทาง คือ

1. สื่อสารโดยการใช้วาจาหรือถ้อยคำ สารที่ถูกสื่อออกมาโดยการใช้วาจาหรือถ้อยคำนั้นส่วนใหญ่จะเป็นสารที่มีเนื้อหาสาระ ผู้รับสารจะต้องตั้งใจฟังและจับใจความสำคัญของสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อออกมาให้ได้ ผู้ฟังควรจับใจความของเนื้อหาให้ได้ 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร

2. สื่อสารผ่านทางน้ำเสียง สีหน้าและท่าทาง สารที่ถูกสื่อออกมาผ่านการใช้น้ำเสียง สีหน้าและท่าทางนั้นมักจะเป็นสารที่บ่งบอกถึงความรู้สึกของผู้ส่งสาร เช่น ความจริงจัง ความสนุกสนาน ดีใจ เสียใจ เป็นต้น

การจะจับใจความสำคัญของผู้ส่งสารที่สื่อออกมาได้นั้น จะต้องสังเกตทั้งการสื่อสารผ่านวาจาหรือถ้อยคำ และการสื่อสารผ่านสีหน้า ท่าทาง น้ำเสียง ร่วมกันด้วย เพื่อจะได้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของผู้ส่งสารที่ต้องการจะสื่อได้อย่างชัดเจนและถูกต้อง ซึ่งในบางครั้งผู้ส่งสารอาจมีการปิดบังหรือกลบเกลื่อนโดยการใช้ถ้อยคำไม่ตรงกับจิตใจหรือความรู้สึกข้างในของตนเอง ดังนั้นผู้รับสารควรมีทักษะการฟังที่มีประสิทธิภาพพอที่จะวิเคราะห์แยกแยะสารที่ได้รับจากผู้ส่งสารว่าแท้จริงแล้วผู้ส่งสารมีความคิดเห็นเช่นไร หรือรู้สึกอย่างไร

อุปสรรคของการสื่อสารความเข้าใจ

อุปสรรคของการสื่อสารความเข้าใจที่ทำให้การสื่อสารเกิดความผิดพลาดหรือเกิดการเข้าใจไม่ตรงกันนั้น คือ บุคคลเกิดความอคติหรือมีทัศนคติของตนเอง ที่นำไปใช้ตีความสาระสำคัญที่รับรู้ได้มาจากการฟังหรือการเห็น การมีอคติจะทำให้เกิดการเลือกรับรู้สารเพียงบางส่วนเท่านั้น แทนที่จะรับรู้ทั้งหมดและตีความตามที่รับรู้

การเลือกรับรู้เป็นอุปสรรคของการฟังและการตอบสนอง

ในการสื่อสารระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่นั้น เกิดความซับซ้อนของการสื่อสารที่สื่อต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นสารที่สื่อออกโดยการใช้คำพูดหรือการแสดงท่าทาง ผู้รับสารมักจะเลือกที่จะรับรู้สารเพียงแค่บางส่วนของสารทั้งหมดที่ผู้ส่งสารสื่อออกมา ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับรู้ของบุคคล ได้แก่ ทัศนคติ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวังของผู้รับสาร ทำให้การรับสารจากการได้ยินหรือการเห็นเป็นไปตามสิ่งที่ผู้รับสารคาดหวังหรือคิดไว้แล้ว แทนที่จะ

เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ทางแก้ไขปัญหาล้วนนี้เพื่อลดการเลือกรับรู้ของบุคคลในการสื่อสาร สามารถทำได้โดยการที่บุคคลเข้าใจมุมมองของผู้อื่นในการสื่อสารนั้นๆ

การเข้าใจมุมมองของผู้อื่น

ข่าวสารหรือข้อความที่ใช้ในการสื่อสารเดียวกันนั้น อาจถูกผู้รับสารตีความและเข้าใจได้แตกต่างกันออกไปตามมุมมองของแต่ละบุคคล จึงก่อให้เกิดการเข้าใจผิดกันระหว่างการสื่อสารกัน เนื่องจากผู้ส่งสารมักคิดว่าผู้รับสารจะสามารถเข้าใจสารที่ต้องการจะสื่อออกไปได้ คิดว่า会有ความคิดเดียวกัน แต่ในความเป็นจริงแล้ว สารที่บุคคลแต่ละคนรับอาจถูกตีความไปคนละแบบคนละความหมาย ดังนั้นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องสามารถสื่อและรับสารตรงกัน ผู้ส่งสารและผู้รับสารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยบางประการ สิ่งที่ผู้ส่งสารควรพิจารณาถึงในการส่งสาร ได้แก่

1. มุมมองของผู้รับสาร
2. ข้อมูลพื้นฐานหรือข้อมูลเก่า เกี่ยวกับสิ่งที่จะสื่อที่ผู้รับสารมีอยู่ก่อน
3. สิ่งที่ผู้รับสารสนใจและต้องการทราบเกี่ยวกับเรื่องที่สื่อ

3.2 การทวนเนื้อความ (Restatement)

การทวนเนื้อความ คือการพูดทวนเนื้อหาสาระที่บุคคลได้รับฟังจากผู้ส่งสาร ซึ่งจะต้องมีความรอบคอบในการพูดทวนเนื้อหาให้มีความถูกต้อง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเราเข้าใจและสนใจในบทสนทนาที่เกิดขึ้น และยังเป็นการตรวจสอบความถูกต้องให้มีความเข้าใจตรงกัน จะได้ไม่เกิดการเข้าใจผิดกัน

3.3 การสะท้อนความรู้สึก

การสะท้อนความรู้สึก คือการจับความรู้สึกของคู่สนทนาที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนา ซึ่งอาจเข้าใจได้จากเนื้อหาที่สนทนา การสังเกตสีหน้า กริยาท่าทาง และน้ำเสียงของคู่สนทนา การสะท้อนความรู้สึก เป็นการแสดงให้เห็นคู่สนทนาว่า เราเข้าใจเขาในความรู้สึกของเขา ซึ่งเป็นความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งกว่า เนื้อความที่เขาสนทนาโดยตรง

3.4 การถามคำถาม

การถามคำถาม เป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้คู่สนทนาได้บอกถึงเรื่องราว ความคิด และความรู้สึกต่างๆคำถาม แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. คำถามปิด เป็นคำถามที่ถามเพื่อให้ผู้ตอบเลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง ตอบว่าใช่ หรือ ไม่ใช่ ตอบว่า ถูก หรือ ผิด มีลักษณะเป็นการซักถามที่ได้คำตอบเพียงสั้นๆ

2. คำถามเปิด เป็นคำถามที่ไม่ได้กำหนดขอบเขตของการตอบ ผู้ตอบมีโอกาสพูดถึงความคิด ความรู้สึกและสิ่งต่างๆตามความต้องการของตน ซึ่งผู้พูดจะพูดได้เต็มที่และสะดวกใจ เช่นคำถามอะไร และอย่างไร

ในการสนทนาที่เปิดโอกาสให้ผู้พูดได้เปิดเผยในสิ่งที่เต็มใจและต้องการจะเปิดเผย และไม่เปิดเผยในสิ่งที่ไม่พร้อมที่จะเปิดเผยนั้น การใช้คำถามเปิดจึงเหมาะสมกว่าการใช้คำถามปิด ซึ่งบางครั้งอาจจะทำให้ผู้ตอบรู้สึกเหมือนถูกชักใช้ และบังคับให้ตอบ ในสิ่งที่ไม่อยากพูดถึงได้

สรุปได้ว่าการมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นถือเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ พัฒนาทางการสังคมและความคิดความเข้าใจของบุคคล พัฒนาขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล ความสำเร็จในอาชีพ การค้นพบความหมายของชีวิต สุขภาพทางกาย และ สุขภาพจิต ล้วนได้รับผลกระทบจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นจะรู้สึกว่าชีวิตมีค่ามีความหมาย และสามารถพัฒนาตนให้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของตนได้ แต่บุคคลที่ไม่สามารถมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้จะรู้สึกว่าชีวิตอ้างว้างโดดเดี่ยวไร้ความหมายและนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ เช่น พฤติกรรมแยกตัวจากสังคม การติดยาเสพติด ติดเกม เป็นต้น (เฮมอร์ กฤษณะรังสรรค์, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์)

พฤติกรรมที่บ่งชี้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมตามบริบทต่างๆ ไว้ดังนี้

Hertz-Lazarowitz (Hertz-Lazarowitz, 1984; อ้างอิงจาก: พัชรา พยัคฆา, 2557, น.41) ได้แบ่งพฤติกรรมของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมไว้ 4 พฤติกรรม มีรายละเอียดดังนี้

1. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ (noninteraction) คือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกตามอัตลักษณ์ของตนเองในระหว่างการจัดกิจกรรม เช่น การฟัง การอ่าน และการเขียน
2. เหตุการณ์ทางสังคม (Social event) คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทางคำพูดที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมนั้นๆ หรือการไม่สนใจเพิกเฉยต่องานนั้นๆ เช่น การพูดคุยกันในประเด็นอื่นๆที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมที่ดำเนินอยู่
3. การทำงานร่วมกัน (cooperation) คือ พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงการร่วมมือกันทำงานในระหว่างการจัดกิจกรรม เช่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

4. การช่วยเหลือ (helping) คือ พฤติกรรมที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มมีการอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้หรือการเรียนรู้ หรือการช่วยเหลือคนอื่นๆในกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ

David W. Johnson and Roger T. Johnson (David W. Johnson and Roger T. Johnson, 2009; อ้างอิงจาก: พัชรา พยัคฆา, 2557, น. 41-42) กล่าวถึงพฤติกรรมที่บ่งชี้การมีปฏิสัมพันธ์ว่าบุคคลจะต้องแสดงออกถึงพฤติกรรมการให้ความร่วมมือกับผู้อื่นหรือสมาชิกในกลุ่ม (cooperative skills) ซึ่งแบ่งออกเป็นด้านต่างๆดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (communication skills) พฤติกรรมนี้แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ การรับและส่งสาร บุคคลจะต้องมีทักษะในการส่งสารได้อย่างถูกต้องเพื่อแสดงความคิด ความรู้สึก ความเห็น หรือความต้องการ ในขณะที่เดียวกันจะต้องสามารถรับสารได้อย่างแม่นยำ เพื่อสามารถเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้ ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารนี้จะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การแสดงความคิดและความรู้สึกอย่างชัดเจน การทบทวนประโยคที่ได้ยินอย่างถูกต้อง เป็นต้น

2. พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม (Building and maintaining a trust climate) การมีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะเกิดขึ้นได้จากการทำงานร่วมกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันนั้นพฤติกรรมด้านนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง บุคคลจะต้องมีความเชื่อใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้งานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ปฏิกริยา ได้อย่างเปิดเผยถ้าหากมีความรู้สึกไว้วางใจกัน เช่น การแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้ผู้อื่น การแสดงถึงการยอมรับ การให้การส่งเสริมผู้อื่น และการให้ความร่วมมือในการทำงานได้เป็นอย่างดี เป็นต้น

3. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ (leadership skills) การทำงานร่วมกันนั้นจะต้องมีผู้นำที่ดีเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทาง จูงใจและตัดสินใจ และยังจะต้องเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือให้กลุ่มทำงานได้อย่างสำเร็จ อีกทั้งยังต้องช่วยดำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มอีกด้วย

4. พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง (utilizing creative controversy) การทำงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันด้วยบุคคลหลายๆบุคคลนั้นย่อมมีความคิดเห็น ความคิดที่ไม่ตรงกัน ความขัดแย้งที่กล่าวนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลแสดงความคิดเห็นหรือสรุปประเด็นแล้วไม่ตรงกับผู้อื่น ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องแสดงพฤติกรรมพยายามหาความคิดเห็นที่ตรงกันหรือการสร้างข้อตกลงร่วมกันที่สามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย

David W. Johnson and Roger T. Johnson (2017) กล่าวว่า รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบ CL ตามแนวคิดของจอห์นสันและจอห์นสัน หรือเรียกอีกอย่างว่า Learning Together (หรือ LT) เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน ไม่ได้หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้วให้ปฏิบัติงานด้วยกันเท่านั้น แต่เป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในสังคมที่เกิดจากการที่ผู้เรียนช่วยกันเรียนรู้ โดยจะมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีการพึ่งพาอาศัยกัน จะต้องมีการปรึกษากัน ร่วมกันคิดวิเคราะห์กันเป็นกลุ่ม และจะต้องมีการแบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนในกลุ่มรับผิดชอบร่วมกัน การเรียนรู้แบบร่วมมือกันนี้จำเป็นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาและเกื้อกูลกัน (positive interdependence)
2. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (individual accountability)
3. ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (social skills)
4. กระบวนการกลุ่ม (group processing)
5. รางวัลกลุ่ม (group reward)

จอห์นสันและจอห์นสัน กล่าวเพิ่มเติมว่า การพึ่งพาเกื้อกูลกัน หมายถึง การพึ่งพากันในด้านของการได้รับผลประโยชน์จากความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งความสำเร็จของกลุ่มอาจเป็นผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มก็ได้ ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนปฏิบัติงานโดยมีการตั้งเป้าหมายร่วมกันจึงจะเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สามารถร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ นอกจากนี้ยังต้องมีการพึ่งพาในเชิงวิธีการ กล่าวคือ จะต้องจัดให้มีการกิจกรรมที่มีการพึ่งพากันในด้านกระบวนการทำงานเพื่อให้ทำงานกลุ่มสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย ซึ่งผู้สอนจะต้องสร้างสภาพการณ์ให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มได้รู้ว่าตนเองมีความสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่ม ในการจัดการเรียนแบบร่วมมือจะต้องมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. การทำให้เกิดการพึ่งพาทรัพยากรหรือข้อมูล (Resource Interdependence) คือ สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะต้องมีข้อมูลหรือมีความรู้ในเรื่องนั้นบางส่วนที่จะส่งผลประโยชน์ต่องานกลุ่ม ซึ่งสมาชิกทุกคนจะนำข้อมูลมารวมกันเพื่อช่วยให้งานสำเร็จ

2. ทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงบทบาทของสมาชิก (Role Interdependence) คือ การกำหนดหน้าที่ในการทำงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มและทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงภาระงาน (Task Interdependence) คือ แบ่งหน้าที่ให้แต่ละคนรับผิดชอบโดยแต่ละกลุ่มจะต้องมีทักษะที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งทำงานของตนไม่เสร็จ จะส่งผลให้สมาชิกคนอื่นดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกันไม่ได้

3. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to Face Promotive Interdependence) หมายถึง การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กัน การอธิบายแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อสงสัย ความคิดเห็น การอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกในกลุ่มการมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้การรับฟังเหตุผลของสมาชิกภายในกลุ่ม จะก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกันทางสังคมจากการช่วยเหลือสนับสนุนกัน การเรียนรู้เหตุผลของกันและกันทำให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการทำงานของตนเองจากการตอบสนองทางวาจา และท่าทางของเพื่อนสมาชิกช่วยให้รู้จักเพื่อนสมาชิกได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

4. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) หมายถึง ความรับผิดชอบในการทำงานของสมาชิกแต่ละคนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนสมาชิกให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับ ผู้สอนจะต้องมีการตรวจสอบเพื่อความแน่ใจว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือไม่ โดยประเมินผลงานของสมาชิกแต่ละคนให้สมาชิกทุกคนรายงานหรือมีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยทั่วถึง ตรวจสอบสรุปผลการเรียนเป็นรายบุคคลหลังจบบทเรียน เพื่อเป็นการประกันว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มรับผิดชอบทุกอย่างร่วมกับกลุ่ม ทั้งนี้สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความมั่นใจและพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

5. ทักษะทางสังคมและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (social skills) หมายถึง การมีทักษะทางสังคมรู้บทบาทหน้าที่ทำให้เกิดทักษะที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คือ มีความเป็นผู้นำ รู้จักตัดสินใจ รู้จักติดต่อสื่อสาร และสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ ทักษะและบทบาทที่จำเป็นที่ผู้สอนจะต้องสร้างให้ผู้เรียนมีการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ recorder, checker, summarizer, encourager, timekeeper, และ networker

6. กระบวนการกลุ่ม (group processing) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม โดยสมาชิกแต่ละคนจะต้องเรียนรู้จากเพื่อนในกลุ่มให้มากที่สุด มีความร่วมมือทั้งด้านความคิด การทำงาน และความรับผิดชอบร่วมกันจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ สมาชิกทุกคนจะต้องเข้าใจในเป้าหมายการทำงานร่วมกัน สมาชิกจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองขณะที่สมาชิกมีบทบาทใด จะต้องทำหน้าที่นั้นๆ ให้ดี เช่น เป็นหัวหน้ากลุ่มจะต้องเป็นหัวหน้าที่ดี หรือเป็นสมาชิกที่ดีจึงจะทำให้กระบวนการทำงานที่ดีที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่มได้

7. รางวัลกลุ่ม (group reward) หมายถึง การให้รางวัลแก่สมาชิกทุกคนในกลุ่มโดยเท่าเทียมกัน รางวัลนี้ได้มาจากการประเมินทั้งในส่วนที่เป็นวิธีการทำงานของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม และผลงานของกลุ่มโดยเน้นการประเมินคะแนนของผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มมาเป็นคะแนนกลุ่มและเพื่อตัดสินความสำเร็จของกลุ่มด้วย

คุณภาพของความสัมพันธ

David W. Johnson and Roger T. Johnson (2009) กล่าวว่า คุณภาพของความสัมพันธขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆ เช่น การดึงดูดความสนใจระหว่างบุคคล, ความชอบ, การทำงานร่วมกัน, ความสามารถพิเศษและการสนับสนุนทางสังคม ระดับของความผูกพันทางอารมณ์ที่มีอยู่ในหมู่เรียนมีผลอย่างมากต่อพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะความสัมพันธระหว่างนักเรียนกับอาจารย์ ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างกันที่ดีมากขึ้นเท่าไร จะส่งผลถึงการขาดงานและอัตราการลาออกกลางคันลดน้อยลง รวมไปถึงเรื่องของความมุ่งมั่น ความรับผิดชอบ แรงจูงใจและความเพียรพยายาม ส่งผลให้นักเรียนมีกำลังใจและความอดทนในการเจอเรื่องราวที่สร้างความเจ็บปวดจากการโดนวิจารณ์หรือการโจมตีจากภายนอก

พื้นฐานการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

พื้นฐานการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เป็นกลุ่มการเรียนรู้แบบการให้ความร่วมมือกันในระยะยาวที่มีความหลากหลายและจะต้องมีสมาชิกที่มั่นคงความรับผิดชอบหลักของสมาชิกในกลุ่ม มีดังนี้

1. ทำให้สมาชิกทุกคนมีความก้าวหน้าทางวิชาการที่ดี กล่าวคือ การพึ่งพาซึ่งกันและกันในเชิงบวก
2. มีความรับผิดชอบร่วมกันในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบส่วนบุคคล

3. การสนับสนุน การให้กำลังใจกัน และการให้ความช่วยเหลือกันในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ เพื่อให้แน่ใจว่ากลุ่มของเราทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ที่มีหน้าที่เป็นครูควรสอนทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อสมาชิกในกลุ่มเป็นระยะๆ และให้กลุ่มดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ หน้าที่ของกลุ่มอาจรวมถึงงานช่วยเหลือด้านการศึกษา เช่นสร้างความมั่นใจให้สมาชิกทุกคนได้ทำการบ้านเสร็จและเข้าใจหรือแก้ไขบทความของกันและกัน งานช่วยเหลือส่วนตัว เช่นทำความรู้จักกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหา

Bales (Bales. 1950; อ้างอิงจาก:พัชรา พยัคษา, 2557, น. 38-40) ได้แบ่งพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้ 4 ประเภท ได้แก่

1. พฤติกรรมการถามคำถาม คือ พฤติกรรมการถามข้อมูลสารสนเทศ การถามความคิดเห็น และการถามคำแนะนำ มีรายละเอียดดังนี้

1) การถามข้อมูลสารสนเทศ หรือการถามข้อเท็จจริง ข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์ การสังเกตหรือการวิจัย การถามซ้ำเพื่อยืนยันคำตอบให้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

2) การถามความคิดเห็น การถามถึงการตีความแสดงความคิดเห็น ความเชื่อ ทศนคติ การตัดสินคุณค่า เป็นการถามเกี่ยวกับความเข้าใจ รวมไปถึงการคิดวิเคราะห์ เช่น เธอมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่พวกเรากำหนดขึ้น ฯลฯ

3) การถามคำแนะนำ คือการขอคำแนะนำเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งบุคคลจะต้องมีการขอคำแนะนำจากผู้อื่นด้วยความอ่อนน้อม ไม่ได้ถามในเชิงบังคับ แต่เป็นการถามเพื่อให้ได้คำแนะนำจากผู้อื่นโดยเป็นลักษณะของคำถามปลายเปิด เช่น ใครมีวิธีแก้ปัญหที่เกิดขึ้นนี้บ้าง ฯลฯ

2. พฤติกรรมในการพยายามแก้ปัญหา ประกอบด้วยพฤติกรรมการให้ข้อมูลสารสนเทศ การให้ความคิดเห็น และการให้คำแนะนำ โดยมีรายละเอียดพฤติกรรมดังนี้

1) การให้ข้อมูลสารสนเทศ คือการรายงานข้อมูลตามความเป็นจริง การพูดทบทวนข้อมูลให้ผู้อื่นรับทราบ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวอาจไม่จำเป็นต้องถูกต้องเสมอไป

2) การให้ความคิดเห็น คือการกระทำที่นำไปสู่การประเมินและการวิเคราะห์ แสดงถึงความรู้สึก พฤติกรรมนี้สามารถเกิดได้บ่อยครั้ง เช่น พวกเราสามารถเพิ่มเติมส่วนที่ขาดหายไปได้ ฯลฯ

3) การให้คำแนะนำ คือการกระทำต่างๆที่นำไปสู่การกำหนดทิศทางในการทำงาน รวมไปถึงการควบคุมการสื่อสารและความสนใจของผู้อื่นในการทำงานด้วย เช่น ฉันมีข้อเสนอแนะในการวางแผน, พวกเธอเข้ามาสังเกตใกล้ๆสิ ฯลฯ

3. พฤติกรรมการตอบสนองเชิงบวก ประกอบด้วยพฤติกรรมการแสดงความเห็นด้วย และการแสดงความสามัคคี มีรายละเอียดดังนี้

1) การแสดงความเห็นด้วย คือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความเห็นพ้องต้องกัน ความสอดคล้อง การเห็นด้วย การยอมรับความคิด หรือข้อมูลของผู้อื่น เช่น ฉันคิดว่าสิ่งที่เธอคิดนั้นถูกต้องแล้ว, ฉันเห็นด้วยกับคุณ ฯลฯ

2) การแสดงความสามัคคี คือการกระทำที่มีการยกสถานะผู้อื่นโดยการให้ความช่วยเหลือ ให้รางวัล หรืออาจเป็นการยืมอุปกรณ์การเรียน เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบในระหว่างการเรียน เช่น การบ้านวันนี้เราจะช่วยกันทำ, ไม่ต้องเป็นห่วงเราอยู่กลุ่มเดียวกัน ฯลฯ

4. พฤติกรรมการตอบสนองเชิงลบ ประกอบด้วยพฤติกรรม การแสดงความไม่เห็นด้วย การแสดงความเครียด และการแสดงการต่อต้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) การแสดงความไม่เห็นด้วย คือการกระทำที่แสดงการปฏิเสธการให้ข้อมูล ความคิด หรือข้อเสนอแนะของผู้อื่น รวมไปถึงการปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นด้วย เช่น ฉันคิดว่าการทดลองที่เธอออกแบบไม่เหมาะสมกับวัสดุที่ครูกำหนดให้, ฉันไม่เชื่อข้อสรุปที่เธอเขียนลงไป ฯลฯ

2) การแสดงความเครียด คือการกระทำที่แสดงถึงการไม่ปฏิบัติตามผู้อื่น การพูดเพื่อถอนตัวจากสิ่งที่กำลังปฏิบัติอยู่

3) การแสดงการต่อต้าน คือการกระทำที่เป็นไปในเชิงลบที่ส่งผลต่อการลดสถานะของผู้อื่น หรือมีการปกป้องสิทธิของตนเองที่ถ่ายทอดความรู้สึกออกมาในเชิงลบ เช่น ฉันไม่เห็นด้วยกับข้อมูลการนำเสนอของเธอเพราะมันไม่สื่อความหมายและเข้าใจยาก, ทีมงานผิดพลาดเป็นเพราะการวางแผนการทำงานของเธอ ฯลฯ

ดร. นิติธร ปิลวาสน์ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์นั้นทักษะทางด้านการสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยภาษาพูดอาจทำให้นักเรียนมีความรู้สึกเป็นไปในทางบวกและทางลบก็ได้ ดังนั้นการพูดหรือการสื่อสารใดๆกับผู้อื่นจะต้องมีการคำนึงถึงการพูดอย่างระมัดระวัง จะต้องมีการคิดและวางแผนที่ดี รวมไปถึงการแสดงออกทางความรู้สึก การใช้น้ำเสียง คำพูดที่ควรเลือกใช้ให้เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมในการสื่อสารกับผู้อื่นที่ทุกคนควรเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีต่อผู้อื่น (นิติธร ปิลวาสน์, 2556) (เอกสารจากเว็บไซต์)

จากที่กล่าวมาข้างต้นถึงพฤติกรรมต่างๆที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์นั้นสรุปได้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเป็นหลักทั้งการส่งสารและการรับสารจากผู้อื่น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มีทั้งที่เป็นพฤติกรรมในเชิงบวกและเชิงลบซึ่งถือว่าเป็นพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งสิ้น แต่การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีนั้นจะต้องคำนึงถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม รู้ว่าสิ่งใดควรกระทำสิ่งใดไม่ควรกระทำ รวมไปถึงการไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย จึงจะเรียกว่าการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

นงนุช วิศิษฐ์ธรรมศรี (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวโดยใช้กระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก กลุ่มตัวอย่างคือเยาวชนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี อายุ 11-15 ปี ที่มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมน้อย จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นบุคลิกภาพเก็บตัว 30 คน บุคลิกภาพแสดงตัว 30 คน และแบ่งเป็นกลุ่มทดลองบุคลิกภาพละ 15 คน กลุ่มควบคุมบุคลิกภาพละ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสม, แบบวัดบุคลิกภาพ และกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก ผลการวิจัยพบว่า 1) เยาวชนที่ได้รับกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมสูงกว่าเยาวชนที่ไม่ได้รับกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการได้รับกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกกับบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวต่อพฤติกรรมอย่างเหมาะสมของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จริยา สันตานนท์ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพปะติดเป็นกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดบางปะกอก โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เลือกละ 1 ห้องเรียน จากจำนวน 6 ห้องเรียน และใช้แบบประเมินสัมพันธภาพทางสังคมเพื่อคัดเลือกเด็กที่มีคะแนนสัมพันธภาพน้อยสุดจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพปะติดเป็นกลุ่ม และแบบประเมินสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ก่อน ระหว่าง และหลังทำกิจกรรมเด็กมีสัมพันธภาพทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรา พยัคฆา (2557) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดของพิชชีนีร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 ห้อง โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา และแบบสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดของพิชชีนีร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการสอนทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบ

การสอนตามแนวคิดของพิชชีนีร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีคะแนนเฉลี่ยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 70 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีรูปแบบการสอนตามแนวคิดของพิชชีนี ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือมีคะแนนเฉลี่ยปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการสอนทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อมวสี ไชโยภาศ (2557, มกราคม-มิถุนายน) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ เน้นปฏิสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวชิราลัย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์, แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียน, แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้ ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์, แบบสังเกตพฤติกรรม นักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจนักเรียนที่ มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 83.60 2) ความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์ มีค่าร้อยละ 83.33 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์อยู่ ในระดับมากคิดเป็น ค่าเฉลี่ย 4.29

ไพศาล แยมวงษ์ (2555) ได้ศึกษาการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความ พึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบวัดการสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมากที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การสนับสนุนทางสังคมซึ่งประกอบด้วยการสนับสนุนทางสังคมจากอาจารย์ ครอบครัวยุ เพื่อน ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ความพึงพอใจในชีวิตได้ร้อยละ 63.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคาร 26-7 เขตคลองเตยมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการวัด

พฤติกรรมการณ์ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ วิถีชีวิตธรรมศรี และแบบประเพณีสัมพันธ์ภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยของจรียา สันตานนท์ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับงานวิจัยฉบับนี้มากยิ่งขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย

ประวัติความเป็นมาของชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย

ชุมชนแออัดคลองเตยเป็นชุมชนที่นับว่าแออัดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งได้ผ่านกระบวนการการจัดสรรพื้นที่ภายในกรุงเทพมหานคร เกิดขึ้นเป็นชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย ซึ่งชุมชนแห่งนี้ถือเป็นแม่แบบการสร้างบ้านคนจน ชุมชนนี้ใช้แนวความคิดการแบ่งปันที่ดิน (Land Sharing) ในการรื้อย้ายชุมชนขึ้นเป็นอาคารสูง โดยเป็นอาคารของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ประกอบด้วยอาคารพักอาศัยสูง 26 ชั้น 1 หลัง และอาคารพาณิชย์สูง 7 ชั้น 1 หลัง อาคารทรัพย์สิน 26-7 นี้สร้างขึ้นเพื่อรองรับการรื้อย้าย 2 ชุมชน คือ ชุมชนรัชดาภิเษกฝั่งตะวันตก (ตรอกปลาเค็ม) และชุมชนร่วมใจตรอกไผ่สิงโต (สามเหลี่ยม) รวมจำนวน 380 หลังคาเรือน มีประชาชนกว่า 1,500 คน ปัจจุบันคนในพื้นที่มีการย้ายออกไปอยู่อาศัยที่อื่นบ้าง และมีคนนอกชุมชนเข้ามาอยู่ในชุมชนบ้าง อาคารทรัพย์สิน 26-7 นี้ คนในชุมชนจะเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบอาคารด้วยตนเอง ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลแต่อย่างใด แม้ว่าการจัดการชุมชนจะไม่ค่อยดีนัก เนื่องจากมีการเก็บค่าดูแลต่ำ ทำให้ไม่เพียงพอต่อการดูแลชุมชนให้มีสภาพสวยงาม

เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปจากการอยู่อาศัยแบบชุมชนพื้นราบที่คนในชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์กันอย่างทั่วถึง แปรเปลี่ยนมาเป็นการอยู่อาศัยแบบชุมชนเมืองมากขึ้น ส่งผลให้การปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนนั้นขาดหายไป คนในชุมชนไม่มีปฏิสัมพันธ์กันเหมือนสมัยก่อน ดังคำสัมภาษณ์จากหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนและครุอาสาสมัครประจำชุมชน กล่าวว่า “คนในชุมชนปัจจุบันนี้ไม่ค่อยสนใจกัน เด็กๆกลับมาจากโรงเรียนก็ต่างแยกย้ายกันอยู่แต่ในห้อง เด็กบางคนอยู่ตึกเดียวกันแต่ไม่เคยเห็นหน้าหรือรู้จักกันด้วยซ้ำ คงเป็นเพราะความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนไป จากเดิมที่เป็นชุมชนพื้นราบกลายมาเป็นที่สูง เลยทำให้ไม่ค่อยได้เจอกันด้วย” (พนัสทองมณี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 16 ตุลาคม 2561) จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่ในชุมชนคลองเตยนี้ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งสังคมภายนอกอาจมองไม่เห็นถึงปัญหาเหล่านั้นนอกจากคนในชุมชนที่เห็นความเปลี่ยนแปลงจึงจะทราบปัญหานี้ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาการเข้าถึงสังคมของคนในชุมชนแห่งนี้จึงได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพื่อดำเนินการวิจัยเพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย โดยการใช้กิจกรรม

ละครสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือร่วมกับทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมให้แก่เยาวชนในชุมชนแห่งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนคลองเตย

บังอร ช่างทรัพย์ (2551) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรม การรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัยในชุมชนแออัด กรณีศึกษาชุมชนคลองเตย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ ผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลดวง ประทีป ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 25 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการรับรู้ เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัย แบบสอบถามความคาดหวังในความสามารถ ตนเองต่อการรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัย แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง แบบสอบถามความตั้งใจในการปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัย และ แบบสอบถามพฤติกรรมการรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัย ผลการวิจัยพบว่า จากการ วิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัยและปัจจัยที่ เกี่ยวข้องของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ภายหลังระยะดำเนินการค่าเฉลี่ยของปัจจัยที่ศึกษาสูงขึ้นกว่า ก่อนระยะดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และจากการศึกษาพบว่าลักษณะการ สุขภาพสิ่งแวดล้อมที่พักอาศัยในชุมชนที่ศึกษานี้ ก่อนระยะดำเนินการมีคุณภาพที่ไม่ดีนัก เมื่อ สิ้นสุดระยะดำเนินการพบว่ามีคุณภาพที่ดีขึ้นเฉพาะบริเวณที่มีการดำเนินกิจกรรมเท่านั้น

เสนีย์ วัชรวัฒน์ (2552) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชนพัฒนา ล็อค 4-5-6 แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนพัฒนา ล็อค 4-5-6 ถนนอาจณรงค์ แขวงคลองเตย เขตคลองเตย จำนวน 250 คน จาก 250 ครั้วเรือน โดยใช้เครื่องมือ เป็นแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบ F-test และ Pearson Correlation ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-50 ปี มี การศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขาย หรือประกอบกิจการส่วนตัว อาศัยอยู่ในชุมชนมาเป็นเวลา 11-30 ปี ไม่เคยได้รับการอบรม ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเสพติดหรือเคยได้รับการอบรมเพียง 1-4 ครั้ง มีความคิดเห็นว่าปัญหา ยาเสพติดเป็นอันตรายอย่างมาก และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญห ยาเสพติดในระดับมาก 2) ปัจจัยหรือตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของ

กลุ่มตัวอย่างในการป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพ/ตำแหน่งทางสังคมของครอบครัว จำนวนของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับทราบปัญหายาเสพติด การมีประสบการณ์ที่บุคคลใกล้ชิดมีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด จำนวนครั้งของการได้รับการอบรมที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด และความคิดเห็นต่อปัญหายาเสพติด

3) ปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชนพัฒนาสื่อ 4-5-6 คือ ปัญหาที่เกิดจากการประกอบอาชีพการงาน รองลงไปคือปัญหา/อุปสรรคจากการมีภาระในครัวเรือน และปัญหาจากการเกรงกลัวต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากผู้ลักลอบกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุมชนคลองเตย ผู้วิจัยได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนคลองเตยมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงสภาพปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนคลองเตย รวมทั้งข้อเสนอแนะจากงานวิจัยที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่งานวิจัยเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เห็นถึงแนวทางในการเข้าไปปฏิบัติงานกับชุมชนคลองเตยว่าควรดำเนินการอย่างไรและต้องพึงระวังถึงความปลอดภัยของตัวผู้วิจัยให้มากที่สุดเนื่องจากถือเป็นสถานที่ที่มีปัญหาหลากหลายอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

ความหมายของละครสร้างสรรค์

สมาคมละครสำหรับเด็กแห่งสหรัฐอเมริกาได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ละครสร้างสรรค์” ไว้ว่า รูปแบบของละครชนิดหนึ่งที่มีการแสดงออกมาอย่างธรรมชาติไม่ได้เกิดจากการชักจูง เป็นการแสดงที่เริ่มจากการค้นหาคำให้อิสระแก่ผู้แสดงได้ใช้จินตนาการสวมบทบาทสมมติต่างๆ โดยจะมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะในการแสดง วัตถุประสงค์ของการแสดงละครสร้างสรรค์นั้นไม่ใช่ว่าการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมเหมือนละครทั่วไป แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้แสดงความสามารถของตนทั้งในด้านความคิด ท่าทางและภาษา (ภรณ์ คุรุรัตน์, 2526)

ปาริชาติ จีงวิวัฒนาภรณ์ กล่าวถึงละครสร้างสรรค์ว่า เป็นละครที่ใช้ในการศึกษาซึ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการสมมติบทบาทหรือการแสดง ซึ่งผู้แสดงจะต้องรู้สึกลดภัยและมีอิสระในการแสดงออก เน้นให้ผู้แสดงเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ แสดงออกผ่านร่างกายและภาษา ทั้งยังช่วยฝึกทักษะด้านต่างๆทั้งความคิด วิเคราะห์ การตีความหมาย การทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการกับปัญหา ละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ

ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของมนุษย์ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง (ปาริชาติ จิ่งวิวัฒนาภรณ์, 2547; อ้างอิงจาก: ถลัชนันท์ ชัยนเรศ, 2558, น. 13)

ละครสร้างสรรค์ หมายถึง ละครนอกกรอบแบบที่นำองค์ประกอบของละครมาใช้ในการห้องเรียน ละครประเภทนี้ไม่ต้องการผู้ชม มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กตามความถนัดของแต่ละบุคคล ละครประเภทนี้มุ่งเน้นกระบวนการ (process) และพัฒนาการของผู้ทำกิจกรรมในกลุ่ม เทคนิคของละครสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้ในการห้องเรียนได้ การเล่นสมมติ การฝึกจินตนาการและความเชื่อ เป็นวิธีที่ทำให้เด็กได้ทดลองหาเหตุผล ฝึกการจดจำ การสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา ละครสร้างสรรค์เหมาะเป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเด็กมากที่สุด (พรรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 11-12)

สุจิตรา แก้วสีนวล อธิบายถึงละครสร้างสรรค์ว่า คำว่าละครมาจากคำว่า Dra-o หมายถึง “ฉันทะทำ ฉันทแสดง” อริสโตเติลได้กล่าวไว้ว่า ละครเกิดจากสัญชาตญาณของมนุษย์ ซึ่งสิ่งนี้คือสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความสามารถเหนือกว่าสิ่งมีชีวิตในโลกทั้งปวง มนุษย์มีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ (สุจิตรา แก้วสีนวล, 2545; อ้างอิงจาก: ญัฏฐกิตติ์ เอี่ยมสมบุญ & คณะ, 2560, มกราคม-มิถุนายน, น. 11)

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร กล่าวไว้ว่า ละคร เป็นการแสดงตามจินตนาการที่เป็นเรื่องเป็นราว สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความบันเทิงใจ มีการใช้ภาษาและท่าทางประกอบตามเรื่องราวที่จะสื่อรวมไปถึงการแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดเพื่อใช้สื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้ชมกับผู้แสดง (อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสรร, 2540; อ้างอิงจาก: ญัฏฐกิตติ์ เอี่ยมสมบุญ & คณะ, 2560, มกราคม-มิถุนายน, น. 11)

จากการให้ความหมายเกี่ยวกับละครสร้างสรรค์ดังที่กล่าวในข้างต้น สรุปได้ว่าละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่งของมนุษย์ที่เน้นให้ผู้แสดงได้แสดงความสามารถของตนเองผ่านการใช้ร่างกายและภาษา เป็นการแสดงออกทั้งความคิดและอารมณ์ความรู้สึก เพื่อที่จะใช้สื่อสารหรือสื่อความหมายให้ผู้ชมเข้าใจได้ ทั้งยังเป็นการฝึกทักษะในด้านต่างๆ เช่น ความคิด วิเคราะห์ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งละครสร้างสรรค์นี้จะเน้นที่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือผู้แสดงเป็นหลัก

ความสำคัญของละครสร้างสรรค์

มีหลายประเทศที่ได้นำละครสร้างสรรค์มาใช้เพื่อสร้างประโยชน์ในด้านการศึกษ ประเทศที่เป็นต้นแบบของละครสร้างสรรค์คือ สหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีการใช้ละครสร้างสรรค์ในการศึกษาอีกหลายประเทศ ได้แก่ อังกฤษ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ซึ่งวินนีเฟร็ด วาร์ด (Winnifred Ward) เป็นผู้นำเทคนิคของการละครมาบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนใน

มหาวิทยาลัยในปี ค.ศ. 1925 ซึ่งได้นำกิจกรรมละครไปทดลองใช้กับเด็กในโรงเรียนอีแวนสตัน ในอิลลินอยส์ ซึ่งกิจกรรมนั้นเรียกว่า ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก (Creative Dramatics) (พรรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 35) เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านการสมมติบทบาทหรือการแสดง ละคร ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้บรรยากาศที่ปลอดภัยและให้อิสระแก่ผู้เรียน ทั้งในด้านความคิดและการแสดงออก ผู้เรียนจะต้องสามารถแสดงออกถึงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ทักษะด้านการแสดงออกมาทางร่างกายและการใช้คำพูด ภาษา ทักษะในด้านการวิเคราะห์ การตีความ รวมไปถึงทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และที่สำคัญคือทักษะในการจัดการกับปัญหา เพื่อที่จะให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งในประเด็นการเรียนรู้ นั้น ดังที่ภรณี คุรุรัตน์ (ภรณี คุรุรัตน์, 2526, น. 21) กล่าวถึง ความสำคัญของละครสร้างสรรค์ว่าจะช่วยพัฒนาพฤติกรรมและความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการแสดงออกของเด็ก การที่ครูฝึกให้เด็กรู้จักการแสดงออกโดยทางความคิด จะทำให้เด็กเกิดพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์สังคม รวมไปถึงสติปัญญา ซึ่งจะส่งผลให้เด็กไม่เกิดอาการเบื่อหน่าย ทั้งยังเกิดจินตนาการอีกด้วย การที่ครูใช้ละครสร้างสรรค์เป็นสื่อในการเรียนการสอน จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออก เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และช่วยส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้นมี การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น การทำงานเป็นกลุ่ม และช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดจินตนาการในที่มีความสร้างสรรค์

สรุปได้ว่าละครสร้างสรรค์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการแสดงออกถึงจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการด้านต่างๆ โดยมีครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ละครสร้างสรรค์นับว่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อพัฒนาการของเด็กในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งการนำละครสร้างสรรค์ไปใช้กับเด็กนั้นจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมต่อตัวผู้เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนมากที่สุด

องค์ประกอบพื้นฐานของละครสร้างสรรค์

ภรณี คุรุรัตน์ (2529, เมษายน-กันยายน, น. 88) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานของละครสร้างสรรค์ว่ามีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ท่าทาง เป็นพื้นฐานของการแสดงทุกประเภท โดยเฉพาะละครสร้างสรรค์ควรฝึกฝนให้เด็กได้รู้จักการเคลื่อนไหวอย่างอิสระ และเคลื่อนไหวตามคำสั่ง
2. การไวต่อการรับรู้ ละครสร้างสรรค์จะเน้นฝึกให้เด็กมีประสาทที่ไวต่อการรับรู้ ครูจะต้องคอยชี้แนะให้เด็กรู้จักการสังเกตสิ่งที่อยู่รอบข้างอยู่ตลอดเวลา โดยจะทำการฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ ตาหรือการมองเห็น หูหรือการได้ยิน จมูกหรือการดมกลิ่น ปาหรือการลิ้มรส และการสัมผัสทางร่างกาย

3. ความรู้สึกทางอารมณ์และการแสดงออก การที่ได้ก็จะสามารถแสดงออกด้วยท่าทางหรือคำพูดได้นั้น จำเป็นอย่างมากที่เด็กจะต้องมีความรู้สึกและความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และตัวละครนั้นๆ ซึ่งครูควรนำเรื่องราวและลักษณะของตัวละครมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือร่วมกันแต่งเรื่องราวขึ้นใหม่กับเด็ก ซึ่งเด็กทุกคนและครูผู้สอนจะต้องมีส่วนร่วมซึ่งกันและกัน และจะต้องมีความเข้าใจในตัวละครที่ตรงกัน แต่การแสดงออกอาจต่างกันเพราะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน

4. การใช้ถ้อยคำสนทนา การสื่อสารนอกจากจะสื่อสารด้วยท่าทางแล้ว ในด้านของละครสร้างสรรค์ยังประกอบไปด้วยการสื่อสารโดยใช้ภาษาถ้อยคำ เพื่อสื่อความหมายและความเข้าใจในเหตุการณ์ต่างๆ บุคคลจะต้องรู้จักการใช้คำพูดในลักษณะต่างๆ ยกเว้นการแสดงละครไป

แนวคิดและทฤษฎีละครสร้างสรรค์

กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่เริ่มจากสิ่งที่ผู้เรียนรู้หรือคุ้นเคย แล้วผู้นำกิจกรรมนำมาจัดเป็นประสบการณ์ที่เชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่กว้างขึ้นและมีความลึกซึ้งมากขึ้น วินนี่เฟร็ด วาร์ต อาจารย์ด้านการละครจากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้เขียนตำราละครสร้างสรรค์เล่มแรกในปี 1930 วินนี่เฟร็ด วาร์ต เชื่อว่ากระบวนการของละครสร้างสรรค์นั้นจะต้องเป็นไปทีละขั้นตอน คือ ก่อนที่ผู้ร่วมกิจกรรมจะแสดงละครได้ ทุกคนจะต้องผ่านการฝึกฝนทักษะต่างๆ ตามขั้นตอนของละครสร้างสรรค์ โดยเริ่มจากการใช้ร่างกาย ประสาทสัมผัสทั้งห้า จะพัฒนาไปทีละทักษะจนกว่าจะพร้อมแสดงละคร ซึ่งแนวความคิดนี้มีผู้ที่มีความคิดเห็นต่างออกไปคือ ไบรอัน เวย์ นักการศึกษาชาวอังกฤษ กล่าวว่ากระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการฝึกละครนั้นไม่ได้เกิดขึ้นเป็นขั้นตอน แต่เหมือนวงกลมที่อยู่ทับซ้อนกันต้องได้รับการพัฒนาไปพร้อมกันหลายด้านหรืออาจจะพัฒนาไปทีละด้านก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับขั้นตอนเหมือนที่ วินนี่เฟร็ด วาร์ตกล่าวไว้ (วินนี่เฟร็ด วาร์ต, 1925; อ้างอิงจาก:พรรัตน์ ดำรุง, 2550)

จะเห็นได้ว่าละครสร้างสรรค์นั้นมีกระบวนการในการฝึกทักษะที่แตกต่างกันตามแนวคิดของแต่ละบุคคล ซึ่งต่างกันแค่กระบวนการในการเรียงลำดับขั้นตอนเท่านั้นแต่จุดประสงค์หลักคือเน้นให้ผู้เรียนหรือผู้แสดงเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการแสดงออกทางร่างกายและภาษาได้อย่างสร้างสรรค์และอิสระเช่นเดียวกัน

กระบวนการในการทำกิจกรรมละครสร้างสรรค์มีกลวิธี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า (Sensory recall) หมายถึง การดู การฟัง การสัมผัส การได้กลิ่น และการสัมผัส เป็นการใช้ประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การสร้างจินตภาพ (Image)

แล้วนำไปสู่จินตนาการ (Imagination) ได้ดีที่สุด การฝึกทักษะในด้านประสาทสัมผัสทั้งห้าจะทำให้เกิดสติ สมาธิ และการรับรู้ถึงรายละเอียดต่างๆของความสามารถพิเศษของมนุษย์ทั้งห้าด้านนี้ได้ อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2. การใช้จินตนาการ (Imagination) หมายถึง ความสามารถในการมโนภาพ ซึ่งมโนภาพเหล่านี้จะมีแรงจูงใจมาจากสิ่งที่พบเห็นตรงหน้าหรือเกิดจากประสบการณ์ในอดีต การจินตนาการจะซับซ้อนกว่าการคิดภาพทั่วไปตรงที่การใช้จินตนาการจะต้องปลดปล่อยความคิดให้เป็นอิสระไร้ซึ่งการควบคุมทางความคิด

3. การใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง การใช้ความคิดหรือเป็นการกระทำสิ่งใหม่ๆขึ้นมา โดยไม่ซ้ำหรือลอกเลียนแบบใคร การคิดจินตนาการที่จะเกิดความสำเร็จแบบที่สุด้นั้น จะต้องมีการแสดงออกมาด้วยความคิดสร้างสรรค์

4. การเคลื่อนไหวร่างกาย (Movement) หมายถึง การใช้ร่างกายในการแสดงออกทางด้านความคิดความรู้สึก ใช้การคิดผ่านจินตนาการของตนเองเพื่อนำไปสื่อสารกับผู้อื่น การเริ่มกิจกรรมละครสร้างสรรค์ด้วยการเคลื่อนไหวนั้นเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กมากกว่าการเริ่มต้นด้วยการพูดบรรยาย การเคลื่อนไหวอย่างสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สำคัญมากในการที่เด็กจะพัฒนาต่อไปเพื่อเรียนรู้วิธีการทำงานอย่างมีวินัยและมีอิสระในการแสดงออกของตนเอง

5. การใช้ท่าใบ้ (Pantomime) หมายถึง การแสดงออกทางความคิดบางอย่างด้วยการเคลื่อนไหวหรือการใช้ท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด การใช้ท่าใบ้นั้นอยู่บนพื้นฐานของการใช้จินตนาการและการสมมติ ดังนั้นการใช้ท่าใบ้จึงเป็นการลดความกดดันที่จะต้องคิดบทสนทนา ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการแสดงออกของมนุษย์

6. การด้นสด (Verbal Improvisation) หมายถึง การแสดงออกทางความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยฉับพลันภายใต้เงื่อนไขที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจเป็นการแสดงออกด้านการเคลื่อนไหว การใช้คำพูดก็ได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นการแสดงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ไม่ได้แสดงออกตามสิ่งที่ถูกบันทึกไว้หรือจดจำล่วงหน้ามาก่อน

ประโยชน์ของละครสร้างสรรค์

ละครสร้างสรรค์มีองค์ประกอบของการพัฒนามนุษย์อย่างครบถ้วน ช่วยพัฒนาในด้านต่างๆมากมาย ได้แก่ จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการสื่อสารกับผู้อื่น ทักษะทางด้านสังคม การทำงานเป็นกลุ่ม พัฒนาการมองคุณค่าในเชิงบวกให้แก่ตนเอง สร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงสภาพเป็นจริงในสังคม ช่วยให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆใน

สังคม พัฒนาทักษะในการใช้ร่างกายและการใช้ภาษา เสริมสร้างจริยธรรมในจิตใจให้ละเอียดอ่อนยิ่งขึ้น (จารินี มณีแสง, 2553)

ภรณ์ี คุรุรัตน์ (2526, น. 5) กล่าวถึงประโยชน์ของละครสร้างสรรค์ มีดังนี้

1. เปิดโอกาสให้มีจินตนาการกว้างไกล
2. เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความคิดของตนเอง
3. ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน
4. เปิดโอกาสให้ได้ทำงานอย่างอิสระ
5. ส่งเสริมให้มีความเข้าใจบทบาท ความรู้สึกของบุคคลในสังคมได้ดียิ่งขึ้น
6. เปิดโอกาสให้ได้ระบายความรู้สึกและอารมณ์ในทางที่ถูกต้องเหมาะสม
7. ช่วยส่งเสริมให้มีลักษณะท่าทีทางการพูดที่ดี
8. ช่วยสร้างพื้นฐานความเข้าใจในศิลปะการละคร
9. ทำให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน

อรวรรณ ขมวัฒนาและวีรสุดา บุนนาค กล่าวถึงประโยชน์ของละครสร้างสรรค์ไว้ว่า ละครสร้างสรรค์ช่วยส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยทำให้เกิดการใช้ความจำและความแม่นยำในเนื้อหาที่เรียนรู้ การนำละครสร้างสรรค์ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้การเรียนเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลินและผ่อนคลายมากยิ่งขึ้น จึงจะเป็นประโยชน์อย่างมาก ถ้ามีการนำละครสร้างสรรค์ไปบูรณาการกับวิชาอื่นๆได้ (อรวรรณ ขมวัฒนา และวีรสุดา บุนนาค, 2552; อ้างอิงจาก: จารินี มณีแสง, 2553, น. 45)

พรรัตน์ ดำรุง กล่าวไว้ว่า (2550, น. 70) กิจกรรมละครจะช่วยพัฒนาให้เด็กได้แสดงออกทั้งทางด้านความคิด ท่าทาง และคำพูด ส่งผลทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น ทั้งยังส่งผลถึงพัฒนาการทางด้านสังคม ทำให้เด็กรู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักการยอมรับผู้อื่น การใช้เหตุผล สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ทั้งยังช่วยกระตุ้นความคิดทางด้านการวิพากษ์วิจารณ์ความแตกต่างทางสังคมและปัญหาอื่นๆ

การจัดละครสร้างสรรค์กับเด็กในแต่ละช่วงวัย

1. เด็กวัย 9-12 ปี

เด็กในช่วงวัยนี้ผู้หญิงจะมีการเจริญเติบโตเร็วกว่าผู้ชาย เด็กช่วงวัยนี้จะสนใจในเรื่องของจิตใจ นามธรรม อารมณ์ มิตรภาพระหว่างเพื่อน มีความกลัวว่าจะไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ไม่ชอบการเป็นคนที่แตกต่างกับผู้อื่น เด็กในวัยนี้จะให้ความสนใจเกี่ยวกับละครหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ด้วยกัน การใช้ชีวิต การผจญภัย ซึ่งการนำตัวละครในละครมาใช้ในการ

เรียนรู้จะทำให้เด็กในวัยนี้สามารถพัฒนาอุปนิสัยของตนเองได้จากการเรียนรู้ผ่านบทบาทของตัวละครแต่ละตัว

2. เด็กวัย 12-18 ปี (วัยรุ่น)

พัฒนาการของเด็กในช่วงวัยนี้เป็นไปอย่างรวดเร็วตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล เริ่มมีการคิดอย่างมีเหตุมีผล สนใจเรื่องปรัชญาชีวิต หลักการ มีแนวคิดเป็นของตนเองเกี่ยวกับการใช้ชีวิต เด็กในวัยนี้ต้องการความอิสระทั้งทางด้านจิตใจและอารมณ์ ต้องการมีพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม พร้อมทั้งจะเข้าสู่การเป็นวัยรุ่น อีกทั้งยังมีความสนใจเรื่องของบุคลิกภาพของตนเอง ต้องการเข้าสังคมมากยิ่งขึ้น เด็กในวัยนี้จะสนใจละครที่มีเนื้อหาเรื่องราวที่ซับซ้อน สะท้อนปัญหาสังคม ละครที่เหมาะสมกับเด็กในช่วงวัยนี้คือละครแนวเหมือนจริง (Realistic) (พรรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 75-76)

สรุปได้ว่าละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนามนุษย์ได้หลากหลายด้านทั้งทางด้านร่างกาย ความคิดและจิตใจ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่สามารถพัฒนาด้านต่างๆของผู้ร่วมกิจกรรมในหลายด้าน นอกจากนี้ละครสร้างสรรค์สามารถนำไปบูรณาการกับศาสตร์ทางด้านต่างๆได้อีกด้วย ซึ่งละครสร้างสรรค์ถือเป็นตัวช่วยอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปอย่างสนุกสนานเพลิดเพลินและผ่อนคลายมากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำทั่วไป อีกทั้งช่วยพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยได้ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างและความเหมาะสมของละครกับพัฒนาการของเด็กเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวเด็กมากที่สุด ด้วยประโยชน์ที่หลากหลายของละครสร้างสรรค์ดังที่กล่าวมานี้จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยเลือกใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์

ถลั่นนัท ชัยนเรศ (2558) ได้ศึกษาผลของละครสร้างสรรค์ต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมที่มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านเกณฑ์การคัดเข้าและคัดออกจำนวนทั้งสิ้น 4 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์เป็นปัจจัยที่ทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมในกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้น

จารินี มณีแสง (2553) ได้ศึกษาผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ที่มีต่อสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนที่เรียนวิชานาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนเทศบาล 1 จำนวน 40 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนละครสร้างสรรค์, แบบประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์, แบบสังเกตกระบวนการกลุ่ม และแบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับวิธีการสอนละครสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กระบวนการกลุ่มของนักเรียนหลังได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับวิธีสอนละครสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จรรยา ชูสุวรรณ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดอมรินทราราม จำนวน 30 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า การใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์มีประสิทธิผลต่อการพัฒนาทักษะภาษาไทยด้านการอ่าน ด้านการฟัง การดู การพูด การใช้ภาษา และด้านวรรณคดีและวรรณกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธนากร สุขยิ่ง (2553) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยชายและหญิงจำนวน 20 คน ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนพระรามเก้ากาญจนาภิเษก สำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ และแบบสังเกตความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และด้านความภาคภูมิใจในตนเองตามลำดับ

วลีสา จิรศักดิ์วงศ์ (2558) ได้ศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจำนวน 45 คน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจำนวน 45 คน รวมทั้งหมด 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมละคร สร้างสรรค์ 3 รูปแบบ คือ แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์

แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ประกอบการคิดแบบหมวกหกใบ และแผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ประกอบการคิดแบบหมวกหกใบควบคู่กับการเสริมแรงโดยใช้เบี้ยอรรถกร, แบบบันทึกพฤติกรรมการตอบคำถามของเด็ก และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Sample) และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในแต่ละรูปแบบหลังการทดลองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมละครสร้างสรรค์ประกอบการคิดแบบหมวกหกใบควบคู่การเสริมแรงโดยใช้เบี้ยอรรถกร และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ประกอบการคิดแบบหมวกหกใบมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพียงอย่างเดียว 3) เด็กปฐมวัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในแต่ละรูปแบบมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน และไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์ ทำให้ผู้วิจัยได้พบแนวทางในการนำละครสร้างสรรค์ไปใช้ในการพัฒนามนุษย์ในด้านต่างๆ รวมไปถึงการนำละครสร้างสรรค์เข้าไปบูรณาการกับศาสตร์ต่างๆเพื่อใช้ในการพัฒนาหรือเพิ่มประสิทธิภาพของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจากการค้นคว้าผลการวิจัยพบว่างานวิจัยที่มีการนำละครสร้างสรรค์ไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์นั้นประสบผลสำเร็จทั้งสิ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาถึงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้ในการทำกิจกรรม ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่จะดำเนินกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 20-40 คน และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยเล่มนี้คือเยาวชนตอนต้นอายุระหว่าง 10-15 ปีในชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย จากจำนวนเยาวชนในช่วงอายุนี้นี้ทั้งหมด 40-50 คน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน คัดเลือกโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อคัดเลือกเยาวชน และเยาวชนจะต้องมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพีสิน 26-7 เขตคลองเตยโดยการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและวางแผนการดำเนินการ โดยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้เป็นเยาวชนชุมชนอาคารทรีพีสิน 26-7 เขตคลองเตย จำนวน 50 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพีสิน 26-7 เขตคลองเตย วัยรุ่นตอนต้น อายุ 10-15 ปี เหตุที่เลือกเยาวชนในช่วงวัยรุ่นตอนต้นเนื่องจากช่วงวัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางด้านสังคม สภาพแวดล้อมรอบตัวทุกสิ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และการกระทำของเยาวชนในช่วงนี้ทั้งสิ้น (พนม เกตุมาน, 2558) (เอกสารจากเว็บไซต์) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อคัดเลือกเยาวชน และกลุ่มตัวอย่างนั้นจะต้องมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ กิจกรรมละครสร้างสรรค์

ตัวแปรตาม พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพีสิน 26-7 เขตคลองเตย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ประเภท ได้แก่

2.1 แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้อ้างอิงมาจากนางนุช วิศิษฐ์ธรรมศรี ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสมกับงานวิจัยมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยจะใช้แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนี้ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับมีน้ำหนัก คะแนนเป็น 1, 2, 3 และ 4 คะแนน โดยยึดหลัก ดังนี้

ข้อความทางบวก

- ให้คะแนน 4 สำหรับคนที่ตอบว่า ทุกครั้ง
- ให้คะแนน 3 สำหรับคนที่ตอบว่า บ่อยครั้ง
- ให้คะแนน 2 สำหรับคนที่ตอบว่า นานๆ ครั้ง
- ให้คะแนน 1 สำหรับคนที่ตอบว่า แทบจะไม่เคยเลย

ข้อความทางลบ

- ให้คะแนน 4 สำหรับคนที่ตอบว่า แทบจะไม่เคยเลย
- ให้คะแนน 3 สำหรับคนที่ตอบว่า นานๆ ครั้ง
- ให้คะแนน 2 สำหรับคนที่ตอบว่า บ่อยครั้ง
- ให้คะแนน 1 สำหรับคนที่ตอบว่า ทุกครั้ง

แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

คำชี้แจง ทำเครื่องหมาย ☐ ในช่อง ☐ ตามที่ตนได้ปฏิบัติ

ตาราง 1 แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ข้อ	รายการ	แทบจะ ไม่เคยเลย	นานๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุก ครั้ง
1	คุณจะถูกแกล้งเมื่อมีใครแซงคิวคุณ				
2	เมื่อพบว่าคุณชื่อของมาผิด คุณจะนำของ นั้นไปเปลี่ยนใหม่				

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	แทบจะ ไม่เคยเลย	นานๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุก ครั้ง
3	ขณะที่คุณกำลังอ่านหนังสือและเพื่อน ร่วมห้องส่งเสียงดังมากเกินไป คุณจะร้อง ขอให้เขาหยุดส่งเสียงดัง				
4	คุณจะบอกให้เพื่อนร่วมห้องของคุณช่วย ทำความสะอาดห้อง เมื่อพบว่าห้อง สกปรก				
5	ถ้าเพื่อนยืมของไปและดูเหมือนว่าเพื่อนก็ ลืมไปแล้ว คุณจะเตือนให้เขาทราบบ				
6	คุณไม่กล้าขอให้เพื่อนช่วยทำอะไรให้คุณ				
7	หลังจากที่คุณออกจากร้านขายของแล้ว พบว่าได้รับเงินทอนไม่ครบ คุณจะกลับไป ที่ร้านและขอเงินที่ถูกต้อง				
8	คุณจะทำเฉยๆถ้าเพื่อนของคุณผิดนัดคุณ				
9	ถ้าเพื่อนของคุณขอให้ช่วยทำอะไรสัก อย่าง แต่คุณไม่ว่าง คุณจะปฏิเสธเพื่อน				
10	ถ้าเพื่อนของคุณขอให้ช่วยจัดห้องใหม่ แต่ คุณคิดว่าห้องจัดไว้ดีแล้ว คุณจะบอก เพื่อนว่าไม่ควรจัดใหม่				
11	ถ้าเพื่อนมาพูดคุยยั่ววนให้คุณโกรธ คุณจะ บอกความรู้สึกของคุณให้เพื่อนทราบทันที				
12	ถ้าคุณต้องไปอยู่ค่าย แต่ไม่มีกระเป๋ และ พบว่าเพื่อนมีกระเป๋ขนาดใหญ่ คุณจะ ขอยืมเพื่อน				
13	ถ้าคุณซื้อเสื้อตัวใหม่มา และเพื่อนขอยืม แต่คุณไม่อยากให้ยืม คุณจะบอกปฏิเสธ				

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	รายการ	แทบจะ ไม่เคยเลย	นานๆ ครั้ง	บ่อยครั้ง	ทุก ครั้ง
14	ถ้าคุณทำน้ำหกใส่หนังสือของครูเปียก แต่ ครูทำโทษเพื่อนของคุณเพราะเข้าใจผิด คุณจะไปสรวลภาพกับครู				
15	คุณไม่กล้าที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเอง				
16	คุณหลีกเลี่ยงที่จะถามปัญหาในชั้นเรียน เพราะมีความรู้สึกกังวล กลัว				
17	คุณหลีกเลี่ยงการเสนอความคิดเห็นในชั้น เรียนเพราะกลัวว่าจะพูดในสิ่งที่ผิดๆ หรือ คนอื่นไม่ยอมรับ				
18	ถ้าเพื่อนของคุณหยิบขนมของคุณไปโดย ไม่ได้ขออนุญาตก่อน คุณจะแสดงความ ไม่พอใจออกมา				
19	คุณมีความลังเลใจและหลีกเลี่ยงที่จะยิ้ม ของจากคนอื่น				
20	คุณกลัวว่าจะทำให้คนอื่นไม่พอใจ				

2.2 กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบของกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำหลักการแนวคิดและทฤษฎีมาสร้างรูปแบบกิจกรรมแล้วนำเสนอแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาหาข้อดีข้อเสียความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การวิจัยและความเที่ยงตรงในการวิจัย (IOC) ซึ่งเกณฑ์การให้ของผู้ทรงคุณวุฒิมีดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่ากิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ากิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ

วิจัย

คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่ากิจกรรมไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ

วิจัย

เกณฑ์การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

IOC มากกว่า 0.50 ถือว่ากิจกรรมนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

IOC น้อยกว่า 0.50 ถือว่ากิจกรรมนั้นไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ

วิจัย

แบบร่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน

กิจกรรมจะจัดทั้งหมด 12 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ซึ่งอ้างอิงมาจากทฤษฎีการจัดกระบวนการกลุ่มที่กล่าวว่า ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเข้ากลุ่มกันนั้นควรใช้เวลา 45-60 นาที และความถี่ในการจัดควรจัด 1-3 ครั้งต่อสัปดาห์ (ศรุจดา เจริญกิจจานุวัฒน์, นภาพร มัธมางกูร, & บุปผา ปลื้มสำราญ, 2552, น. 35) กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนจะแบ่งออกเป็น 6 ด้านตามกระบวนการละครสร้างสรรค์ (วินนี่เฟร็ด วาร์ต) ได้แก่ การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า, การใช้จินตนาการ, ความคิดสร้างสรรค์, การเคลื่อนไหวร่างกาย, การใช้ทำใบ้ และการเต้นสด ซึ่งผู้วิจัยจะใช้หลักทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ของ David W. Johnson and Roger T. Johnson มาผสมผสานในการออกแบบรูปแบบกิจกรรม

ตาราง 2 แบบร่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	รายละเอียดกิจกรรม	ทฤษฎีทางด้านละครสร้างสรรค์	ทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์
1	ลองสัมผัสดูสิ		การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า	การสร้างและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม
2	เสมือนเรื่องราวของฉัน		การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า	การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น
3	ไปไหนไปกัน..... ซอมบี้ที่รัก		การใช้จินตนาการ	แสดงออกถึงภาวะผู้นำ
4	ติดเกาะมหัศจรรย์		การใช้จินตนาการ	การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง
5	ผลงานชิ้นโบว์แดง		การใช้ทำใบ้	การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น
6	คิดก่อนทำ..... ผู้นำทาง		การเคลื่อนไหวร่างกาย	แสดงออกถึงภาวะผู้นำ
7	ชีวิตผ่นกลาง อวกาศ		ความคิดสร้างสรรค์	การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น
8	มองออกไหม		การใช้ทำใบ้	การสร้างและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม
9	สัญชาตญาณ.... Survivor		การเคลื่อนไหวร่างกาย	การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง
10	กระเป๋าวិเศษ		การตัดสินใจ	แสดงออกถึงภาวะผู้นำ
11	Where wolf?		การตัดสินใจ	การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง
12	ร่วมกันสร้าง		ความคิดสร้างสรรค์	การสร้างและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม

2.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

แบบวัดนี้ผู้วิจัยได้อ้างอิงมาจากจรรยา สันตานนท์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องตามหลักทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ของ David W. Johnson and Roger T. Johnson เพื่อให้เหมาะสมกับการวัดผลกิจกรรมมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยจะใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนี้ในการวัดผลหลังการดำเนินกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมว่า หมายถึง การกระทำ ความรู้สึกนึกคิด และภาษาที่แสดงออกมาในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งจะต้องเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในทางที่ดี ไม่แสดงถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว เพื่อบ่งบอกถึงการยอมรับ การมีส่วนร่วมและการแสดงความเป็นมิตรกับผู้อื่น โดยจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของการกระทำ ประเมินได้ว่าสิ่งใดควรกระทำสิ่งใดไม่ควรกระทำ ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นด้วย โดยจะต้องแสดงออกถึงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ
2. พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม จำนวน 5 ข้อ
3. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ จำนวน 5 ข้อ
4. พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง 5 ข้อ

พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ในแต่ละด้านนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่บ่งชี้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของ David W. Johnson and Roger T. Johnson ซึ่งพฤติกรรมทั้ง 4 ด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (communication skills) พฤติกรรมนี้แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ การรับและส่งสาร บุคคลจะต้องมีทักษะในการส่งสารได้อย่างถูกต้อง เพื่อแสดงความคิด ความรู้สึก ความเห็น หรือความต้องการ ในขณะที่เดียวกันจะต้องสามารถรับสารได้อย่างแม่นยำ เพื่อสามารถเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้ ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารนี้จะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การแสดงความคิดและความรู้สึกอย่างชัดเจน การทบทวนประโยคที่ได้ยินอย่างถูกต้อง เป็นต้น

2. พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม (Building and maintaining a trust climate) การมีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะเกิดขึ้นได้จากการทำงานร่วมกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันนั้นพฤติกรรมด้านนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง บุคคลจะต้องมีความ

เชื่อใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้งานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ปฏิกริยา ได้อย่างเปิดเผยถ้าหากมีความรู้สึกไว้วางใจกัน เช่น การแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้ผู้อื่น การแสดงถึงการยอมรับ การให้การส่งเสริมผู้อื่น และการให้ความร่วมมือในการทำงานได้เป็นอย่างดี เป็นต้น

3. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ (leadership skills) การทำงานร่วมกันนั้นจะต้องมีผู้นำที่ดีเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ ตัวผู้นำจะต้องมีความกล้าในการแสดงออกทั้งทางด้านร่างกายและคำพูดต่อหน้าผู้อื่นหรือการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทาง จูงใจและตัดสินใจ และยังคงต้องเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือให้กลุ่มทำงานได้อย่างสำเร็จ อีกทั้งยังต้องช่วยดำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มอีกด้วย

4. พฤติกรรมการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง (utilizing creative controversy) การทำงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันด้วยบุคคลหลายๆบุคคลนั้นย่อมมีความคิดเห็น ความคิดที่ไม่ตรงกัน ความขัดแย้งที่กล่าวนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลแสดงความคิดหรือสรุปประเด็นแล้วไม่ตรงกับผู้อื่น ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องแสดงพฤติกรรมการพยายามหาความคิดเห็นที่ตรงกันหรือการสร้างข้อตกลงร่วมกันที่สามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย

เกณฑ์การให้คะแนน

มาก หมายถึง เด็กแสดงการพูด แสดงท่าทาง มีส่วนร่วมเป็นอย่างดี ให้ 2 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง เด็กไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยแสดงท่าทาง มีส่วนร่วมบ้าง ให้ 1 คะแนน

น้อย หมายถึง เด็กไม่พูด ไม่แสดงท่าทาง ไม่มีส่วนร่วม ให้ 0 คะแนน

หมายเหตุ ถ้าพบเครื่องหมาย / ในช่องระดับคะแนนใดก็ให้คะแนนเท่ากับช่องระดับคะแนนนั้น และถ้าพบเครื่องหมาย / ในข้อและช่องระดับคะแนนใดให้นำจำนวนที่ซ้ำคู่กับช่องระดับคะแนนในช่องนั้น เช่น ในช่องระดับคะแนนมาก ให้ 2 คะแนน ซ้ำ 2 รวมคะแนนเท่ากับ 4 เป็นต้น

ตัวอย่างแบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ชื่อผู้ร่วมกิจกรรม.....นามสกุล.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2562

คำชี้แจง ชี้ดเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนนตามจำนวนครั้งที่แสดงพฤติกรรม

ตาราง 3 แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	ระดับคะแนน			หมายเหตุ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
1. พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น				
1.1 แสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ				
1.2 พูดยกย่องสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง				
1.3 ใช้คำพูดหรือร่างกายสื่อความรู้สึกของตนเองได้				
1.4 เข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น				
1.5 ใช้คำพูดหรือร่างกายในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม				
2. พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม				
2.1 ยิ้มแย้มแจ่มใสชักชวนผู้อื่นคุย				
2.2 รับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น				
2.3 แสดงออกถึงความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม				
2.4 ให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่น เช่น แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์, กล่าวคำชื่นชมแก่ผู้อื่น				
2.5 ให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม				
3. แสดงออกถึงภาวะผู้นำ				
3.1 มีความกล้าที่จะแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น				
3.2 มีความกล้าในการตัดสินใจ				
3.3 พยายามหาความเห็นคิดจากเพื่อนในกลุ่ม				
3.4 ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่ม				
3.5 ช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมกลุ่ม				

ตาราง 3 (ต่อ)

พฤติกรรมกรปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	ระดับคะแนน			หมายเหตุ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
4. พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง				
4.1 พยายามสร้างข้อตกลงร่วมกัน				
4.2 รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้จะไม่เห็นด้วย				
4.3 กล่าวเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่แสดงความก้าวร้าว				
4.4 กล่าวสื่อสารเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง				
4.5 ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น				

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ขั้นเตรียมการ

3.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่ต้องการทำการศึกษาและเก็บข้อมูล ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือจากหน่วยงานนั้นๆ ในการดำเนินการวิจัย

3.1.2 ดำเนินการจัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยและการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังชุมชนอาคารทศพลิน 26-7 เขตคลองเตย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental Research Design) โดยมีแผนการทดลองแบบ The one-group pretest-posttest design ใช้การวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) และวัดหลังการทดลอง (Posttest)

3.2 ขั้นตอนดำเนินการ

3.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงข้อมูลรายละเอียดในการดำเนินการทำกิจกรรมการวิจัย

3.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยทำหนังสืออนุญาตดำเนินการวัดโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน โดยจัดแผนการดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 12 ครั้ง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมพร้อมกับคณะทำงาน

3.2.5 หลังทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยก่อนและหลังทำกิจกรรม

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ข้อมูลจากผลการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ก่อนและหลังการฝึกกิจกรรม (Pretest-Posttest) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพีสิน 26-7 เขตคลองเตย โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย
2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพีสิน 26-7 เขตคลองเตย โดยใช้สถิติ t-test Dependent Sample

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรีพียูสิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังทำกิจกรรม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ดังนี้

N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

n แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสร้างรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในแผนการจัดกิจกรรมดังกล่าวนี้ประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ของกิจกรรม กระบวนการดำเนินกิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเตรียมความพร้อม (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1)

ลองสัมผัสดูสิ

ช่วงที่ 2 ช่วงส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (สัปดาห์ที่ 1-4/ครั้งที่ 2-11)

เสมือนเรื่องราวของฉัน

ไปไหนไปกัน....ซอมบี้ที่รัก

ติดเกาะมหัศจรรย์

ผลงานชิ้นโบว์แดง

คิดก่อนทำ...ผู้นำทาง

ชีวิตผืนกลางอวกาศ

มองออกไหม

สัญชาตญาณ...Survivor

กระเป๋าสเปซ

Where wolf ?

ช่วงที่ 3 ช่วงสรุป (สัปดาห์ที่ 4/ครั้งที่ 12)

ร่วมกันสร้าง

ซึ่งกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชนนี้ ใช้การออกแบบกิจกรรมโดยยึดตามหลักทฤษฎีกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของวินนีเฟร็ด วาร์ต ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 6 ด้านตามกระบวนการละครสร้างสรรค์ ได้แก่ การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า, การใช้จินตนาการ, ความคิดสร้างสรรค์, การเคลื่อนไหวร่างกาย, การใช้ท่าไม้ และการตัดสินใจ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ของ David W. Johnson and Roger T. Johnson มาใช้ผสมผสานในการออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้อีกด้วย โดยกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนนี้จะใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที

ตาราง 4 รูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชน: กรณีศึกษา
เยาวชนในชุมชนอาคารทรีพลีนิ 26-7 เขตคลองเตย

ครั้ง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิดทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
1	ลอง สัมผัส ดู ลิ	- เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ - เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสด้านลิ้มรส กลิ่น และการสัมผัส - เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการไว้วางใจเพื่อนในกลุ่มและการให้การสนับสนุนเพื่อนในกลุ่มของตนเอง	➤ ทฤษฎีละครสร้างสรรค์ เริ่มใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 กิจกรรมนี้เน้นการลิ้มรส ได้กลิ่น และการสัมผัส ➤ บุ ค ค ล จ ะ ตั อ ง มี พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและการรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม	ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรมกลุ่มกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและความเต็มใจ รวมไปถึงรู้จักการรับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น แสดงออกถึงการไว้วางใจเพื่อนในกลุ่มและให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมร่วมกัน
2	เสมือน เรื่องราว ของฉัน	- เพื่อเป็นการฝึกประสาทสัมผัสของผู้ร่วมกิจกรรมในด้านของสังเกตและการฟัง - เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกฝนการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นทั้งในด้านการรับสารและส่งสาร - เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการใช้คำต่างๆมาอธิบายสิ่งที่ต้องการจะสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี - ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึก	➤ ทฤษฎีละครสร้างสรรค์จะเป็นการใช้การดูและการฟัง ➤ ทฤษฎีพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคคลมีพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นในฐานะผู้รับสารและผู้ส่งสาร สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง	ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รวมทั้งสามารถพูดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้ง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิดทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
3	ไปไหนไปกัน.... ซอมบี้ที่รัก	1. เพื่อเป็นการฝึกการกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นผ่านการแสดงออกทางร่างกาย 2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าที่จะออกมาเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการเป็นผู้ตามด้วยในขณะเดียวกัน	➤ ใช้กระบวนการละคร สร้างสรรค์โดยใช้การฝึกการจินตนาการ ความสามารถในการมโนภาพ มีแรงจูงใจมาจากสิ่งที่พบเห็น ➤ บุคคลมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ทำหน้าที่ในการถาม หาข้อสรุป กำหนดทิศทาง จูงใจ และตัดสินใจ คอยช่วยเหลือให้กลุ่มทำงานสำเร็จ	ผู้ร่วมกิจกรรมมีความกล้าแสดงออกผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายในภาวะที่มีตนเองเป็นผู้นำ รวมไปถึงการเป็นผู้ตามที่ดีในขณะทำกิจกรรมด้วยเช่นกัน
4	ติดเกาะมหัศจรรย์	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการกล้าที่จะเสนอความเห็นที่แตกต่าง และพูดคุยกันเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้จินตนาการในการดำเนินกิจกรรม	➤ ใช้กระบวนการละคร สร้างสรรค์โดยใช้การฝึกการจินตนาการ ➤ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือ บุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง	ผู้ร่วมกิจกรรมนำความเห็นของสมาชิกมาสร้างข้อตกลงร่วมกันได้เป็นอย่างดี รู้จักรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้ไม่เห็นด้วย ความกล้าที่จะเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแม้ไม่เห็นด้วย

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้ง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิดทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
5	ผลงาน ขึ้นโบว์ แดง	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ รู้จักการใช้ท่าทางการ สื่อสารแทนคำพูด เพื่อ สื่อสารกับผู้อื่นให้เข้าใจใน สิ่งที่ต้องการจะส่งสาร ออกไป 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึก การทำงานเป็นกลุ่มได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	➤ ฝึกฝนการใช้ท่าใบ้ใน การสื่อสารกับผู้อื่น เป็นการแสดงออก ทางความคิด บางอย่าง ด้วยการ เคลื่อนไหว ➤ บุคคลมีพฤติกรรม การติดต่อสื่อสารกับ ผู้อื่น ในฐานะผู้รับ และผู้ส่งสาร	ผู้ร่วมกิจกรรมให้ความ ร่วมมือ ในการทำ กิจกรรมด้วยความเต็ม ใจ และรับฟังและสนใจ การกระทำของผู้อื่น รวมทั้งแสดงออกถึง ความไว้วางใจและให้ การส่งเสริมในการ ทำงานร่วมกัน
6	คิดก่อน ทำ...ผู้นำ ทาง	1. ฝึกการทำงานร่วมกันเป็น ทีม และแสดงให้เห็นถึง ความเป็นผู้นำและผู้ตาม ของสมาชิกในกลุ่มแต่ละ คน 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ ร่างกายของตนเองในการ แสดงออกถึงจินตนาการ ของตนเองได้	➤ ฝึกการเคลื่อนไหว ร่างกาย การใช้ ร่างกายของตนเอง ในการแสดงออกถึง ความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ ➤ ทฤษฎีการ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้อื่น บุคคลต้องมี พฤติกรรมแสดงออก ถึงภาวะผู้นำ	ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถ ช่วยกำหนดแนวทางใน การทำงานกลุ่มได้ และ สามารถช่วยเหลือผู้อื่น ขณะทำกิจกรรมได้ ทั้ง ยังส่งเสริมให้เกิดภาวะ ผู้นำในการทำกิจกรรม ร่วมกันเป็นกลุ่มด้วย

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้ง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิดทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
7	ชีวิตฝัน กลาง อวกาศ	1. เพื่อเป็นการฝึกความคิด สร้างสรรค์ของผู้ร่วม กิจกรรม 2. เพื่อเป็นการฝึกฝนให้ผู้ร่วม กิจกรรมรู้จักการใช้คำพูด ในการสื่อสารเพื่อแสดง ความคิดของตนเองให้ ผู้อื่นเข้าใจได้ 3. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ ร่วมกิจกรรมรู้จักการแสดง ความคิดเห็นของตนเองที่ มีต่อผู้อื่น ทั้งนี้จะต้องมี การสื่อสารที่ดีต่อกันใน กลุ่ม	➤ ใช้กระบวนการละคร สร้างสรรค์ในการฝึก ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดหรือ การกระทำสิ่งใหม่ ➤ บุคคลจะต้องมี พฤติกรรม การ ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้รับสาร และผู้ส่งสาร สามารถ แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกได้อย่าง ถูกต้อง ทั้งยังมีความ เมตตาในการรับและ ส่งสารด้วย	ผู้ร่วมกิจกรรมเกิด ความคิดสร้างสรรค์ สามารถถ่ายทอดความ คิดเห็นของตนให้ผู้อื่น เข้าใจได้ สามารถใช้ คำพูดในการแสดง ความคิดเห็นต่อผู้อื่นทั้ง ในทางที่เห็นด้วยและไม่ เห็นด้วยได้อย่าง เหมาะสม ไม่แสดง พฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมหรือก้าวร้าว แม้ไม่เห็นด้วยก็ตาม
8	มองออก ใหม่	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึก การใช้ร่างกายในการ แสดงออกเพื่อสื่อสารกับ ผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จัก การทำงานเป็นกลุ่มได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	➤ ฝึกฝนการใช้ท่าใบ้ใน การสื่อสาร ➤ บุคคลจะต้องมี พฤติกรรมการสร้าง บรรยากาศและการ รักษาบรรยากาศใน การทำงานกลุ่ม มี ความเชื่อใจ ไว้วางใจกัน	ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถ ใช้ร่างกายในการ สื่อสารแทนการใช้ คำพูดเพื่อสื่อสารให้ ผู้อื่นเข้าใจได้อย่าง ถูกต้อง และมีความ เหมาะสม

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้ง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิดทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
9	สัญชาตญาณ ...Survivor	1. เพื่อฝึกให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายของตนเองร่วมกับการใช้จินตนาการ 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการกล้าที่จะเสนอความเห็นที่แตกต่าง และรู้จักการคิดแก้ไข ปัญหา	➤ ก า ร ฝึ ก ก า ร เคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการใช้อวัยวะ ในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด เพื่อสื่อสารกับผู้อื่น ➤ บุ ค ค ล จะ ต้ อ ง มี พฤติกรรมการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือ ความขัดแย้ง	ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถ คิด แก้ไข ปัญ หา ที่ เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี และรู้จักการปรึกษา ความคิดเห็นร่วมกัน ของในการทำงานเป็น กลุ่ม
10	กระเป๋าวិเศษ	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จัก คิดอย่างทันทีทันใดและ แ ส ด ง อ อ ก ใน สถานการณ์ที่พบเจอ ตรงหน้า 2. เพื่อฝึกฝนให้ผู้ร่วม กิจกรรมรู้จักการกล้าที่ จะตัดสินใจ ซึ่งเป็น คุณสมบัติอย่างหนึ่งของ การเป็นผู้นำที่ดี	➤ กระบวนการละคร สร้างสรรค์โดยใช้ การตัดสินใจ แ ส ด ง อ อ ก ทาง ค ว ม คิ ด โดย ฉบับพลัน ➤ พฤติกรรมที่บ่งชี้ถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้ อี น บุ ค ค ล แ ส ด ง อ อ ก ถึงภาวะ ผู้นำ การถาม การ หาข้อสรุป กำหนด ทิศทาง ลงใจและ ตัดสิน	ผู้ร่วมกิจกรรมเกิด ความกล้าในการ ตัดสินใจได้อย่าง ทันทีทันใด ซึ่งเป็น คุณสมบัติที่ผู้นำที่ดี ควรพึงมี

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้ง	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวคิดทฤษฎี	ประโยชน์ที่ได้รับ
11	Where wolf ?	- เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการพูดคุยกับผู้อื่นเพื่อร่วมกันหาข้อตกลงร่วมกัน - เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการแสดงความคิดเห็นและข้อขัดแย้งกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม - เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกฝนการใช้คำพูดและร่างกายในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างทันทีทันใด	➤ ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์โดยใช้การดันสด เป็นการแสดงออกทางความคิดโดยฉบับพลัน ➤ บุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง	ผู้ร่วมกิจกรรมมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อผู้อื่น และรู้จักการพูดคุยเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง ทั้งนี้จะต้องไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม ก้าวร้าว หรือไม่เหมาะสมกับผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม
12	ร่วมกันสร้าง	- เพื่อเป็นการฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน - เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ - เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น	➤ ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ในการฝึกความคิดสร้างสรรค์ ➤ บุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและการรักษามารยาทในการทำงานกลุ่มส่งผลให้งานดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความคิดสร้างสรรค์และให้ความร่วมมือและการส่งเสริมเพื่อนในการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ และก่อให้เกิดความไว้วางใจแก่เพื่อนในการทำกิจกรรมร่วมกัน

หลังจากออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้มีการนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ไปทำการตรวจสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ในทุกกิจกรรมนั้น มีค่าดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การวัดผลที่ 0.5 ในทุกกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เริ่มต้นที่ 0.66 และ 1.00 จึงได้แสดงออกมาเป็นตาราง ดังนี้

ตาราง 5 ผลการทดสอบหาค่าความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมละคร สร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน (N = 3)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	IOC	ความหมาย
ลองสัมผัสดูดี	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสด้านการลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัส 3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม และการให้การสนับสนุนเพื่อนในกลุ่มของตนเอง	1.00	สอดคล้อง
เสมือนเรื่องราวของฉัน	1. เพื่อเป็นการฝึกประสาทสัมผัสของผู้ร่วมกิจกรรมในด้านของสังเกตและการฟัง 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกฝนการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นทั้งในด้านการรับสารและส่งสาร 3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการใช้คำต่างๆมาอธิบายสิ่งที่ต้องการจะสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี 4. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึก	1.00	สอดคล้อง
ไปไหนไปกัน.. ขอมปี๊ที่รัก	1. เพื่อเป็นการฝึกการกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นผ่านการแสดงออกทางร่างกาย 2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าที่จะออกมาเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการเป็นผู้ตามด้วยในขณะเดียวกัน	0.66	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	IOC	ความหมาย
ติดเกาะ มหัศจรรย์	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการกล้าที่จะเสนอความเห็นที่แตกต่าง และพูดคุยกันเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่ม 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้จินตนาการในการดำเนินกิจกรรม	1.00	สอดคล้อง
ผลงานชิ้นโบว์ แดง	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการใช้ท่าทางการสื่อสารแทนคำพูด เพื่อสื่อสารกับผู้อื่นให้เข้าใจในสิ่งที่ต้องการจะส่งสารออกไป 3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.00	สอดคล้อง
คิดก่อนทำ... ผู้นำทาง	1. ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีม และแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำและผู้ตามของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ร่างกายของตนเองในการแสดงออกถึงจินตนาการของตนเองได้	0.66	สอดคล้อง
ชีวิตผืนกลาง อวกาศ	1. เพื่อเป็นการฝึกความคิดสร้างสรรค์ของผู้ร่วมกิจกรรม 2. เพื่อเป็นการฝึกฝนให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการใช้คำพูดในการสื่อสารเพื่อแสดงความคิดของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ 3. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการแสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อผู้อื่น ทั้งนี้จะต้องมีการสื่อสารที่ดีต่อกันในกลุ่ม	0.66	สอดคล้อง
มองออกใหม่	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการใช้ร่างกายในการแสดงออกเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1.00	สอดคล้อง
สัญชาติญาณ... Survivor	1. เพื่อฝึกให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายของตนเองร่วมกับการใช้จินตนาการ 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการกล้าที่จะเสนอความเห็นที่แตกต่าง และรู้จักการคิดแก้ไขปัญหา	0.66	สอดคล้อง
กระเป๋าวិเศษ	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักคิดอย่างทันทีทันใดและแสดงออกในสถานการณ์ที่พบเจอตรงหน้า 2. เพื่อฝึกฝนให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการกล้าที่จะตัดสินใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของการเป็นผู้นำที่ดี	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 5 (ต่อ)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	IOC	ความหมาย
Where wolf ?	1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการพูดคุยกับผู้อื่นเพื่อร่วมกันหาข้อตกลงร่วมกัน 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการแสดงความคิดเห็น และข้อขัดแย้งกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม 3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกฝนการใช้คำพูดและร่างกายในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างทันทีทันใด	1.00	สอดคล้อง
ร่วมกันสร้าง	1. เพื่อเป็นการฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน 2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น	0.66	สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าผลการทดสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 1.00 ในกิจกรรมที่ 1,2,4,5,8,10 และ 11 สรุปได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมละครสร้างสรรค์กับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน มีความสอดคล้องกัน ส่วนในกิจกรรมที่ 3,6,7,9 และ 12 นั้น มี ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ระดับ 0.66 ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในการปรับปรุงกิจกรรม ดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนการจัดเรียงลำดับของกิจกรรม โดยจะต้องคำนึงถึงความยากง่ายของกิจกรรม
 2. ปรับปรุงรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และเนื้อหาจะต้องเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 10-15 ปี
 3. ปรับการใช้ภาษาทั้งการใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดในกิจกรรม ให้มีความหมายที่เป็นไปในทางบวกมากกว่าทางลบ เพื่อคำนึงถึงจิตใจและความรู้สึกของเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง
- ซึ่งจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขในทุกด้านอย่างครบถ้วน

2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังทำกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอดังนี้

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 20)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	10	50.00
- หญิง	10	50.00
อายุ 10-15 ปี		
- 10	6	30.00
- 11	4	20.00
- 12	4	20.00
- 13	4	20.00
- 14	2	10.00
- 15	-	0.00
ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	14	70.00
- มัธยมศึกษา	6	30.00

จากข้อมูลในตาราง 3 พบว่า ในด้านของเพศของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้พบว่า มีเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน โดยเป็นเพศชาย 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเพศหญิง 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ด้านของอายุ พบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ มีอายุอยู่ระหว่าง 10-15 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุ 10 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 อายุ 11 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 12 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 13 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และ อายุ 14 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00

ด้านระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และอยู่ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

ตาราง 7 ผลการบันทึกกิจกรรมที่ได้จากการสังเกตการณ์แบบไม่มีโครงสร้างของกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อกิจกรรม	บันทึกการสังเกตการณ์
กิจกรรมที่ 1 ลองสัมผัสดูดี	กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 20 คน โดยแบ่งออกเป็นชายหญิงอย่างละ 10 คน และมีอายุคละกันอยู่ในช่วงอายุ 10-15 ปี ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างยังไม่มีใครรู้จักกันมาก่อน อาจมีรู้จักกันแค่ผิวเผิน เรียนโรงเรียนเดียวกัน หรือเคยเห็นกันที่อาคารพักอาศัย และจะมีเพียงบางคนที่เคยรู้จักกันมาก่อนแล้ว จึงทำให้ในกิจกรรมครั้งแรกนี้กลุ่มตัวอย่างยังไม่กล้าแสดงออกมากนัก เนื่องจากมีความเขินอายต่อกันมากโดยเฉพาะในเยาวชนที่เป็นผู้หญิงและเด็กที่มีอายุ 14-15 ปี ที่จะเริ่มมีการห่วงภาพลักษณ์ของตนเองมากขึ้น คณะผู้นำกิจกรรมจึงพยายามสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย โดยการเข้าไปร่วมเล่นกับกลุ่มตัวอย่าง กับบางคนที่ไม่กล้าแสดงออกมากว่าผู้นำกิจกรรมจะเข้าไปแสดงด้วยพร้อมๆกัน เพื่อลดความเขินอาย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้น
กิจกรรมที่ 2 เส มี อ น เรื่องราวของ ฉัน	ในกิจกรรมครั้งที่สองนี้ ผู้นำกิจกรรมต้องการให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำความรู้จักกันมากขึ้น โดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเริ่มทำกิจกรรมจากการจับคู่ 2 คนก่อนเพื่อลดความเขินอาย กลุ่มตัวอย่างเริ่มมีการตอบสนองต่อกิจกรรมมากยิ่งขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยกล้าพูดกล้าสื่อสารมากนัก ผู้นำกิจกรรมจะต้องเข้าไปช่วยกระตุ้นและให้คำชี้แนะเพิ่มเติมอยู่ตลอด โดยการจับคู่นี้ ผู้นำกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างจับคู่กันเอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเลือกคู่ที่มีเพศเดียวกันก่อนและมีอายุที่ใกล้เคียงกันมากกว่า เพราะมีความแตกต่างกันน้อยกว่า
กิจกรรมที่ 3 ไปไหนไปกัน ... ชอมบี้ที่รัก	ในช่วงแรกของกิจกรรมละลายพฤติกรรมเป็นการเล่นเกมเพื่อกระตุ้นความตื่นตัวของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งในช่วงแรกกลุ่มตัวอย่างยังมีความเขินอายไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่กล้าสื่อสารกับเพื่อนมากนัก แต่เมื่อมีคณะผู้นำกิจกรรมคอยช่วยกระตุ้นและเข้าไปร่วมทำกิจกรรมด้วย จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการตื่นตัวและเกิดความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ช่วยละลายพฤติกรรมเขินอายไปได้มาก ในช่วงของกิจกรรมที่ 3 นี้จะเป็นรูปแบบของการพลัดกันออกมาแสดงทีละคน เมื่อให้กลุ่มตัวอย่างพลัดกันออกมาแสดงทีละคนแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างยังคงมีความเขินอายเมื่อต้องออกมาแสดงคนเดียว เพราะเกิดความประหม่าและคิดเยอะว่าควรทำอย่างไรดี
กิจกรรมที่ 4 ติ ด เ ก ะ มหัศจรรย์	ในกิจกรรมครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของเกมการแข่งขันกันเป็นกลุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้การตอบสนองต่อกิจกรรมเป็นอย่างดี เพราะกิจกรรมนี้มีความสนุกสนานและไม่เครียดมากนักจนเกินไป จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างกล้าที่จะแสดงออกและกล้าสื่อสารกับเพื่อนในกลุ่มมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างยังเกิดแรงจูงใจที่ต้องการจะแข่งขันกับเพื่อนแต่ละกลุ่ม จึงมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ทั้งยังมีรางวัลเป็นตัวช่วยในการกระตุ้นกลุ่มตัวอย่างอีกด้วย ซึ่งจากกิจกรรมที่ผ่านมาทั้งหมดจนถึงกิจกรรมในครั้งนี้ทำให้สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่า กลุ่มตัวอย่างจะกล้าแสดงออกและกล้าสื่อสารเมื่อได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม มากกว่าการออกมาแสดงเพียงคนเดียว ถ้าให้ออกมาแสดงทีละคนกลุ่มตัวอย่างจะเกิดความเขินอาย ทำให้การแสดงออกทั้งทางความคิด ความรู้สึก และคำพูด แสดงออกมาได้อย่างไม่เต็มที่นัก

ตาราง 7 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	บันทึกการสังเกตการณ์
กิจกรรมที่ 5 ผลงานชิ้นโบว์แดง	กิจกรรมนี้กลุ่มตัวอย่างมีการให้ความสนใจที่ดียิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เริ่มกล้าแสดงออก และกล้าพูดคุยกับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งในกิจกรรมนี้ผู้นำกิจกรรมได้จับคู่ให้กลุ่มตัวอย่างเองโดยการสุ่มนับเลขเพื่อเป็นการกระจายให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกันอย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น โดยระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้จะต้องมีการช่วยกันระดมความคิดช่วยกันแสดงความคิดเห็น ในช่วงแรกเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างถูกสุ่มให้จับกลุ่มกันอย่างคละๆกัน จึงทำให้แต่ละคนไม่ค่อยกล้าสื่อสารกันมากนัก เพราะไม่ใช่กลุ่มคนที่สนิทกันจากกิจกรรมที่ผ่านมา ผู้นำกิจกรรมจึงต้องเข้าไปช่วยให้คำแนะนำและคอยกระตุ้นให้เกิดการพูดคุยแสดงความคิดเห็นกัน ซึ่งในกิจกรรมนี้ยังแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างบางคนเริ่มแสดงออกถึงความเป็นผู้นำ
กิจกรรมที่ 6 คิดก่อนทำ... ผู้นำทาง	กิจกรรมนี้เป็นการเน้นให้เกิดภาวะผู้นำในการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมดีมาก เพราะรูปแบบกิจกรรมอยู่ในรูปแบบของกิจกรรมเกมการแข่งขันเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดความสนุกสนานและท้าทาย นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีพฤติกรรมการเล่นเป็นผู้ยังเป็นเยาวชนในวัย 10-13 ปี มากกว่า 14-15 ปี เนื่องจากเป็นเพราะเยาวชนในวัย 14-15 ปี ยังคงมีความกลัวแสดงออกน้อยกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า ยังคงห่วงภาพลักษณ์ของตนเองมากกว่า จึงทำให้ไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆออกมา แต่เยาวชนในวัย 10-13 ปี รักความสนุกสนานชอบการแข่งขัน ถ้ามีกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการเล่นเกมการแข่งขัน จะกล้าแสดงออก กล้าพูดกล้าสื่อสารมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด
กิจกรรมที่ 7 ชีวิตฝันไกล อวกาศ	กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยให้กลุ่มตัวอย่างแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5 คน และร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานออกมา 1 ชิ้น โดยแต่ละกลุ่มจะต้องออกมานำเสนอแนวคิดให้เพื่อนทุกกลุ่มอื่นฟังให้ได้ใจความ ซึ่งจากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากยิ่งขึ้น กล้าที่จะสื่อสาร กล้าแสดงความคิดเห็น รู้จักรับฟังความเห็นของกันและกัน และสังเกตได้ว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถทำงานร่วมกับเป็นกลุ่มได้เป็นอย่างดี จะมีเพียงบางคนเท่านั้นที่ยังไม่ค่อยกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ซึ่งความกล้าที่แสดงออกมาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะกล้าแสดงออกในสถานการณ์ที่มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สามารถช่วยกันเสนอความคิดเห็นร่วมกันได้ ถ้าในกรณีที่ผู้นำกิจกรรมซักถามเป็นรายบุคคลนั้น กลุ่มตัวอย่างจะมีความเคอะเขินอยู่บ้าง มีความกังวลกลัวว่าสิ่งที่แสดงออกมานั้นจะถูกหรือผิด
กิจกรรมที่ 8 มองออกไหม	กิจกรรมนี้มีการใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ในเรื่องของทำไปมาร่วมด้วย เป็นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะต้องระดมความคิดร่วมกันและแสดงออกมาผ่านท่าทาง ซึ่งในกิจกรรมนี้เนื่องจากมีเนื้อหาเกี่ยวกับละครไทยเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย คณะผู้นำกิจกรรมจึงต้องคอยให้คำชี้แนะแก่กลุ่มตัวอย่างอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้กิจกรรมดำเนินต่อไปได้ เหตุเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างยังจินตนาการภาพไม่ออกว่าควรทำอย่างไรดี จึงจำเป็นต้องมีผู้คอยให้คำแนะนำ

ตาราง 7 (ต่อ)

ชื่อกิจกรรม	บันทึกการสังเกตการณ์
กิจกรรมที่ 9 สัญญาตญาณ ...Survivor	เป็นกิจกรรมที่ฝึกการแก้ไขปัญหาอยู่ในรูปแบบของการจำลองสถานการณ์และการสมมติบทบาท กลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยมีการตอบสนองกับกิจกรรมมากนัก ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นเนื่องจากส่วนใหญ่ยังนึกภาพสถานการณ์จริงไม่ค่อยออก ไม่รู้ว่าควรทำตัวอย่างไรในสถานการณ์นั้นๆ เกิดความกังวลว่าควรทำอย่างไรจึงจะเหมาะสมจึงจะถูกต้อง คณะผู้นำกิจกรรมต้องคอยกระตุ้นและเข้าไปให้คำแนะนำอยู่ตลอด ซึ่งกิจกรรมดำเนินต่อไปได้จนจบ และได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี แต่ยังถือว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่ได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาที่ตึกนัก เพราะส่วนใหญ่จะมาจากคำแนะนำของคณะผู้นำกิจกรรมมากกว่าความคิดของกลุ่มตัวอย่างเอง
กิจกรรมที่ 10 กระเป๋าวีเศษ	กิจกรรมนี้ยังคงอยู่ในรูปแบบของการจำลองสถานการณ์เช่นเดียวกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างยังมีการตอบสนองไม่เต็มที่อีกเช่นเคย แสดงให้เห็นว่าจากการดำเนินกิจกรรมทั้ง 2 กิจกรรมนี้ ล้วนเป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการจำลองสถานการณ์และสมมติบทบาท กลุ่มตัวอย่างไม่ค่อยชอบการดำเนินกิจกรรมในรูปแบบนี้ ส่งผลให้ไม่ค่อยมีการตอบสนองต่อกิจกรรมที่ตึกนัก ถ้าเป็นกิจกรรมในรูปแบบการแข่งขันนั้น จะให้การตอบสนองที่ดีมากกว่า
กิจกรรมที่ 11 Where wolf?	เป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการสมมติบทบาทเพื่อฝึกฝนการคิดแก้ไขปัญหาและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมตอบสนองต่อกิจกรรมที่ดีมาก เกิดความสนุกสนาน เนื่องจากกิจกรรมนี้แม้จะเป็นการสมมติบทบาท แต่ยังคงดำเนินไปในรูปแบบของการเล่นเกมมากกว่า ไม่เหมือนกับกิจกรรมที่ 9 และ 10 จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างดำเนินกิจกรรมไปด้วยความสนุกสนาน ไม่เกิดความกังวล นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความกล้าที่จะสื่อสารมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แสดงให้เห็นถึงว่ากลุ่มตัวอย่างกล้าที่จะเปิดใจเพื่อจะสื่อสารและสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น
กิจกรรมที่ 12 ร่วมกันสร้าง	เป็นกิจกรรมที่ต้องการเน้นให้กลุ่มตัวอย่างได้คิดทบทวนตนเองและสิ่งที่ได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 1 เดือนว่าได้ประโยชน์แก่ตนเองอย่างไรบ้าง กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีพัฒนาการในพฤติกรรมแต่ละด้านที่ดีขึ้น ด้านการติดต่อสื่อสาร การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ภาวะผู้นำ และการแก้ไขปัญหา ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังได้ทบทวนทำความเข้าใจกับตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ได้เรียนรู้ว่าตนเองเป็นคนอย่างไร และผู้อื่นมีความแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งการรู้ถึงความแตกต่างของกันและกันจะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น กิจกรรมครั้งนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความคิดความรู้สึกที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนมีต่อชุมชนของตนเองอีกด้วย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดต่อชุมชนของตนเองไปในทางที่ดี และมีความคิดที่อยากจะพัฒนาชุมชนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยรายข้อและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสังเกตพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (n = 20)

ข้อ	การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
		$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล
พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น							
1.	แสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ	0.65	0.48	น้อย	1.75	0.44	ดี
2.	พูดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง	0.40	0.50	น้อย	1.50	0.51	ดี
3.	ใช้คำพูดหรือร่างกายสื่อความรู้สึกของตนเองได้	0.95	0.22	ปานกลาง	1.80	0.41	ดี
4.	เข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น	0.15	0.36	น้อย	1.20	0.41	ปานกลาง
5.	ใช้คำพูดหรือร่างกายในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม	0.30	0.47	น้อย	1.50	0.51	ดี
พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาสภาพบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม							
1.	ยิ้มแย้มแจ่มใสชักชวนผู้อื่นพูดคุย	0.45	0.51	น้อย	1.65	0.48	ดี
2.	รับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น	1.00	0.00	ปานกลาง	1.90	0.30	ดี
3.	แสดงออกถึงความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม	0.10	0.30	น้อย	1.30	0.47	ปานกลาง
4.	ให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่น เช่น แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์, กล่าวคำชื่นชมแก่ผู้อื่น	0.50	0.51	น้อย	1.70	0.47	ดี
5.	ให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม	0.95	0.22	ปานกลาง	2.00	0.00	ดี

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง		
		$\bar{x}$	SD	แปลผล	$\bar{x}$	SD	แปลผล
พฤติกรรมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ							
1.	มีความกล้าที่จะแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น	0.60	0.50	น้อย	1.60	0.50	ดี
2.	มีความกล้าในการตัดสินใจ	0.25	0.44	น้อย	1.05	0.22	ปานกลาง
3.	สอบถามความเห็นคิดจากเพื่อนในกลุ่ม	0.25	0.44	น้อย	1.35	0.48	ดี
4.	ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่ม	0.15	0.36	น้อย	1.30	0.47	ปานกลาง
5.	ช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมกลุ่ม	1.00	0.00	ปานกลาง	1.95	0.22	ดี
พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง							
1.	พยายามสร้างข้อตกลงร่วมกัน	0.00	0.00	น้อย	1.15	0.48	ปานกลาง
2.	รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้จะไม่เห็นด้วย	0.95	0.22	ปานกลาง	1.70	0.47	ดี
3.	กล้าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่แสดงความก้าวร้าว	0.10	0.30	น้อย	1.05	0.605	ปานกลาง
4.	กล้าสื่อสารเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง	0.00	0.00	น้อย	0.95	0.51	ปานกลาง
5.	ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น	0.75	0.44	ปานกลาง	1.75	0.44	ดี

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านของพฤติกรรมกรรมการ
ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ (n = 20)

ด้าน	พฤติกรรมกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		การ แปลผล
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	
1	พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น	0.49	0.502	1.55	0.500	ดี
2	พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษา บรรยากาศในการทำงานกลุ่ม	0.60	0.492	1.71	0.456	ดี
3	พฤติกรรมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ	0.45	0.500	1.45	0.500	ดี
4	พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความ ขัดแย้ง	0.36	0.482	1.32	0.601	ปาน กลาง

ระดับเกณฑ์ในการแปลผล

1.34 – 2.00 ระดับดี

0.67 – 1.33 ระดับปานกลาง

0.00 – 0.66 ระดับน้อย

จากตาราง 4 และ 5 แสดงให้เห็นถึงข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ โดยพฤติกรรมกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น, พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม, พฤติกรรมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ และพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง ซึ่งผลการวิเคราะห์จากตาราง 4 และ 5 พบว่า การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละรายข้อในแต่ละด้านและแต่ละด้านโดยรวมของพฤติกรรมกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างมีผลคะแนนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพิ่มสูงขึ้นในทุกๆด้าน โดยคะแนนเรียงจากมากไปน้อย อันดับที่ 1 พฤติกรรมด้านการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 1.71 อันดับที่ 2 พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 1.55 อันดับที่ 3 พฤติกรรมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 1.45 และอันดับที่ 4 พฤติกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 1.32

จากการวิเคราะห์ในรายชื่อของแต่ละด้านพบว่า อันดับที่ 1 พฤติกรรมด้านการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม คือด้านที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย 1.71 ซึ่งอยู่ในระดับสูงที่สุด โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 1, 8 และ 12 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกให้รู้จักการไว้วางใจกันในกลุ่ม การให้การสนับสนุนเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ซึ่งจากตาราง 4 พบว่า ในแต่ละรายชื่อของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.00 จัดอยู่ในระดับ ดี อันดับถัดมาคือ การรับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.90 จัดอยู่ในระดับ ดี, การให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่น เช่น แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์, กล่าวคำชื่นชมแก่ผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 จัดอยู่ในระดับ ดี, ยิ้มแย้มแจ่มใสชักชวนผู้อื่นพูดคุย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.65 จัดอยู่ในระดับ ดี และอันดับสุดท้ายคือการแสดงออกถึงความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.30 จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง

อันดับที่ 2 พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น คะแนนเฉลี่ย 1.55 โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 2, 5 และ 7 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งในด้านการเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสารได้อย่างถูกต้องและมีความเข้าใจ ทั้งยังต้องรู้จักการใช้คำพูดและร่างกายในการแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้ร่วมกิจกรรมมีการพัฒนาจากกิจกรรมครั้งแรกไปจนถึงกิจกรรมสุดท้ายได้เป็นอย่างดี จากตารางที่ 4 พบว่า ในแต่ละรายชื่อของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การใช้คำพูดหรือร่างกายสื่อความรู้สึกของตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.80 จัดอยู่ในระดับ ดี, การแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 จัดอยู่ในระดับ ดี, การพูดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง และการใช้คำพูดหรือร่างกายในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 1.50 จัดอยู่ในระดับ ดี อันดับสุดท้ายคือ การเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.20 จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง

อันดับที่ 3 พฤติกรรมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ มีคะแนนเฉลี่ย 1.45 โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 3, 8 และ 10 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงภาวะการเป็นผู้นำ รู้จักการกล้าตัดสินใจ ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน ทั้งยังจะต้องคอยช่วยเหลือผู้อื่นในขณะทำกิจกรรมด้วย จากตารางที่ 4 พบว่า ในแต่ละรายชื่อของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.95 จัดอยู่ในระดับ ดี, มีความกล้าที่จะแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.60 จัดอยู่ในระดับ ดี, สอบถามความเห็นคิดจากเพื่อน

ในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.35 จัดอยู่ในระดับ ดี, ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.30 จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง และข้อที่ได้คะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีความกล้าในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.05 จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ร่วมกิจกรรมยังมีความกล้าในการตัดสินใจมากนัก และเมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25 ถือว่าผู้ร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่มีการพัฒนาพฤติกรรมในข้อนี้อยู่ในระดับน้อย

และอันดับที่ 4 พฤติกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง คะแนนค่าเฉลี่ยคือ 1.32 ซึ่งเป็นด้านที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือ กิจกรรมที่ 4, 9 และ 11 ในแต่ละกิจกรรมจะเน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการคิดแก้ไขปัญหา การวางแผนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะรูปแบบเป็นกิจกรรมที่เน้นการสมมติบทบาท สร้างสถานการณ์ จากตารางที่ 4 พบว่า ในแต่ละรายข้อของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.75 จัดอยู่ในระดับ ดี, การรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.70 จัดอยู่ในระดับ ดี, การพยายามสร้างข้อตกลงร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.15 จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง, กล้าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่แสดงความก้าวร้าว มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.05 จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง, กล้าสื่อสารเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.95 จัดอยู่ในระดับ ปานกลาง

จากการวิเคราะห์ทุกด้านโดยรวม พบว่าผู้ร่วมกิจกรรมจะมีการตอบสนองที่ดีและให้ความสนใจเป็นพิเศษในกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของกิจกรรมเกมหรือกิจกรรมนันทนาการมากกว่า กิจกรรมที่มีรูปแบบของการสมมติบทบาท สร้างสถานการณ์ เนื่องจากผู้ร่วมกิจกรรมจะมีความชื่นชอบในกิจกรรมที่มีความสนุก เวิร์ดอาร์ม มีการแข่งขันกันเป็นกลุ่ม ถ้าเป็นกิจกรรมที่ต้องแสดงออกในบทบาทอื่นๆ หรือสวมบทบาท ผู้ร่วมกิจกรรมจะมีความเขินอายและไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมมากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้พฤติกรรมด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้งนั้นมีการพัฒนาน้อยที่สุด

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ก่อนและหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์

กลุ่ม ตัวอย่าง	การทดลอง	n	$\bar{x}$	SD	t	df	sig
กลุ่ม ทดลอง	ก่อน	20	0.47	0.169752	-31.38	19	0.00
	หลัง	20	1.50	0.246702			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อนการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเท่ากับ 0.47 จัดอยู่ในระดับน้อย และมีคะแนนค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ มีค่าเท่ากับ 1.50 จัดอยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มากกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังทำกิจกรรม

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย จำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นกลุ่มเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย วัยรุ่นตอนต้น อายุ 10-15 ปี เหตุที่เลือกเยาวชนในช่วงวัยรุ่นตอนต้นเนื่องจากช่วงวัยรุ่นตอนต้นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทุกระบบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางด้านสังคม สภาพแวดล้อมรอบตัวทุกสิ่งล้วนส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และการกระทำของเยาวชนในช่วงนี้ทั้งสิ้น (พนม เกตุมาน, 2558) (เอกสารจากเว็บไซต์) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อคัดเลือกเยาวชน และกลุ่มตัวอย่างนั้นจะต้องมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมด้วย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมละครสร้างสรรค์
2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ในชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย

พื้นที่ในการวิจัย

ชุมชนอาคารทรีพียสิน 26-7 เขตคลองเตย จังหวัดกรุงเทพมหานคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ประเภท ได้แก่

1. แบบวัดพฤติกรรมกรรมกรมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
2. กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน
3. แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมกรมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่ต้องการทำการศึกษาและเก็บข้อมูล ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือจากหน่วยงานนั้นๆ ในการดำเนินการวิจัย

1.2 ดำเนินการจัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัยและการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังชุมชนอาคารทrophyสิน 26-7 เขตคลองเตย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Pre-Experimental Research Design) โดยมีแผนการทดลองแบบ The one-group pretest-posttest design ใช้การวัดผลก่อนการทดลอง (Pretest) และวัดหลังการทดลอง (Posttest)

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการชี้แจงข้อมูลรายละเอียดในการดำเนินการทำกิจกรรมการวิจัย

2.2 ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยทำหนังสืออนุญาตดำเนินการวัดโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมกรรมกรมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีความสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้

2.3 ผู้วิจัยดำเนินการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน โดยจัดแผนการดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 12 ครั้ง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมพร้อมกับคณะทำงาน

2.4 หลังทำกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยก่อนและหลังทำกิจกรรม

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ข้อมูลจากผลการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ก่อนและหลังการฝึกกิจกรรม (Pretest-Posttest) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. การศึกษาพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพีลีน 26-7 เขตคลองเตย โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย
2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของเยาวชนในชุมชนอาคารทรีพีลีน 26-7 เขตคลองเตย โดยใช้สถิติ t-test Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรีพีลีน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสร้างรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ใช้การออกแบบกิจกรรมโดยยึดตามหลักทฤษฎีกิจกรรมละครสร้างสรรค์ของวินนีเฟร็ด วาร์ต ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 6 ด้านตามกระบวนการละครสร้างสรรค์ ได้แก่ การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า, การใช้จินตนาการ, ความคิดสร้างสรรค์, การเคลื่อนไหวร่างกาย, การใช้ทำใบ้ และการเต้นสด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ของ David W. Johnson and Roger T. Johnson มาใช้ผสมผสานในการออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้อีกด้วย โดยกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนนี้จะใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงเตรียมความพร้อม (สัปดาห์ที่ 1/ครั้งที่ 1)

ลองสัมผัสคูลี

ช่วงที่ 2 ช่วงส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (สัปดาห์ที่ 1-4/ครั้งที่ 2-11)

เสมือนเรื่องราวของฉัน

ไปไหนไปกัน....ซอมบี้ที่รัก

ติดเกาะมหัศจรรย์

ผลงานชิ้นโบว์แดง

คิดก่อนทำ...ผู้นำทาง

ชีวิตผืนกลางอวกาศ

มองออกใหม่

สัญชาตญาณ...Survivor

กระเป๋าวีเศษ

Where wolf?

ช่วงที่ 3 ช่วงสรุป (สัปดาห์ที่ 4/ครั้งที่ 12)

ร่วมกันสร้าง

หลังจากออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้มีการนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์ไปทำการตรวจสอบหาความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับวัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่า ในทุกกิจกรรมนั้น มีค่าดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การวัดผลที่ 0.5 ในทุกกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เริ่มต้นที่ 0.66 และ 1.00 ซึ่งในกิจกรรมที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระดับที่ 0.66 นั้น ผู้วิจัยได้ทำการปรับแก้กิจกรรมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้กิจกรรมมีความสอดคล้องกับงานวิจัยมากยิ่งขึ้น

2. ศึกษาผลการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนก่อนและหลังทำกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอดังนี้

2.1 พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองจัดอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 0.47$, $SD=0.17$) และพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองจัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.50$, $SD=0.25$)

2.2 พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลอง

2.3 พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการสร้างบรรยากาศและรักษาสภาพบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 1 จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.71$, $SD=0.46$) โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในรายข้อย่อยของพฤติกรรมด้านนี้ มีค่าคะแนนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

2.3.1 การให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 2.00$)

2.3.2 การรับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.90$)

2.3.3 การให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่น จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.70$)

2.3.4 ยิ้มแย้มแจ่มใสชักชวนผู้อื่นพูดคุย จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.65$)

2.3.5 การแสดงออกถึงความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.30$)

2.4 พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 2 จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.55$, $SD=0.50$) โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในรายข้อย่อยของพฤติกรรมด้านนี้ มีค่าคะแนนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

2.4.1 การใช้คำพูดหรือร่างกายสื่อความรู้สึกของตนเองได้ จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.80$)

2.4.2 การแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.75$)

2.4.3 การพูดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.50$)

2.4.4 การใช้คำพูดหรือร่างกายในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม ระดับดี ($\bar{x} = 1.50$)

2.4.5 การเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.20$)

2.5 พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 3 จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.45$,

SD=0.50) โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในรายข้อย่อยของพฤติกรรมด้านนี้ มีค่าคะแนนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

2.5.1 การช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมกลุ่ม จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.95$)

2.5.2 มีความกล้าที่จะแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.60$)

2.5.3 สอบถามความเห็นคิดจากเพื่อนในกลุ่ม จัดอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 1.35$)

2.5.4 ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่ม จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.30$)

2.5.5 มีความกล้าในการตัดสินใจ จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.05$)

2.6 พฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างในด้านการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้งหลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเป็นอันดับ 4 จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.32$, SD=0.60) โดยคะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในรายข้อย่อยของพฤติกรรมด้านนี้ มีค่าคะแนนเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

2.6.1 ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น ระดับดี ($\bar{x} = 1.75$)

2.6.2 การรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วย ระดับดี ($\bar{x} = 1.70$)

2.6.3 การพยายามสร้างข้อตกลงร่วมกัน จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.15$)

2.6.4 กล้าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่แสดงความก้าวร้าว ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 1.05$)

2.6.5 กล้าสื่อสารเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง จัดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 0.95$)

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรีพลัส 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลจากการสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรีพลัส 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ซึ่งในการออกแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยมีโครงสร้างหลักของกิจกรรม คือทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ และพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง แล้วนำมาผสมผสานกับแนวคิดทฤษฎีของกระบวนการละครสร้างสรรค์ โดยพฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นจัดอยู่ในกิจกรรมที่ 2, 5 และ 7 พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่มจัดอยู่ในกิจกรรมที่ 1, 8 และ 12 พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำจัดอยู่ในกิจกรรมที่ 3, 6 และ 10 และพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้งจัดอยู่ในกิจกรรมที่ 4, 9 และ 11

ผลจากการสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์สามารถอภิปรายผลได้ว่า ในกระบวนการสร้างกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทวีสิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร สิ่งที่ควรคำนึงถึงมากที่สุดคือ รูปแบบกิจกรรมแบบใดที่จะเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มากที่สุด ซึ่งรูปแบบกิจกรรมที่ผู้วิจัยเลือกก็คือรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือเยาวชนในชุมชนที่มีช่วงอายุระหว่าง 10-15 ปี ซึ่งเยาวชนในวัยนี้เป็นช่วงที่มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เริ่มมีการคิดอย่างมีเหตุมีผล สนใจในเรื่องของบุคลิกภาพของตนเอง และต้องการการเข้าสังคมมากยิ่งขึ้น ซึ่งเยาวชนในวัยนี้ต้องการความเป็นอิสระทั้งทางด้านจิตใจและอารมณ์ ผู้วิจัยจึงเลือกรูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพราะเป็นรูปแบบกิจกรรมที่สามารถให้อิสระทั้งทางด้านความคิดและอารมณ์แก่ผู้ร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม สอดคล้องกับ พรรัตน์ ดำรุง กล่าวว่ (2550, น. 70) กิจกรรมละครจะช่วยพัฒนาให้เด็กได้แสดงออกทั้งทางด้านความคิด ท่าทาง และคำพูด ส่งผลทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น ทั้งยังส่งผลถึงพัฒนาการทางด้านสังคม ทำให้เด็กรู้จักปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักการยอมรับผู้อื่น การใช้เหตุผล สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ทั้งยังช่วยกระตุ้นความคิดทางด้านการวิพากษ์วิจารณ์ความแตกต่างทางสังคมและปัญหาอื่นๆ โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมมีการจัดกิจกรรม ครั้งละ 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ตามทฤษฎีการจัดกระบวนการกลุ่ม แบ่งออกเป็น 12 กิจกรรม ดังนี้

- กิจกรรมครั้งที่ 1: การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเน้นด้านการสัมผัส การได้กลิ่น และการสัมผัส / การสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม (ชื่อกิจกรรมลองสัมผัสดูสิ)

กิจกรรมในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีของกระบวนการละครสร้างสรรค์ ผสมผสานกับทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในด้านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำความรู้จักกันเป็นครั้งแรก ฝึกการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งกิจกรรมในครั้งนี้จะเน้นการละลายพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความกล้าในการแสดงออกมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับอาจารย์เทวัญ นราธาวา (เทวัญ นราธาวา, 2556) (เอกสารจากเว็บไซต์) กล่าวว่า ขั้นตอนของการจัดกระบวนการกลุ่ม ขั้นตอนแรกคือ Ice Breaking การสลายพฤติกรรม ปกติมนุษย์เมื่อเข้าสู่สังคมใหม่จะมีความรู้สึกที่ตัวเองไม่คุ้นเคย ไม่ปลอดภัย ระวัง รู้สึกเหมือนถูกจับตามองจากคนที่ไม่รู้จัก จึงก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ปิดกั้น ตัวเอง วางฟอร์ม ไม่พูดคุยกับใคร เหมือนกับมีกรอบน้ำแข็งล้อมรอบตัวเองอยู่ เพราะฉะนั้นขั้นแรกจึงเป็นการละลายน้ำแข็งเพื่อให้รู้สึกว่าคุณๆคนก็เหมือนกัน

- กิจกรรมครั้งที่ 2: การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเน้นในด้านการสังเกตและการฟัง / การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (ชื่อกิจกรรม เสมือนเรื่องราวของฉัน)

กิจกรรมนี้เป็นการส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างได้ฝึกฝนการสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งในการเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสาร โดยการใช้ทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในด้านการติดต่อสื่อสาร มาผสมผสานกับกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในเรื่องของการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งจะเน้นในด้านการฟังและการสังเกต โดยกลุ่มตัวอย่างจะทำการแลกเปลี่ยนเรื่องราวของตนเองแก่ผู้อื่น ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

สอดคล้องกับอาจารย์เทวัญ นราธาวา (เทวัญ นราธาวา, 2556) (เอกสารจากเว็บไซต์) กล่าวว่า ขั้นตอนที่สองของการจัดกระบวนการกลุ่มคือ สร้างมนุษย์สัมพันธ์และเกิดการปฏิสัมพันธ์ เมื่อน้ำแข็งเกิดละลายและเบาบางลง บุคคลนั้นๆจะมีความรู้สึกที่ทุกคนที่อยู่ต่อหน้าเป็นพวกเดียวกันจะเริ่มไม่รู้สึกเขินอาย และเริ่มกล้าแสดงออก กิจกรรมในขั้นตอนนี้ควรเริ่มให้มีการพูดคุยกัน ถูกระหว่างตัวกัน เพื่อก่อให้เกิดความไว้วางใจกัน

- กิจกรรมครั้งที่ 3: การใช้จินตนาการ / การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ (ชื่อกิจกรรม ไปไหนไปกัน....ซอมบี้ที่รัก)

พฤติกรรมอีกพฤติกรรมหนึ่งที่ดีเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมคือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทาง จูงใจและตัดสินใจ และยังคงต้องเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือให้กลุ่มทำงานได้อย่างสำเร็จ โดยกิจกรรมนี้จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความกล้าที่จะแสดงออกเพื่อ

พัฒนาไปสู่ภาวะการเป็นผู้นำของการทำงานกับคนเป็นกลุ่ม ในกิจกรรมนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีละครสร้างสรรค์ในด้านการจินตนาการมาผสมผสานด้วย ซึ่งกิจกรรมนี้จะเริ่มจากการฝึกให้กลุ่มตัวอย่างได้ใช้จินตนาการเพื่อแสดงออกมาทางร่างกาย ร่วมกับการฝึกเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

สอดคล้องกับกชกร เทศมยา (กชกร เทศมยา, 2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะ พฤติกรรม ความสามารถ หรือกระบวนการที่เป็นปฏิสัมพันธ์หรือเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่สามารถมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในกลุ่มคน สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความปรารถนา ทำให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา การยอมรับความพยายาม การอุทิศตัว การใช้ความสามารถอย่างดีที่สุด และช่วยเพิ่มพลังอำนาจของผู้อื่นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

- กิจกรรมครั้งที่ 4: การใช้จินตนาการ / การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง (ชื่อกิจกรรม ตีตเถาะมหัศจรรย์)

ในกิจกรรมนี้ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในด้านการแก้ไขปัญหาผสมผสานกับทฤษฎีละครสร้างสรรค์ในกระบวนการของการใช้จินตนาการ โดยกิจกรรมนี้จะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของกิจกรรมเกมการแข่งขันเป็นกลุ่ม ซึ่งได้รับการตอบรับจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนานมีการแข่งขันกันและมีการให้รางวัลตอบแทน ถือเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการดำเนินกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถคิดแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดีจากการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยมีคณะผู้นำกิจกรรมคอยกระตุ้นและช่วยชี้แนะ

สอดคล้องกับวชิระ กันภัย (วชิระ กันภัย, 2559) กล่าวว่า ความสำคัญของแรงจูงใจ คือ สิ่งเร้าในการปฏิบัติงาน เป็นพลังกระตุ้นพฤติกรรมให้แต่ละบุคคลใช้ความสามารถในการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย การสร้างแรงจูงใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องส่งเสริมให้แก่ผู้ดำเนินงานเพื่อให้งานบรรลุผลตามที่ต้องการ

- กิจกรรมครั้งที่ 5: การใช้ท่าไม้ / การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (ชื่อกิจกรรม ผลงานขึ้นโบว์แดง)

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ใช้ทฤษฎีของละครสร้างสรรค์ในการใช้ท่าไม้ผสมผสานกับทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในด้านการสื่อสาร ซึ่งกิจกรรมจะออกมาในรูปแบบของการทำงานเป็นร่วมกัน โดยเริ่มจากการทำเป็นคู่ เป็นกลุ่มใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะต้องร่วมกันระดมความคิดตามโจทย์ที่ได้รับ โดยเป็นการเน้นการสื่อสารโดยใช้การแสดงออกทางร่างกายโดยไม่ใช้คำพูด

สอดคล้องกับพรรัตน์ ดำรุง (พรรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 11-12) กล่าวว่า การใช้ท่าไ้ ถือเป็นเริ่มต้นที่ดีในการกระตุ้นการแสดงออกของมนุษย์ การใช้ท่าไ้คือการแสดงออกทางความคิดผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายโดยไม่ใช้คำพูด ดังนั้นการใช้ท่าไ้จึงเป็นการช่วยลดความกดดันที่จะต้องคิดบทสนทนาในการสื่อสารกับผู้อื่น

- กิจกรรมครั้งที่ 6: การเคลื่อนไหวร่างกาย / การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ (ชื่อกิจกรรม คิดก่อนทำ...ผู้นำทาง)

กิจกรรมนี้เป็นการฝึกให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีม และแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำและผู้ตามของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน กลุ่มตัวอย่างจะต้องร่วมมือกันกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งผู้วิจัยได้สอดแทรกให้กิจกรรมนี้อยู่ในรูปแบบของการแข่งขัน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างเกิดแรงจูงใจในการดำเนินกิจกรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งภาวะผู้นำถือเป็นพฤติกรรมด้านหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

สอดคล้องกับเมธวิน ปิติพรวิวัฒน์ (เมธวิน ปิติพรวิวัฒน์, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์) กล่าวว่า องค์การชั้นนำของโลกอย่าง World Economic Forum ได้กำหนดทักษะการทำงานเป็นทีมและความเป็นผู้นำ (Collaboration & Leadership) ให้เป็นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หรือ ทักษะชีวิต (Life Skills) ที่เด็กยุคใหม่ควรจะต้องมี การเป็นผู้นำที่ดีคือการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อให้เกิดการทำงานเป็นทีมที่ดีโดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนนั่นเอง สามารถสร้างความมั่นใจและความไว้วางใจจากลูกทีมให้ทุกคนทำงานได้อย่างมีความสุข

- กิจกรรมครั้งที่ 7: ความคิดสร้างสรรค์ / การติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (ชื่อกิจกรรม ชีวิตฝันกลางอวกาศ)

กิจกรรมนี้เป็นการส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างได้ฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์และการใช้คำพูดถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รวมทั้งสามารถใช้คำพูดในการแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่นทั้งในทางที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยได้อย่างเหมาะสม ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือก้าวร้าวแม้ไม่เห็นด้วยก็ตาม ซึ่งกิจกรรมจะอยู่ในรูปแบบของการสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะออกมานำเสนอความคิดในการสร้างสรรค์โดยเรียงเรียงเป็นคำพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างควรพึงมีเพราะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นล้วนเริ่มมาจากการสื่อสารที่ดี

สอดคล้องกับถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ (ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์, 2553, น. 11-12) กล่าวว่า มนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม สร้างตนเองขึ้นมาเป็นสังคมที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันในเรื่องต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารกันให้รู้เรื่องและมีความเข้าใจกันเพื่อขจัดปัญหา

การไม่เข้าใจกัน ทุกคนในโลกนี้มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิด และเจตคติ ดังนั้นการสื่อสารจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย การสื่อสารกันจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์

- กิจกรรมครั้งที่ 8: การใช้ท่าไม้ / การสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม (ชื่อกิจกรรม มองออกใหม่)

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่มีการใช้กระบวนการของละครสร้างสรรค์ในเรื่องของท่าไม้่อักเช่นกัน ซึ่งจะเป็นการใช้ท่าไม้ที่เกิดจากการระดมความคิดร่วมกันเป็นกลุ่มก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มที่ดี ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมด้านหนึ่งที่เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน

สอดคล้องกับระวีรัฐ รุ่งโรจน์ (ระวีรัฐ รุ่งโรจน์, 2559) กล่าวว่า การสื่อสารไม่ว่าจะด้วยการสื่อสารประเภทใด ถือเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่จำเป็นและสำคัญสำหรับการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งข้อมูลที่สื่อสารออกไปต้องเป็นข้อมูลที่ไม่สร้างความขัดแย้งหรือความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่น และต้องเป็นข้อมูลที่ต้องสื่อสารด้วยความชัดเจน อีกทั้งหากการสื่อสารมีประสิทธิภาพก็สามารถลดปัญหาหรือข้อขัดแย้งในการทำงานลงได้

- กิจกรรมครั้งที่ 9: การเคลื่อนไหวร่างกาย / การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง (ชื่อกิจกรรม สัญชาติญาณ...Survivor)

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการสร้างสถานการณ์จำลองเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ฝึกการใช้จินตนาการและการคิดแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้น จำเป็นต้องส่งเสริมให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนล้วนมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันในการแก้ไขปัญหาบุคคลทั้งสองฝ่ายจะต้องพยายามหาข้อตกลงร่วมกันที่เป็นกลาง เพราะการคิดแก้ไขปัญหาไม่ได้แก้ด้วยตนเองเพียงคนเดียว แต่เป็นการแก้ไขร่วมกันเป็นกระบวนการกลุ่ม

- กิจกรรมครั้งที่ 10: การเดินสวด / การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ (ชื่อกิจกรรม กระเป๋าวិเศษ)

ในกิจกรรมนี้ก็เช่นเดียวกันกับกิจกรรมที่ 9 จะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการจำลองสถานการณ์ ซึ่งจะมีการจำลองสถานการณ์ขึ้นมาหลากหลายสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะต้องฝึกการคิดอย่างทันทีทันใด เมื่อถ้าตนเองต้องพบเจอกับสถานการณ์นั้นๆจะปฏิบัติตนอย่างไร โดยกิจกรรมนี้จะมุ่งเน้นให้กลุ่มตัวอย่างมีความกล้าในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของการมีภาวะผู้นำ

ซึ่งในกิจกรรมที่ 9 และ 10 นี้ สอดคล้องกับทฤษฎี ทฤษฎี (ทฤษฎี ทฤษฎี, 2550) กล่าวว่า การสอนโดยใช้กระบวนการในการสร้างสถานการณ์จำลอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดขึ้น โดยกระบวนการสอนแบบนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ลงมือเล่นกับสถานการณ์ที่มีการกำหนดบทบาท ข้อมูล และกติกาในการเล่น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะต้องสะท้อนความเป็นจริง และผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งการกำหนดข้อมูลต่างๆในการสร้างสถานการณ์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสมจริง เพราะจะส่งผลต่อการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆของผู้เล่น ซึ่งการตัดสินใจที่เกิดขึ้นนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์นั้นๆ

- กิจกรรมครั้งที่ 11: การค้นสด / การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง (ชื่อกิจกรรม Where wolf?)

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ใช้กระบวนการของละครสร้างสรรค์ในการเล่นสมมติบทบาทเพื่อการคิดแก้ไขปัญหา โดยจะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการเล่นเกม กลุ่มตัวอย่างจะได้รับบทบาทที่แตกต่างกันออกไปซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะต้องใช้การสื่อสารกันเพื่อค้นหาความจริง โดยผลตอบรับจากการดำเนินกิจกรรมนี้ได้รับผลตอบรับจากกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี เนื่องจากกิจกรรมอยู่ในรูปแบบของเกม จึงไม่ก่อให้เกิดความเครียด กลุ่มตัวอย่างมีความสนุกสนานจึงทำให้กล้าที่จะพูดกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ถือเป็นผลตอบรับที่ดีเพราะแสดงให้เห็นถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกันของกลุ่มตัวอย่าง

สอดคล้องกับพรรัตน์ ดำรุง (พรรัตน์ ดำรุง, 2550, น. 11-12) กล่าวว่า ละครสร้างสรรค์มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กตามความถนัดของแต่ละบุคคล ละครประเภทนี้มุ่งเน้นกระบวนการและพัฒนาศักยภาพของผู้ทำกิจกรรมในกลุ่ม เทคนิคของละครสร้างสรรค์สามารถนำไปใช้ในโรงเรียนได้ การเล่นเกมสมมติบทบาท การฝึกจินตนาการเป็นวิธีที่ทำให้เด็กได้ทดลองหาเหตุผล ฝึกการจดจำ การสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา ละครสร้างสรรค์เหมาะสมเป็นสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเด็กมากที่สุด

- กิจกรรมครั้งที่ 12: ความคิดสร้างสรรค์ / การสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม (ชื่อกิจกรรม ร่วมกันสร้าง)

ในกิจกรรมครั้งสุดท้ายนี้เป็นกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการทำงานร่วมกัน โดยเป้าหมายของกิจกรรมในครั้งนี้คือการเน้นให้กลุ่มตัวอย่างได้ทบทวนตนเองว่าตนเองเป็นคนอย่างไรและรู้ว่าผู้อื่นมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้ว่ามนุษย์ทุกคนมีความแตกต่างกันเพราะฉะนั้นการเข้าหาบุคคลแต่ละบุคคลเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์นั้นล้วนมีวิธีการ

เข้าหาที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ยังต้องการให้กลุ่มตัวอย่างได้สะท้อนความคิดความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองที่มีต่อชุมชนออกมาเพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตนเองและการเห็นถึงคุณค่าของตนเองและผู้อื่น และร่วมกันกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดที่ผ่านมา โดยเน้นให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

สอดคล้องกับเอมอร์ กฤษณะรังสรรค์ (เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์, 2561) (เอกสารจากเว็บไซต์) กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์ มนุษย์แต่ละคนถูกหล่อหลอมจากประสบการณ์ให้มีความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเชื่อมปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จึงต้องอาศัยความเข้าใจถึงปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ที่มีระหว่างกัน เพื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายจะได้ประสบความสำเร็จในการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์อันดีนั้นยังทำให้บุคคลได้เรียนรู้ตนเองจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคคลนั้นๆจะได้เรียนรู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่การพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง การมีความรู้สึกว่าชีวิตมีความหมายและมีคุณค่า

จากการอธิบายกิจกรรมทั้งหมดนี้ผู้วิจัยสรุปได้ว่าจุดเด่นของกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในงานวิจัยนี้คือรายละเอียดการสร้างกิจกรรมในแต่ละกระบวนการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเล่มนี้ถือว่ามีความแตกต่างจากงานวิจัยอื่นๆที่มีกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในบริบทของโรงเรียน สถานศึกษาต่างๆ เพราะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้เป็นเยาวชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนของตนเอง ด้วยความแตกต่างทางบริบทของกลุ่มตัวอย่างนี้ จึงส่งผลให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างแรงจูงใจหรือแรงดึงดูดให้กลุ่มตัวอย่างอยากมาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่ากระบวนการของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะต้องมีการสร้างให้ตอบโต้กับกลุ่มตัวอย่างนี้ โดยจะต้องเน้นความสนุกสนานเพื่อใช้เป็นตัวกลางสร้างแรงดึงดูดให้กลุ่มตัวอย่างมาเข้าร่วมกิจกรรมจนจบกระบวนการได้

2. ผลก่อนและหลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมหลังการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์มีค่ามากกว่าก่อนการทดลองใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า หลังการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางนุช วิเศษฐิธรรมศรี (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวโดยใช้กระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก กลุ่มตัวอย่างคือ เยาวชนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี อายุ 11-15 ปี ที่มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมน้อย จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นบุคลิกภาพเก็บตัว 30 คน บุคลิกภาพแสดงตัว 30 คน และแบ่งเป็นกลุ่มทดลองบุคลิกภาพละ 15 คน กลุ่มควบคุมบุคลิกภาพละ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสม, แบบวัดบุคลิกภาพ และกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก ผลการวิจัยพบว่าเยาวชนที่ได้รับกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออกมีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมสูงกว่าเยาวชนที่ไม่ได้รับกระบวนการฝึกการกล้าแสดงออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดียิ่งขึ้นนั้นจะต้องใช้กระบวนการหรือเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความกล้าแสดงออก เพราะการปฏิสัมพันธ์จะต้องเกิดจากการที่บุคคลนั้นๆ กล้าที่จะพูดคุยกแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งกระบวนการละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถช่วยส่งเสริมเรื่องความกล้าแสดงออกได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ ศิลพิพัฒน์ (วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์, 2555) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ วินนีเฟร็ด วอร์ด และไบรอันเวย์ ที่มีต่อการไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทองธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทองธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกจำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบประเมินการไม่กล้าแสดงออก และโปรแกรมการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์มีพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การออกแบบกิจกรรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมโดยมุ่งเน้นให้กลุ่มตัวอย่างเกิดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาสภาพบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ และพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาพฤติกรรมในแต่ละด้านที่ดีขึ้นตามลำดับ ดังนี้

2.1 พฤติกรรมที่มีการพัฒนามากที่สุดคือ พฤติกรรมด้านการสร้างบรรยากาศ และการรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างมีการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี รับฟังและสนใจการกระทำของเพื่อนในกลุ่ม และมีการให้การสนับสนุนกันเป็นอย่างดี เช่น การแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน การช่วยเหลือกันระหว่างทำกิจกรรม โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 1, 8 และ 12 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกให้รู้จักการไว้วางใจกันในกลุ่ม การให้การสนับสนุนเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ซึ่งในรายชื่อย่อยของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม, การรับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น, การให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่น, ยิ้มแย้มแจ่มใสชักชวนผู้อื่นพูดคุย และอันดับสุดท้ายคือการแสดงออกถึงความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม จะเห็นได้ชัดว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมดังกล่าวนี้ได้จากกิจกรรมครั้งที่ 3 เป็นต้นไป ซึ่งพฤติกรรมในด้านการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนี้เป็นพฤติกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกัน

สอดคล้องกับ Hertz-Lazarowitz (Hertz-Lazarowitz, 1984; อ้างอิงจาก: พัชรา พยัคฆา, 2557, น.41) ที่ได้กล่าวถึงการแบ่งพฤติกรรมของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมไว้ 4 พฤติกรรม ซึ่ง 1 ใน 4 พฤติกรรมของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมคือ การทำงานร่วมกัน (cooperation) เป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงการร่วมมือกันทำงานในระหว่างการจัดกิจกรรม เช่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน มีการช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรมนั้นๆ ทั้งยังสอดคล้องกับ ดามอน (Damon, 1981; อ้างอิงจาก: พัชรา พยัคฆา, 2557) กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นการที่บุคคลมีกิจกรรมร่วมกันที่เกิดจากความตั้งใจในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

2.2 พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาเป็นอันดับที่สองคือ พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 2, 5 และ 7 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งในด้านการเป็นผู้รับสารและผู้ส่งสารได้อย่างถูกต้องและมีความเข้าใจ ทั้งยังต้องรู้จักการใช้คำพูดและร่างกายในการแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาจากกิจกรรม ครั้งแรกไปจนถึงกิจกรรมสุดท้ายได้เป็นอย่างดี ซึ่งในรายชื่อย่อยของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การใช้คำพูดหรือร่างกายสื่อความรู้สึกของตนเองได้, การแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ, การพูดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง, การใช้คำพูดหรือร่างกายในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม และอันดับสุดท้ายคือ การเข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้จากกิจกรรมที่ 5 ผลงานชิ้นโบว์แดง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการใช้ท่าทาง

ในการสื่อสารกับผู้อื่น นอกจากนี้นักกลุ่มตัวอย่างยังมีการแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นได้อีกด้วย จะเห็นได้ชัดเจนจากกิจกรรมที่ 4 ตีตเถาะมหัศจรรย์ และกิจกรรมที่ 7 ชีวิตฝันกลางอวกาศ กลุ่มตัวอย่างมีการแบ่งปันความคิดความรู้สึกร่วมกัน กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อผู้อื่น มีการแบ่งปันความคิดและให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยได้คอยกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารกันในกลุ่ม และจะต้องระวังเรื่องการใช้คำพูดอย่างเหมาะสมอีกด้วย

สอดคล้องกับ ดร.นิติธร ปิลวาสน์ (นิติธร ปิลวาสน์, 2556) (เอกสารจากเว็บไซต์) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์นั้นทักษะทางด้านการสื่อสารถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยภาษาพูดอาจทำให้นุคนั้นๆมีความรู้สึกเป็นไปในทางบวกและทางลบก็ได้ ดังนั้นการพูดหรือการสื่อสารใดๆกับผู้อื่นจะต้องมีการคำนึงถึงการพูดอย่างระมัดระวัง จะต้องมีการคิดและวางแผนที่ดี รวมไปถึงการแสดงออกทางความรู้สึก การใช้น้ำเสียง คำพูดที่ควรเลือกใช้ให้เหมาะสม สิ่งเหล่านี้เป็นพฤติกรรมการสื่อสารกับผู้อื่นที่ทุกคนควรเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีต่อผู้อื่น

2.3 ในส่วนของพฤติกรรมด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาพฤติกรรมด้านนี้ในระดับน้อย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีความกล้าในการตัดสินใจและชี้แนวทางในการทำงานกลุ่ม ซึ่งเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำ โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 3, 8 และ 10 เป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้แสดงออกถึงภาวะการเป็นผู้นำ รู้จักการกล้าตัดสินใจ ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกัน ทั้งยังจะต้องคอยช่วยเหลือผู้อื่นในขณะทำกิจกรรมด้วย ซึ่งในรายชื่อย่อยของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือการช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมกลุ่ม, มีความกล้าที่จะแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น, สอบถามความคิดเห็นจากเพื่อนในกลุ่ม, ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่ม และข้อที่ได้คะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีความกล้าในการตัดสินใจ

ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำจะเป็นเยาวชนที่มีอายุในช่วง 10-12 ปี มากกว่าเยาวชนที่อยู่ในช่วง 13-15 ปี เนื่องจากเยาวชนที่มีอายุ 10-12 ปีนี้มีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกมากกว่า กล้าพูดกล้าทำ ไม่ค่อยมีความเขินอายกันในการทำกระบวนการกลุ่ม ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับเยาวชนในช่วงอายุ 13-15 ปีนั้นจะมีพฤติกรรมที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก มักจะต้องคิดก่อนแสดงออกมา เนื่องจากหวั่นบุคลิกภาพของตนเองมากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้เยาวชนอายุ 10-12 ปี มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำมากกว่าเยาวชนที่มีอายุระหว่าง

13-15 ปี นอกจากนี้เยาวชนผู้ชายจะมีความกล้าแสดงออกมากกว่าผู้หญิง ผู้หญิงจะมีความเขินอายมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ นพ.พนม เกตุมาน (พนม เกตุมาน, 2558) (เอกสารจากเว็บไซต์) ด้านจิตเวชเด็กและวัยรุ่น กล่าวว่า เด็กในวัยรุ่นตอนกลาง (13-16 ปี) จะมีความคิดที่ลึกซึ้ง (abstract) มากกว่าเด็กในวัยแรกรุ่น (10-12 ปี) เด็กในวัยรุ่นตอนกลางนี้จะหันมาเฝ้าหาอุดมการณ์ และหาเอกลักษณ์ของตนเอง เพื่อความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงจะมีการเติบโตเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กผู้ชายถึง 2 ปี ซึ่งวัยรุ่นหญิงมักจะมีความรู้สึกอึดอัดและรู้สึกเคอะเขินประหม่าอายต่อสายตาและคำพูดของเพศตรงข้ามในขณะที่สภาพอารมณ์จิตใจยังคงเป็นเด็ก

2.4 พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้งนั้น เป็นพฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาน้อยที่สุด โดยกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมในด้านนี้คือกิจกรรมที่ 4, 9 และ 11 ในแต่ละกิจกรรมจะเน้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการคิดแก้ไขปัญหา การวางแผนในการแก้ไขปัญหา ซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะรูปแบบเป็นกิจกรรมที่เน้นการสมมติบทบาท สร้างสถานการณ์ ซึ่งในรายชื่อย่อยของพฤติกรรมในด้านนี้ ข้อที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ การไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น, การรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้จะไม่เห็นด้วย, การพยายามสร้างข้อตกลงร่วมกัน, กล้าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่แสดงความก้าวร้าว และข้อที่ได้คะแนนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ กล้าสื่อสารเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง

จากการสังเกตและประเมินผลระหว่างการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดแล้วนั้น ผู้วิจัยสรุปได้แน่ชัดว่า การใช้กิจกรรมในรูปแบบการสมมติบทบาทและกิจกรรมสร้างสถานการณ์เพียงรูปแบบเดียวนั้น ไม่เพียงพอสำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ควรมีการใช้กิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบเกมการแข่งขันมาช่วยกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความสนใจและกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบการของเล่น ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้สึกสนุกสนาน ไม่เกิดความเครียดวิตกกังวลจนเกินไป จึงทำให้เยาวชนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นความรู้สึกออกมาได้อย่างเปิดเผยมากกว่ากิจกรรมที่อยู่ในรูปแบบของการสมมติบทบาทการสร้างสถานการณ์ เพื่อคิดแก้ไขปัญหาในสถานการณ์นั้นๆ เพราะกิจกรรมในรูปแบบนี้จะต้องมีการกำหนดความคิด ความรู้สึก มีการกำหนดกติกาข้อแม้ต่างๆ กลุ่มตัวอย่างเกิดความวิตกกังวลว่าควรแสดงออกมาอย่างไรจึงจะถูกต้องเหมาะสม ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาในระดับน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมด้านอื่นๆ

ทั้งนี้สถานการณ์ที่ผู้วิจัยจำลองขึ้นในกิจกรรมนั้นๆมีความลึกซึ้งและเข้าใจได้ยากเกินไปสำหรับเยาวชนในวัยนี้ เป็นประสบการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างไม่เคยสัมผัสมาก่อน ห่างไกลกับชีวิตประจำวันมากจนเกินไป ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถคิดแก้ไขปัญหาได้เท่าที่ควร

การพัฒนาพฤติกรรมความคิดแก้ไขปัญหสำหรับเยาวชนในวัยนี้ ถือเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่พัฒนาได้ยากกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งต้องใช้เวลาในการฝึกฝนทักษะการคิดแก้ไขปัญหานี้ให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วินิรณี ทศนะเทพ (วินิรณี ทศนะเทพ, 2558) ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการแนะแนว กล่าวว่า เด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่ชอบการสร้างความคิดเห็น ความท้าทาย มีพฤติกรรมที่อยากรู้ อยากลอง ซึ่งจะต้องเป็นการกระทำที่ช่วยกระตุ้นความรู้สึก เราอารมณ์ให้เกิดความท้าทายและตื่นเต้น ทั้งนี้ควรส่งเสริมการเลี้ยงดูเด็กฝึกให้เด็กมีโอกาสทำงานที่ท้าทายที่ละน้อยอยู่ตลอดเวลา จะเป็นการช่วยส่งผลให้เด็กได้พัฒนาความเชี่ยวชาญขึ้นมาได้ และรู้จักการแก้ไขปัญหได้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการดำเนินกิจกรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะผู้ดำเนินกิจกรรมจะต้องมีทักษะในการสร้างแรงจูงใจให้กับกลุ่มตัวอย่าง สามารถช่วยให้คำแนะนำและคอยกระตุ้นให้กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมที่ต้องการออกมาได้ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ในกิจกรรมนั้นๆ เนื่องจากในบางครั้งกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถที่จะแสดงออกมาได้แต่เลือกที่จะไม่แสดงออกเนื่องจากขาดแรงจูงใจและความกล้าที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นๆออกมา
2. การเลือกใช้สื่อประกอบการดำเนินกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆมีส่วนสำคัญในการเพิ่มแรงจูงใจของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งยังช่วยให้กิจกรรมมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น
3. กลุ่มตัวอย่างที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของอายุหลายช่วงปีนั้น ส่งผลให้การออกแบบกิจกรรมจำเป็นอย่างมากที่จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาของกิจกรรมให้มีความเหมาะสมครอบคลุมกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการดำเนินกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชนนี้ ควรจัดให้มีระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเน้นในเรื่องของพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ในด้านการแก้ไขปัญห เพื่อให้เยาวชนรู้จักการฝึกฝนการคิดแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น
2. กิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายเคียงกับงานวิจัยนี้ได้ โดยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมละครสร้างสรรค์ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างนั้นๆมากที่สุด
3. ควรมีการทำการทดลองนำกิจกรรมละครสร้างสรรค์นี้ไปส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมด้านอื่นๆ เช่น ลดพฤติกรรมความก้าวร้าว เป็นต้น

บรรณานุกรม

David W. Johnson และ Roger T. Johnson. (2009). an overview of cooperative learning.

David W. Johnson และ Roger T. Johnson. (2017). Cooperative learning.

https://2017.congresoinnovacion.educa.aragon.es/documents/48/David_Johnson.pdf

กชกร เทศมยา. (2561). การพัฒนากิจกรรมโซนเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำสำหรับผู้เรียนอายุ 13-15 ปี. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Art_Ed/Kodchakon_T.pdf

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). ทักษะด้านการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น. สืบค้นจาก

<http://www.kriengsak.com/node/1646>

จรรยา ชูสุวรรณ. (2559). ประสิทธิภาพละครสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (ปริญญานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=99&RecId=12129&obj_id=128376&showmenu=no&userid=0

จริยา สันตานนท์. (2553). การพัฒนาสัมพันธภาพทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมการวาดภาพต่อเติมจากภาพปะติดเป็นกลุ่ม. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ear_Chi_Ed/Jariya_S.pdf?fbclid=IwAR3mIpF11NUCbEhL1_t4bC_8c5JMaBW1_fWYQRuMnXDXAYfr3t8DWEUuw8A

จารินี มณีแสง. (2553). ผลของการใช้วิธีสอนละครสร้างสรรค์ที่มีต่อสัมฤทธิ์ด้านทักษะการแสดงละครสร้างสรรค์ กระบวนการกลุ่มและความพึงพอใจต่อวิธีสอนละครสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=56&RecId=2853&obj_id=25318&showmenu=no&userid=0

ฉันทนา ภาคบงกช. (2540, มกราคม). ปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์. วารสารการศึกษาปฐมวัย, 1(1), 21-26. สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuarticle/Ear_Chi/Ear_Chiv1n1p21.pdf

ณัฐกิตติ์ เอี่ยมสมบุญ, และ คณะ. (2560, มกราคม-มิถุนายน). แนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อพลังงานชีวมวลโดยกระบวนการละครสร้างสรรค์ ตำบลปลายโพรง อำเภอมัญจาคีรี

วา จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, 1(1). สืบค้นจาก

<https://www.larts.rmutt.ac.th/wp-content/uploads/2017/05/แนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อพลังงานชีวมวล.pdf>

ถวัลย์ วัฒนศิริ. (2558). ผลของละครสร้างสรรค์ต่อการมองเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและ

เยาวชนที่ถูกทารุณกรรมที่มีลัทธิมนุษยชาติที่ผิด : การศึกษานำร่อง. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=90&RecId=40936&obj_id=134091&showmenu=no&userid=0

ถวัลย์ วัฒนศิริ. (2553). การสื่อสารระหว่างบุคคล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ณ ฌาน.

ทศนา แหม่มณี. (2550). สถานการณ์จำลอง. สืบค้นจาก

http://skruteachingmethods.blogspot.com/p/blog-page_16.html

เทวัญ นราธาวา. (2556). กระบวนการกลุ่ม. สืบค้นจาก <https://krootewan2013.wordpress.com/กระบวนการกลุ่ม/>

ธนกฤต ทวีสุทธิ. (2558). ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์กลุ่ม [เอกสารประกอบการสอนวิชาการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เพื่อพัฒนาสังคม]. อุตรธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.

ธนากร สุขยิ่ง, เยาวพา เดชะคุปต์, และ จิราภรณ์ บุญส่ง. (2553). ผลของการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ear_Chi_Ed/Tanaporn_S.pdf

นงนุช วิเศษฐิธรรมศรี. (2551). การพัฒนาปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเหมาะสมของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวโดยใช้กระบวนการฝึกการกล้าแสดงออก ร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรงทางบวก. (ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก <http://bsris.swu.ac.th/thesis/461998321RB899f.pdf>

นิติธร ปิลวาสน์. (2556). ปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์. สืบค้นจาก <http://taamkru.com/th/ปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์/>

บังอร ฉางทรัพย์, พรณี บุญประกอบ, มนัส บุญประกอบ, และ อังคินันท์ อินทรกำแหง. (2551). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการรักษาสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่พำนักอาศัยในชุมชนแออัด : กรณีศึกษาชุมชนคลองเตย กรุงเทพมหานคร. (ปริญญานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต)

บัณฑิต). สืบค้นจาก

http://ils.swu.ac.th:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/RJCLQHDRTDJH5R7EYY7KJTRKMMUFCQ.pdf

พนม เกตุมาน. (2558). พัฒนาการวัยรุ่น. สืบค้นจาก

http://www.psyclin.co.th/new_page_56.htm

พรรัตน์ ดำรง. (2550). การละครสำหรับเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรา พยัคษา. (2557). ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดของพิชชีนีร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สืบค้นจาก http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/46475/1/5483394727.pdf?fbclid=IwAR0eDJvu_ScWlgoOyOPR8IS2IEFndiZ1NnNx6Qwhbr6EXluzijo28CUdoQ

ไพศาล แยมวงษ์, และ มณฑิรา จารุเพ็ง. (2555). การศึกษาการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Gui_Cou_Psy/Phaisarn_Y.pdf?fbclid=IwAR2r_e-G9rcOVVH-TKG0fPET_cfutOIArciZ6IVXK_cglBm4lGaFa2YhJs

ภรณ์ คุรุรัตน์. (2526). ละครสร้างสรรค์สำหรับเด็ก (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

ภรณ์ คุรุรัตน์. (2529, เมษายน-กันยายน). ละครสร้างสรรค์. สารานุกรมศึกษาศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร, (4). สืบค้นจาก

<http://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/view/6346/5978>

เมธวิน ปิติพรวิวัฒน์. (2561). Leadership & Teamwork. สืบค้นจาก <https://medium.com/base-the-business-playhouse/leadership-teamwork-ได้ยุคใหม่เป็นผู้นำให้ได้-สร้างทีมให้> เป็น-1212846038fb

ระวีรัฐ รุ่งโรจน์. (2559). การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้โปรแกรมฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://ils.swu.ac.th:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/S938IS6LMCVJ3B8GGA4EL13SGG3RG.pdf

รุจโรจน์ แก้วอุไร. (2540). การปฏิสัมพันธ์. เทคโนโลยีการศึกษา, 4(4), 53-69.

วชิระ กันภัย. (2559). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัย สังกัดสำนักงาน

มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก

http://ils.swu.ac.th:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/NYDN1877YX9NGCN EAS85P9J7VGN4TJ.pdf

วลีสา จิรัตติวงศ์, ภูญญาพันธ์ เพี้ยซ้าย, และ ฉัฐวีณ์ สิทธิศิริวรรณ. (2558). ผลของรูปแบบการจัด

กิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. (ปริญญาณิพนธ์

การศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://ils.swu.ac.th:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/1N28TVF7QF9AQ9RF JHRE3SSAG7G6JJ.pdf

วิจิตชัย ศิลพิพัฒน์. (2555). ผลของการฝึกกิจกรรมละครสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวินนีเฟร็ด วาร์ด

และไบรอัน เวย์ที่มีต่อพฤติกรรมการไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนวัดทองธรรม อำเภอบางบาล จังหวัดสมุทรปราการ. (ปริญญาณิพนธ์การศึกษา

มหาบัณฑิต). สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_Psy/Vishidchai_S.pdf

วินิธน์ ทศนะเทพ. (2558). จิตวิทยาการแนะแนว. สืบค้นจาก

<http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/6180>

ศรุดา เจริญกิจจานุวัฒน์, นภาพร มัชฌามกุล, และ นุสรา ปลื้มสำราญ. (2552). ประสิทธิภาพของ

โปรแกรมสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการป้องกันการเสี่ยงทางเพศของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ กรุงเทพมหานคร. (ปริญญาณิ

พนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สืบค้นจาก

http://ils.swu.ac.th:8991/exlibris/aleph/a22_1/apache_media/DMBJ72V12DD8E2NA CC9P21SLYXU56E.pdf

สมเกียรติ แจ่มจันทร์. (2561). ทักษะการสร้างสัมพันธภาพที่ดี. สืบค้นจาก

<http://kmcenter.rid.go.th/kmc14/radio/prachusb/prachuab%2099.pdf>

สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (ม.ป.ป.). การสื่อสารเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์. สืบค้นจาก

<http://www.supatta.haysamy.com/human.html>

เสนีย์ วัชรวัฒน์. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ภายในชุมชน: ศึกษากรณีชุมชนพัฒนาโชค 4-5-6 แขวงคลองเตย เขตคลองเตย

กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สืบค้นจาก

http://doi.nrct.go.th//ListDoi/listDetail?Resolve_DOI=10.14457/NIDA.the.2009.53

อมารสี โขโยโกศ. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิสัมพันธ์เพื่อพัฒนาการใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารบัณฑิตวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 5(1). สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/view/96677/75420>

เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2561). ทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น. สืบค้นจาก <https://www.novabizz.com/NovaAce/Relationship/Skill.htm>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือราชการ

**หนังสือยืนยันการยกเว้นการรับรอง
คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**

(เอกสารนี้เพื่อแสดงว่าคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ ได้พิจารณาโครงการวิจัยนี้)

ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน:
กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26-7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวพิรัชญา ภามนตรี

หน่วยงานต้นสังกัด : คณะศิลปกรรมศาสตร์

รหัสโครงการวิจัย : SWUEC-G-134/2562X

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้น (Research with Exemption from SWUEC)

วันที่ยืนยัน : 15 สิงหาคม 2562

ยืนยันโดย : คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการรับรองโครงการวิจัยตามแนวทางหลักจริยธรรมการวิจัยในคนที่เป็นสากล ได้แก่ Declaration of Helsinki, the Belmont Report, CIOMS Guidelines และ the International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP)

ออกให้ ณ วันที่ 16 สิงหาคม 2562

ลงชื่อ).....
(นายปิยชาติ บุญเพ็ญ)
กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ลงชื่อ).....
(แพทย์หญิงสุรพร ภัทรสุวรรณ)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรม
สำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

หมายเลขรับรอง : SWUEC/X/G-134/2562

ที่ อว 8718/1๙8๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

2๑ ตุลาคม 2562

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน หัวหน้าศูนย์สุขภาพและครุศาสตรบัณฑิตประชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26 – 7 เขตคลองเตย

เนื่องด้วย นางสาวพัชรญา งามนตรี นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาศิลปการแสดง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนากิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน: กรณีศึกษา เยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26 – 7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรวณ แพทยานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล อินทร์จันทร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้ 1) แบบวัด เรื่อง พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม 2) แบบสังเกต เรื่อง พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ 3) แผนกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเยาวชน กับเยาวชนในชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26 – 7 เขตคลองเตย ช่วงอายุ 10 – 15 ปี จำนวน 25 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ชุมชนอาคารทรัพย์สิน 26 – 7 เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2562 ถึงเดือนธันวาคม 2562 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเผยแพร่ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 085 049 0393

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	ประเภทเครื่องมือ	หัวหน้าหน่วยงานที่ให้ทำหนังสือถึง
1. ผศ.ดร.อาจารย์ฐาศุภกร จันประเสริฐ	1. กิจกรรมละครสร้างสรรค์* 2. แบบสังเกตพฤติกรรม**	สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รศ.ดร.อาจารย์จารุวรรณ ขำเพชร	1. แบบสังเกตพฤติกรรม**	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผศ.ดร.อาจารย์กิตติกรณ นพุดมพันธุ์	1. กิจกรรมละครสร้างสรรค์*	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ธัญญรัตน์ ประดิษฐ์แทน	1. กิจกรรมละครสร้างสรรค์*	คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. ดร.อาจารย์พิสมัย รัตนโรจน์สกุล	1. แบบสังเกตพฤติกรรม**	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

แบบสังเกตนี้ผู้วิจัยได้อ้างอิงมาจากจริยา สันตानนท์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องตามหลักทฤษฎีการสร้างปฏิสัมพันธ์ของ David W. Johnson and Roger T. Johnson เพื่อให้เหมาะสมกับการวัดผลกิจกรรมมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยจะใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนี้ในการสังเกตพฤติกรรมระหว่างดำเนินกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่าง และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบหลังการทดลองควบคู่ไปกับการใช้แบบวัดพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อให้ได้ผลการทดลองที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามของพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมว่า หมายถึง การกระทำ ความรู้สึกนึกคิด และภาษาที่แสดงออกมาในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งจะต้องเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาในทางที่ดี ไม่แสดงถึงพฤติกรรมที่ก้าวร้าว เพื่อป้องกันถึงการยอมรับ การมีส่วนร่วมและการแสดงความเป็นมิตรกับผู้อื่น โดยจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของการกระทำ ประเมินได้ว่าสิ่งใดควรกระทำสิ่งใดไม่ควรกระทำ ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่นด้วย โดยจะต้องแสดงออกถึงพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ
2. พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม จำนวน 5 ข้อ
3. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ จำนวน 5 ข้อ
4. พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง จำนวน 5 ข้อ

พฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ในแต่ละด้านนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมที่บ่งชี้การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของ David W. Johnson and Roger T. Johnson ซึ่งพฤติกรรมทั้ง 4 ด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น (communication skills) พฤติกรรมนี้แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ การรับและส่งสาร บุคคลจะต้องมีทักษะในการส่งสารได้อย่างถูกต้อง เพื่อแสดงความคิด ความรู้สึก ความเห็น หรือความต้องการ ในขณะที่เดียวกันจะต้องสามารถรับสารได้อย่างแม่นยำ เพื่อสามารถเข้าใจความคิด ความรู้สึกของผู้อื่นได้ ซึ่งพฤติกรรมการสื่อสารนี้จะต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การแสดงความคิดและความรู้สึกอย่างชัดเจน การทบทวนประโยคที่ได้ยินอย่างถูกต้อง เป็นต้น
2. พฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม (Building and maintaining a trust climate) การมีปฏิสัมพันธ์กันนั้นจะเกิดขึ้นได้จากการทำงาน

ร่วมกัน ซึ่งการทำงานร่วมกันนั้นพฤติกรรมด้านนี้ถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง บุคคลจะต้องมีความเชื่อใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้งานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ปฏิกริยา ได้อย่างเปิดเผยถ้าหากมีความรู้สึกไว้วางใจกัน เช่น การแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้ผู้อื่น การแสดงถึงการยอมรับ การให้การส่งเสริมผู้อื่น และการให้ความร่วมมือในการทำงานได้เป็นอย่างดี เป็นต้น

3. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ (leadership skills) การทำงานร่วมกันนั้นจะต้องมีผู้นำที่ดีเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ ตัวผู้นำจะต้องมีความกล้าในการแสดงออกทั้งทางด้านร่างกายและคำพูดต่อหน้าผู้อื่นหรือการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทาง จูงใจและตัดสินใจ และยังคงต้องเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือให้กลุ่มทำงานได้อย่างสำเร็จ อีกทั้งยังต้องช่วยดำรงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มอีกด้วย

4. พฤติกรรมการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง (utilizing creative controversy) การทำงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันด้วยบุคคลหลายๆบุคคลนั้นย่อมมีความคิดเห็น ความคิดที่ไม่ตรงกัน ความขัดแย้งที่กล่าวนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลแสดงความคิดหรือสรุปประเด็นแล้วไม่ตรงกับผู้อื่น ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องแสดงพฤติกรรมการพยายามหาความคิดเห็นที่ตรงกันหรือการสร้างข้อตกลงร่วมกันที่สามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย

เกณฑ์การให้คะแนน

มาก หมายถึง เด็กแสดงการพูด แสดงท่าทาง มีส่วนร่วมเป็นอย่างดี ให้ 2 คะแนน

ปานกลาง หมายถึง เด็กไม่ค่อยพูด ไม่ค่อยแสดงท่าทาง มีส่วนร่วมบ้าง ให้ 1 คะแนน

น้อย หมายถึง เด็กไม่พูด ไม่แสดงท่าทาง ไม่มีส่วนร่วม ให้ 0 คะแนน

หมายเหตุ ถ้าพบเครื่องหมาย / ในช่องระดับคะแนนใดก็ให้คะแนนเท่ากับช่องระดับคะแนนนั้น และถ้าพบเครื่องหมาย / ในข้อและช่องระดับคะแนนใดให้นำจำนวนที่ซ้ำคูณกับช่องระดับคะแนนในช่องนั้น เช่น ในช่องระดับคะแนนมาก ให้ 2 คะแนน ซ้ำ 2 รวมคะแนนเท่ากับ 4 เป็นต้น

แบบสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ชื่อผู้ร่วมกิจกรรม.....นามสกุล.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2562

คำชี้แจง ขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนนตามจำนวนครั้งที่แสดงพฤติกรรม

พฤติกรรมกรการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม	ระดับคะแนน			หมายเหตุ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
1. พฤติกรรมด้านการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น				
1.1 แสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจ				
1.2 พุดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง				
1.3 ใช้คำพูดหรือร่างกายสื่อความรู้สึกของตนเองได้				
1.4 เข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น				
1.5 ใช้คำพูดหรือร่างกายในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม				
2. พฤติกรรมกรการสร้างบรรยากาศและรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม				
2.1 ยิ้มแย้มแจ่มใสชักชวนผู้อื่นพูดคุย				
2.2 รับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น				
2.3 แสดงออกถึงความไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม				
2.4 ให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่น เช่น แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์, กล่าวคำชื่นชมแก่ผู้อื่น				
2.5 ให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรม				
3. แสดงออกถึงภาวะผู้นำ				
3.1 มีความกล้าที่จะแสดงออกต่อหน้าผู้อื่น				
3.2 มีความกล้าในการตัดสินใจ				
3.3 สอบถามความเห็นคิดจากเพื่อนในกลุ่ม				
3.4 ช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่ม				
3.5 ช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมกลุ่ม				
4. พฤติกรรมกรการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง				
4.1 พยายามสร้างข้อตกลงร่วมกัน				
4.2 รับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้จะไม่เห็นด้วย				
4.3 กล้าเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่าง โดยไม่แสดงความก้าวร้าว				
4.4 กล้าสื่อสารเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง				
4.5 ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเมื่อมีความคิดเห็นต่างจากผู้อื่น				

ภาคผนวก ง
รูปแบบกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
ของเยาวชน

กิจกรรมที่ 1

ชื่อกิจกรรม ลองสัมผัสดูสิ

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการใช้ประสาทสัมผัสด้านการลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัส
3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการไว้วางใจเพื่อนในกลุ่ม และการให้การสนับสนุนเพื่อนในกลุ่มของตนเอง

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการของทฤษฎีละครสร้างสรรค์ที่มักจะเริ่มด้วยการใช้ประสบการณ์จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 การดู การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัส เป็นการใช้ประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การสร้างจินตภาพ โดยกิจกรรมครั้งนี้จะเน้นประสาทสัมผัสด้านการลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัส

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่ บ่งชี้ถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและการรักษาสภาพบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม บุคคลจะต้องมีความเชื่อใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้งานดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม โดยผู้นำกิจกรรมจะร่วมเล่นกับผู้ร่วมกิจกรรมด้วย
2. ทุกคนเข้าแถวเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน และให้แต่ละคนแนะนำชื่อตนเอง พร้อมกับทำท่าทางประกอบ 1 ท่า ทำจนครบทุกคน 1 รอบ
3. แล้วให้ผู้ร่วมกิจกรรมคนที่ 1 เริ่มทำอีกครั้ง และผู้ร่วมกิจกรรมคนต่อไปทางด้านขวามือพูดชื่อพร้อมท่าทางของคนี่ 1 แล้วจึงพูดชื่อตนเองแล้วท่าทางของตัวเองต่อ ส่งต่อไปยังคนถัดไป ทำซ้ำแบบนี้ไปเรื่อย เพื่อเป็นการทำความรู้จักและสร้างความคุ้นเคยกัน ทั้งยังทำให้จำชื่อของเพื่อนและผู้นำกิจกรรมได้
4. เมื่อทุกคนเริ่มคุ้นเคยกันมากขึ้น ผู้วิจัยพูดคุยชี้แนะ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่ดีหลังจากนั้นจึงเริ่มกิจกรรมละครสร้างสรรค์

กิจกรรมช่วงที่ 2 ลองสัมผัสดูสิ

เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาประสาทสัมผัสด้านการลิ้มรสและการได้กลิ่น

1. ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 3 คน
2. ผู้นำกิจกรรมจะเตรียมกล่องปริศนาทั้งหมด 10 กล่อง ซึ่งประกอบด้วยวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสาทสัมผัสด้านการลิ้มรสและการได้กลิ่น อย่างละ 5 กล่อง
3. ผู้นำกิจกรรมจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมผลัดกันออกมาชิมและดมกลิ่นสิ่งของในกล่องปริศนา ซึ่งแต่ละคนจะมีเวลาคนละ 1 นาที แล้วแต่ว่าแต่ละคนจะสามารถจัดการเวลาได้มากน้อยแค่ไหน
4. แต่ละกลุ่มผลัดกันส่งตัวแทนออกไปทีละ 1 คน เพื่อนกลุ่มอื่นจะนั่งล้อมรอบวงกลม และคอยช่วยกันทาย คนที่อยู่ตรงกลางจะต้องอธิบายให้เพื่อนๆ คนอื่นฟังว่ารู้สึกอย่างไร เมื่อทำกิจกรรมจนครบทุกคนแล้ว ให้กลับมากลางวงกลมมาปรึกษากับเพื่อนในกลุ่มว่ามีอะไรบ้าง และเขียนใส่กระดาษคำตอบไว้
5. เมื่อทำครบทุกกลุ่มแล้วผู้นำกิจกรรมจะร่วมเฉลยคำตอบกับผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนพร้อมๆ กัน

กิจกรรมช่วงที่ 3 ลองสัมผัสดูสิ

เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาประสาทสัมผัสด้านการสัมผัส

1. ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 5 คน แต่ละกลุ่มนั่งหันหน้าล้อมเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมจะแจกดินน้ำมันให้กลุ่มละ 1 ก้อน ทุกคนจะถูกปิดตาด้วยผ้า
3. หลังจากนั้นผู้นำกิจกรรมจะแจกตุ๊กตารูปสัตว์ 1 ชนิดให้แต่ละกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะได้รับสัตว์ชนิดที่แตกต่างกันออกไป
4. เมื่อได้รับตุ๊กตารูปสัตว์แล้ว แต่ละคนจะได้ชิ้นส่วนไม่เหมือนกัน เช่น บางคนได้ส่วนหัว บางคนได้ส่วนหาง เป็นต้น
5. หลังจากสัมผัสชิ้นส่วนตุ๊กตาของตนเองแล้ว ผู้นำกิจกรรมจะเก็บชิ้นส่วนนั้นๆ ทุกคนจะถูกเปิดผ้าปิดตาออก และให้แต่ละคนเริ่มปั้นดินน้ำมันให้ตรงตามรูปทรงที่ตนได้สัมผัส แต่ละคนจะมีเวลาในการปั้นคนละ 1 นาที
6. เมื่อแต่ละคนปั้นในส่วนของตนเองเสร็จ ให้ร่วมสนทนาปรึกษากันว่าสัตว์ที่กลุ่มเราได้นั้นเป็นสัตว์อะไร โดยให้นำชิ้นส่วนของสมาชิกแต่ละคนมาปะติดปะต่อกันจนเป็นรูปร่าง

กิจกรรมช่วงที่ 4 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นผ่านการเขียนจดหมาย
น้อยกว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไรบ้าง
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้
ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

- ผ้าปิดตา
- กล้องปริศนา หมวดการลิ้มรส ได้แก่ ผักไท ข้าวคดลูกกะปิ บะหมี่ต้มยำแห้ง ผัดซีอิ้ว ข้าว
ผัดต้มยำ
- กล้องปริศนา หมวดการดมกลิ่น ได้แก่ พิมเสน สายเข็มขัดหนัง ถั่ว ดอกไม้ ยาธาตุน้ำ
ขาว
- ดินน้ำมัน
- ตุ๊กตารูปสัตว์ ได้แก่ สุนัข กระต่าย หมู ช้าง ไดโนเสาร์
- กระดาษจดหมายน้อย

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถให้ความร่วมมือขณะทำกิจกรรมกลุ่มกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีและ
ความตั้งใจ รวมไปถึงรู้จักการรับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น แสดงออกถึงการไว้วางใจเพื่อน
ในกลุ่มและให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมร่วมกัน

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม เสมือนเรื่องราวของฉัน

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อเป็นการฝึกประสาทสัมผัสของผู้ร่วมกิจกรรมในด้านของสังเกตและการฟัง
2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกฝนการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นทั้งในด้านการรับสารและส่งสาร
3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการใช้คำต่างๆมาอธิบายสิ่งที่ต้องการจะสื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้เป็นอย่างดี
4. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าแสดงออกทางด้านความคิด ความรู้สึก

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการของทฤษฎีละครสร้างสรรค์ที่มักจะเริ่มด้วยการใช้ประสบการณ์จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 การดู การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการสัมผัส เป็นการใช้ประสบการณ์ที่จะนำไปสู่การสร้างจินตภาพ โดยในกิจกรรมนี้จะเป็นการใช้ประสาทสัมผัสในการดูและการฟัง

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่ บ่งชี้ถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้รับสารและผู้ส่งสาร สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังมีความมั่นใจในการรับและส่งสารด้วย

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้ร่วมกิจกรรม และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ผู้ร่วมกิจกรรมแจกกระดาษให้ทุกคน คนละ 3 แผ่น และให้ผู้ร่วมกิจกรรมเขียนชื่อเพลงอะไรก็ได้ คนละ 3 เพลง
3. หลังจากนั้นผู้นำกิจกรรมจะให้เล่นเกมทายชื่อเพลง โดยส่งตัวแทนออกมา 1 คน และทำการจับฉลาก
4. ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องร้องเพลงนั้นๆ โดยออกเป็นเสียง อี เพื่อนๆคนอื่นจะต้องช่วยกันทายชื่อเพลงให้ถูก และผลัดกันเล่นจนครบทุกคน
5. กิจกรรมนี้ช่วยกระตุ้นให้ทุกคนเกิดความกล้าแสดงออกมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมช่วงที่ 2 เสมือนเรื่องราวของฉัน

1. ให้ผู้ร่วมกิจกรรมจับคู่กัน 2 คน แล้วนั่งหันหน้าเข้าหากัน
2. ผู้นำกิจกรรมจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมรับบทเป็นผู้พูดและผู้ฟัง แต่ละคู่จะผลัดกันเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ ประสบการณ์เรื่องดี ประสบการณ์ตื่นเต้น หรือ ประสบการณ์น่าอาย ซึ่งจะต้องเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงๆ ของตนเองให้เพื่อนที่นั่งฝั่งตรงข้ามฟัง ให้เวลาเล่าคนละ 1 นาที
3. เพื่อนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ฟังจะต้องรับฟังเรื่องราวและคอยสังเกตพฤติกรรมระหว่างที่เพื่อนอีกฝ่ายกำลังเล่าเรื่องราวนั้นๆ ว่ามีกิริยา สีหน้า แววตา หรือท่าทางอย่างไรระหว่างที่พูดถึงเรื่องราวนั้นๆ
4. หลังจากนั้นผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ฟังจะต้องเล่าเรื่องราวของเพื่อนให้ผู้อื่นฟัง เพื่อเป็นการฝึกการพูดทบทวนเรื่องราวได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งบอกปฏิกิริยาที่เจ้าของเรื่องราวมีระหว่างพูดถึงเรื่องนั้นๆ และจะต้องแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าทำไมเพื่อนจึงแสดงปฏิกิริยานั้นๆ ออกมา เพื่อนกำลังรู้สึกอย่างไรอยู่ ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้พูดจะเฉลยว่าตนรู้สึกแบบที่เพื่อนพูดหรือไม่

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

-

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รวมทั้งสามารถพูดทบทวนสิ่งที่ได้รับฟังจากผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง

กิจกรรมที่ 3

ชื่อกิจกรรม ไปไหนไปกัน...ซอมบี้ที่รัก

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อเป็นการฝึกการกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นผ่านการแสดงออกทางร่างกาย
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมกล้าที่จะออกมาเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรม รวมทั้ง

การเป็นผู้ตามด้วยในขณะเดียวกัน

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์โดยใช้การฝึกการจินตนาการ เป็นความสามารถในการมีภาพ ซึ่งในภาพเหล่านี้จะมีแรงจูงใจมาจากสิ่งที่พบเห็นตรงหน้าหรือเกิดจากประสบการณ์ในอดีต การจินตนาการจะซับซ้อนกว่าการคิดภาพทั่วไปตรงที่การใช้จินตนาการจะต้องปลดปล่อยความคิดให้เป็นอิสระไร้ซึ่งการควบคุมทางความคิด

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทาง จูงใจและตัดสินใจ และยังคงต้องเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือให้กลุ่มทำงานได้อย่างสำเร็จ โดยกิจกรรมนี้จะเป็นการช่วยส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความกล้าที่จะแสดงออกเพื่อพัฒนาไปสู่ภาวะการเป็นผู้นำของการทำงานกับคนเป็นกลุ่ม

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทายผู้ร่วมกิจกรรม และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ให้ผู้ร่วมกิจกรรมยืนเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน ส่งตัวแทนออกมา 1 คน คนๆนั้นจะต้องพูดว่า ปะไป.....กัน คำในช่องว่างจะต้องเป็นการแสดงอาการต่างๆ เช่น ปะไปเตะบอลกัน คนที่เป็นคนพูดจะต้องเข้าไปดึงเพื่อนออกมา 1 คน ออกมาทำท่าเตะบอล
3. เพื่อนที่ถูกดึงออกมาจะต้องเป็นคนดำเนินเกมนี้ต่อ ทำไปเรื่อยๆจนครบทุกคน
4. กิจกรรมนี้จะช่วยกระตุ้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความตื่นตัวและกล้าที่จะเข้าหากันมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมช่วงที่ 2 ซอมบี้ที่รัก

1. ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนนั่งล้อมกันเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน โดยจะมีหนึ่งคนอยู่ตรงกลางวงพร้อมทั้งมีขวดพลาสติกพร้อมฝาปิดอยู่กลางวง

2. ผู้นำกิจกรรมจะอธิบายกติกาให้ผู้ร่วมกิจกรรมเข้าใจว่าขวดพลาสติกนี้เปรียบเสมือนเชื้อโรค เมื่อเปิดฝาดอกจะทำให้คนๆนั้นกลายเป็นซอมบี้ ซึ่งซอมบี้แต่ละคนจะแสดงอาการข้างเคียงแตกต่างกันออกไป เช่น คันทั้งตัว หัวเราะไม่หยุด หรือมือเท้าสั่น ซึ่งผู้ที่กลายเป็นซอมบี้จะต้องคลานไปแตะตัวใครก็ได้ 1 คน และคนๆนั้นจะกลายเป็นซอมบี้ไปด้วย และจะต้องแสดงอาการข้างเคียงแบบเดียวกัน และคลานออกมากลางวงเปิดขวดใหม่อีกรอบและได้รับเชื้อโรคตัวใหม่ ซึ่งจะต้องเปลี่ยนท่าทางของอาการข้างเคียงเป็นอย่างอื่น

3. ทุกคนผลัดกันออกมาตรงกลางวงเพื่อแสดงอาการที่เกิดจากการได้รับเชื้อทำให้กลายเป็นซอมบี้จนครบทุกคน

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

ขวดพลาสติกพร้อมฝาปิด

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมมีความกล้าแสดงออกผ่านการเคลื่อนไหวร่างกายในภาวะที่มีตนเองเป็นผู้นำ รวมไปถึงการเป็นผู้ตามที่ดีในขณะทำกิจกรรมด้วยเช่นกัน

กิจกรรมที่ 4

ชื่อกิจกรรม ตีตเถาะมหัศจรรย์

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการกล้าที่จะเสนอความเห็นที่แตกต่าง และพูดคุยกันเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันภายในกลุ่ม
2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้จินตนาการในการดำเนินกิจกรรม

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์โดยใช้การฝึกการจินตนาการ เป็นความสามารถในการมโนภาพ ซึ่งมีมโนภาพเหล่านี้จะมีแรงจูงใจมาจากสิ่งที่เป็นจริงตรงหน้าหรือเกิดจากประสบการณ์ในอดีต การจินตนาการจะซับซ้อนกว่าการคิดภาพทั่วไปตรงที่การใช้จินตนาการจะต้องปลดปล่อยความคิดให้เป็นอิสระไร้ซึ่งการควบคุมทางความคิด

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง การทำงานหรือการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันด้วยบุคคลหลายๆบุคคลนั้นย่อมมีความคิดเห็น ความคิดที่ไม่ตรงกัน ความขัดแย้งที่กล่าวมานั้นจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลแสดงความคิดหรือสรุปประเด็นแล้วไม่ตรงกับผู้อื่น ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องแสดงพฤติกรรมพยายามหาความคิดเห็นที่ตรงกันหรือการสร้างข้อตกลงร่วมกันที่สามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ผู้นำกิจกรรมจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมเขียนคำถามหรือคำส่ง 1 ประโยคลงบนกระดาษ แล้วผู้นำกิจกรรมจะนำกระดาษมาขยำซ้อนกันจนเป็นลูกบอลกระดาษ
3. ผู้ร่วมกิจกรรมนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน ผู้นำกิจกรรมจะเปิดเพลง และให้ผู้ร่วมกิจกรรมส่งลูกบอลกระดาษนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าเพลงจะดับ ลูกบอลตกอยู่ที่ใครให้เปิดกระดาษออกมา 1 แผ่น และทำตามประโยคที่เขียนอยู่ในกระดาษนั้นๆ

กิจกรรมช่วงที่ 2 ตีตเถาะมหัศจรรย์

1. ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่ม ออกเป็นกลุ่มละ 6-7 คน
2. ผู้นำกิจกรรมจะจัดเก้าอี้เป็นรูปแบบต่างๆ ซึ่งผู้นำกิจกรรมจะให้ทุกคนจินตนาการว่าตนเองกำลังติดอยู่บนเกาะแห่งหนึ่งที่ท่ามกลางทะเลอันกว้างใหญ่ โดยเก้าอี้เหล่านี้จะเปรียบเสมือน

เกาะที่ทุกคนจะต้องขึ้นไปอยู่บนเกาะห้ามตกลงมาเพราะข้างล่างเป็นกระแสน้ำไหลแรงถ้าตกลงไปอาจเกิดอันตรายได้ ซึ่งแต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันรักษาสมาชิกในกลุ่มไว้ให้ได้มากที่สุด

3. ผู้นำกิจกรรมจะคอยเปลี่ยนรูปแบบเก้าอี้ไปเรื่อยๆ ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องร่วมกันวางแผนว่าจะขึ้นไปยืนอย่างไรจึงจะปลอดภัยทุกคน ซึ่งผู้นำกิจกรรมจะให้เวลาปรึกษากันในแต่ละรอบอย่างจำกัด เมื่อผู้นำกิจกรรมให้สัญญาณว่าเริ่มได้ ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องขึ้นไปยืนบนเก้าอี้ที่แต่ละคน ซึ่งคนที่ขึ้นไปแล้วห้ามขยับอีกเด็ดขาด

4. เมื่อขึ้นไปจนครบทุกคนแล้ว ให้เปลี่ยนท่า 1 ท่า เป็นท่าที่แสดงเอกลักษณ์ของกลุ่มตนเอง โดยต้องทำท่านั้นค้างไว้ 15 วินาที กลุ่มใดที่สามารถรักษาสมาชิกไว้ได้มากที่สุดจึงจะถือเป็นผู้ชนะ

5. ทุกคนร่วมกันสรุปกิจกรรมว่าทำอะไรทำไมกลุ่มที่ชนะถึงประสบความสำเร็จ

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

- เก้าอี้
- เพลงประกอบการดำเนินกิจกรรม
- กระดาษ

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถนำความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มมาสร้างข้อตกลงร่วมกันได้เป็นอย่างดี และรู้จักการรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น แม้จะไม่เห็นด้วย มีความกล้าที่จะเสนอข้อคิดเห็นที่แตกต่างโดยไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมแม้ไม่เห็นด้วย

กิจกรรมที่ 5

ชื่อกิจกรรม ผลงานชิ้นโบว์แดง

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการใช้ท่าทางการสื่อสารแทนคำพูด เพื่อสื่อสารกับผู้อื่นให้เข้าใจในสิ่งที่ต้องการจะส่งสารออกไป
2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์โดยการฝึกฝนการใช้ท่าไปในการสื่อสารกับผู้อื่น เป็นการแสดงออกทางความคิดบางอย่าง ด้วยการเคลื่อนไหวหรือการใช้ท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด
- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้รับสารและผู้ส่งสาร สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังมีความมั่นใจในการรับและส่งสารด้วย

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ผู้นำกิจกรรมจะกำหนดวอร์มอัพ 1 ขบวน ประกอบด้วยหลายใบ้ ให้ผู้ร่วมกิจกรรมหนึ่งคนแทนด้วย 1 ใบ้
3. เมื่อผู้นำกิจกรรมบอกให้ต่อกันเป็น 4 ใบ้ ผู้ร่วมกิจกรรมก็ต้องต่อแถวกัน 4 คน โดยผู้นำกิจกรรมต้องกำหนดเพิ่มเติม ว่าหัวขบวนต้องเป็นคนลักษณะใด โดยเปรียบเทียบกับคนในขบวนของตนเอง เช่น คนที่สูงที่สุด ผอมยาวที่สุด ต้องเป็นผู้หญิง เป็นต้น ซึ่งจะกำหนดเวลาด้วยรอบละ 30 วินาที เมื่อหมดเวลาผู้นำกิจกรรมจะให้สัญญาณนกหวีด ขบวนใดที่ช้า หรือทำไม่ถูกต้องก็กาจะถูกคัดออกเพื่อหาผู้ชนะต่อไป

กิจกรรมช่วงที่ 2 ผลงานชิ้นโบว์แดง

1. ผู้ร่วมกิจกรรมจับคู่กัน คนหนึ่งจะรับบทเป็นปฏิมากรอีกคนรับบทเป็นดินเหนียว
2. ปฏิมากรจะต้องจัดทำทางของดินเหนียวให้เป็นไปอย่างที่ต้องการตามหัวข้อกำหนด เช่น แสดงอารมณ์ร่าเริง ออกหัก ทำงานบ้าน) แต่ละคู่จะได้รับเวลา 3 นาที
3. ผู้นำกิจกรรมจะคอยเดินสำรวจและอาจมีการสอบถามให้ปฏิมากรอธิบายผลงานของตนเอง จากนั้นแต่ละคู่สลับบทบาทกัน

4. หลังจากนั้นจะเพิ่มจำนวนให้แบ่งเป็นกลุ่มละ 5 คน แต่ละกลุ่มจะต้องทำทำใบตามโจทย์ที่ได้รับ และให้เพื่อนกลุ่มอื่นทายให้ถูก

5. โจทย์แรก แต่ละกลุ่มจะต้องประกอบกันเป็นวัตถุภาพหนึ่ง ได้แก่ รองเท้า เสื้อจักรยาน แก้ว แปรงสีฟัน

6. โจทย์ที่สอง ให้ประกอบกันเป็นวัตถุภาพเคลื่อนไหว ได้แก่ พัดลม เครื่องดูดฝุ่น เครื่องซักผ้า เตารีด ไมโครเวฟ

7. โจทย์ที่สาม ให้ประกอบกันเป็นสถานที่ ได้แก่ สวนสัตว์ สถานีตำรวจ โรงพยาบาล โรงเรียน วัด ซึ่งสามารถพูดอธิบายประกอบได้ แต่ห้ามพูดบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้นออกมา

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้

ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

-

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจ และรับฟังและสนใจการกระทำของผู้อื่น รวมทั้งแสดงออกถึงความไว้วางใจและให้การส่งเสริมในการทำงานร่วมกัน

กิจกรรมที่ 6

ชื่อกิจกรรม คิดก่อนทำ...ผู้นำทาง

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นทีม และแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำและผู้ตามของสมาชิกในกลุ่มแต่ละคน
2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ใช้ร่างกายของตนเองในการแสดงออกถึงจินตนาการของตนเองได้

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรคโดยฝึกการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการใช้ร่างกายของตนเองในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด จินตนาการของตนเองเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้อื่น
- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทาง จูงใจและตัดสินใจ และยังจะต้องเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือให้กลุ่มทำงานได้อย่างสำเร็จ

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม โดยผู้นำกิจกรรมจะร่วมเล่นกับผู้ร่วมกิจกรรมด้วย
2. ผู้นำกิจกรรมจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมเล่นเกม ทำอะไรดีจ๊ะ โดยผู้นำจะถามผู้ร่วมกิจกรรมว่า ทำอะไรดีจ๊ะ แล้วให้ผู้ร่วมกิจกรรมถามกลับว่า ทำอะไรดีครับ/ค่ะ
3. ผู้นำจะสั่งให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำอะไร ซึ่งผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องรีบทำตามอย่างรวดเร็ว เช่น สั่งให้เอามือไปแตะกำแพง หรือจับกลุ่ม 5 คน เป็นต้น
4. กิจกรรมนี้เป็นการกระตุ้นการเคลื่อนไหวของผู้ร่วมกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 2 คิดก่อนทำ...ผู้นำทาง

1. กิจกรรมนี้ผู้นำกิจกรรมจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6 คน
2. แต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกที่ต้องโดนปิดตา 3 คน โดยเข้าแถวตอนลึก คนที่ 2, 4 และ 6 จะต้องโดนปิดตา
3. หลังจากนั้นผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องพาสมาชิกทุกคนเดินบนกระดาษ โดยที่ผู้นำกิจกรรมจะแจกกระดาษที่มีโจทย์ให้แสดงท่าทางด้วย

4. วิธีการเล่น ผู้ร่วมกิจกรรมคนที่ 1 จะถือกระดาษไว้ทั้งหมด 20 แผ่น ผู้นำคนที่ 1 จะต้องวางกระดาษไว้ที่พื้นก่อนที่จะก้าวลงบนกระดาษแผ่นนั้นๆ โดยทุกๆ ก้าวที่ก้าวจะต้องก้าวบนกระดาษและจะต้องก้าวอย่างต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น เมื่อสมาชิกคนที่ 1 กำลังจะก้าวเท้าออกจากกระดาษแผ่นที่ 2 สมาชิกคนที่ 2 จะต้องก้าวมาเหยียบบนกระดาษแผ่นที่ 2 ต่อจากคนที่ 1 เลยทันที โดยผู้ที่เปิดตาจะต้องคอยดูแลสมาชิกที่ถูกปิดตา

5. แต่ละกลุ่มเดินเรื่อยๆ กลุ่มไหนเข้าเส้นชัยก่อน ถือว่าเป็นผู้ชนะ

6. ซึ่งจะต้องไม่ลืมว่ากระดาษบางแผ่นจะมีโจทย์ให้ต้องทำท่าทางตามโจทย์ที่ระบุอยู่ในกระดาษ คนที่เหยียบบนกระดาษแผ่นนั้นๆ ทุกคนจะต้องทำตามโจทย์ โดยโจทย์จะเป็นโจทย์ที่ให้ผู้ร่วมกิจกรรมจินตนาการว่าตนเองคือใคร และแสดงท่าทางออกมา ผู้นำกิจกรรมจะคอยตรวจดูว่าทำผ่านหรือไม่ เช่น ฉนั้นคือ....กามเทพ, ฉนั้นคือ....ทารกแรกเกิด, ฉนั้นคือ.....ชายชรา เป็นต้น

7. รอบต่อไปจะเพิ่มจำนวนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน ดำเนินกิจกรรมแบบเดิมแต่เพิ่มจำนวนผู้เล่นมากขึ้น และผลัดให้ผู้ที่ไม่โดนปิดตาในรอบแรกมาเป็นผู้ที่ถูกปิดตาบ้าง

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

- กระดาษเปล่า
- กระดาษที่ระบุโจทย์ ได้แก่
 - ฉนั้นคือ....ทารกแรกเกิด
 - ฉนั้นคือ....ชายชรา
 - ฉนั้นคือ....ลูกสุนัขตัวน้อย
 - ฉนั้นคือ....นักกีฬาโยนิมาตติก
 - ฉนั้นคือ....นางแบบ / นายแบบ
 - ฉนั้นคือ....ช่างกล้อ
 - ฉนั้นคือ....นักว่ายน้ำ
 - ฉนั้นคือ....กวางตัวน้อย
 - ฉนั้นคือ....ผี

ฉันคือ....หมอผี

ฉันคือ....จระเข้

ฉันคือ....นกเพนกวิน

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถช่วยกำหนดแนวทางในการทำงานกลุ่มได้ และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นขณะทำกิจกรรมได้ ทั้งยังส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มด้วย

กิจกรรมที่ 7

ชื่อกิจกรรม ชีวิตฝันกลางอวกาศ

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อเป็นการฝึกความคิดสร้างสรรค์ของผู้ร่วมกิจกรรม
2. เพื่อเป็นการฝึกฝนให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการใช้คำพูดในการสื่อสารเพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการแสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อผู้อื่น ทั้งนี้จะต้องมีการสื่อสารที่ดีต่อกันในกลุ่ม

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ในการฝึกความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดหรือการกระทำสิ่งใหม่โดยไม่ซ้ำแบบหรือเลียนแบบใคร
- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่ บ่งชี้ ถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้รับสารและผู้ส่งสาร สามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังมีความมั่นใจในการรับและส่งสารด้วย

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม โดยผู้นำกิจกรรมจะร่วมเล่นกับผู้ร่วมกิจกรรมด้วย
2. ผู้ร่วมกิจกรรมจัดแถวเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน ผู้นำกิจกรรมจะเป็นคนเริ่มเล่นก่อนโดยมีกติกาว่า ถ้าหันไปด้านซ้าย ให้พูดว่า ที่รัก ถ้าหันไปด้านขวาให้พูดว่า คนบ้า ซึ่งผู้เล่นจะหันไปทางใดก็ได้แต่จะต้องพูดให้ถูกต้อง
3. กิจกรรมนี้เป็นการช่วยเรียกสมาธิและความสนใจของผู้ร่วมกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 2 ชีวิตฝันกลางอวกาศ

1. ทุกคนจะได้รับบทบาทสมมติว่า ตนเองนั้นเป็นมนุษย์โลกที่ถูกส่งเป็นตัวแทนขึ้นไปสำรวจดาวเคราะห์ดวงใหม่ ว่าสามารถใช้ชีวิตอยู่บนดาวดวงนั้นได้หรือไม่
2. ผู้นำกิจกรรมจะแจกอุปกรณ์ ได้แก่ กระดาษสี กรรไกร สีเทียน เทปใส กาว ขวดน้ำพลาสติก เม็ดโฟม และแผ่นโฟม ให้กับแต่ละคน ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนจะต้องสร้างสรรค์สิ่งของขึ้นมา 1 อย่าง ที่คิดว่าต้องการใช้ในการดำรงชีวิตอยู่บนดาวเคราะห์ดวงใหม่ที่ยังไม่มีอะไรเลยนี้ได้

โดยผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องนำสิ่งของอะไรก็ได้ของตนเองมาคนละ 1 ชิ้น แล้วให้ทุกคนจับฉลากสลับสิ่งของกัน เมื่อได้รับสิ่งของนั้นๆไปแล้วจะต้องนำไปร่วมสร้างสรรค์กับอุปกรณ์ที่ได้รับไปด้วย

3. เมื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานของตนเองเสร็จ ให้แต่ละคนออกมาแสดงท่าทางในการใช้งาน 1 ท่า และให้เพื่อนๆช่วยกันทายว่าคืออะไร

4. หลังจากนั้นให้เจ้าของชิ้นงานนำเสนอว่าชิ้นงานนี้คืออะไร ใช้งานอย่างไร ทำไมจึงสร้างผลงานชิ้นนี้ขึ้นมา และให้เพื่อนๆช่วยกันแสดงความคิดเห็น กล่าวถึงข้อดี และข้อเสียของผลงานชิ้นนี้

5. ผลัดกันออกมานำเสนอชิ้นงานจนครบทุกคน

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

- กระดาษสี
- กรรไกร
- สีเทียน
- เทปใส
- กาว
- ขวดน้ำพลาสติก
- เม็ดโฟม
- แผ่นโฟม
- สิ่งของของผู้ร่วมกิจกรรมคนละ 1 ชิ้น

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความคิดสร้างสรรค์และสามารถถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ รวมทั้งสามารถใช้คำพูดในการแสดงความคิดเห็นต่อผู้อื่นทั้งในทางที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยได้อย่างเหมาะสม ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือก้าวร้าว แม้ไม่เห็นด้วยก็ตาม

กิจกรรมที่ 8

ชื่อกิจกรรม มองออกไหม

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการใช้ร่างกายในการแสดงออกเพื่อสื่อสารกับผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์โดยการฝึกฝนการใช้ท่าไปในการสื่อสารกับผู้อื่น เป็นการแสดงออกทางความคิดบางอย่าง ด้วยการเคลื่อนไหวหรือการใช้ท่าทางโดยไม่ใช้คำพูด

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอ ทฤษฎี การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและการรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม บุคคลจะต้องมีความเชื่อใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้งานดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ผู้นำกิจกรรมจะพูดว่า “ทำเรื่อง.....จาก.....” ให้ผู้ร่วมกิจกรรมเรียงตามคำสั่งของผู้นำกิจกรรม เช่น ทำเรื่องอายุจากมากไปหาน้อย เรียงตามความสูง เป็นต้น

กิจกรรมช่วงที่ 2 มองออกไหม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่ม ออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน
2. ผู้นำกิจกรรมจะให้โจทย์เป็นละครไทยแก่ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 1 เรื่อง
3. โดยแต่ละกลุ่มจะต้องออกมานำเสนอท่าท่างภาพนิ่งได้กลุ่มละ 5 ภาพ ซึ่งจะต้องเลือกฉากที่มีจุดเด่นที่จะสามารถทำให้เพื่อนๆทราบว่าเป็นละครเรื่องใด
4. ให้เวลาแต่ละกลุ่มปรึกษาและลองท่าท่างภาพนิ่ง กลุ่มละ 20 นาที ซึ่งจะมีผู้นำกิจกรรมคอยช่วยชี้แนะแต่ละกลุ่ม หลังจากนั้นจึงออกมานำเสนอ และให้เพื่อนๆกลุ่มอื่นช่วยกันทายให้ถูกว่าเป็นละครเรื่องใด

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม

3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้
ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

ละครไทย ได้แก่ ปลาบู่ทอง แม่นาคพระโขนง แก้วหน้าม้า

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถใช้ร่างกายในการสื่อสารแทนการใช้คำพูดเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ
ได้อย่างถูกต้อง และมีความเหมาะสม

กิจกรรมที่ 9

ชื่อกิจกรรม สัญชาตญาณ...Survivor

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อฝึกให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายของตนเองร่วมกับการใช้จินตนาการ

2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการกล้าที่จะเสนอความเห็นที่แตกต่าง และรู้จักการคิดแก้ไขปัญหา

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรคโดยฝึกการเคลื่อนไหวร่างกาย เป็นการใช้อารมณ์ของตนเองในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด จินตนาการของตนเองเพื่อที่จะสื่อสารกับผู้อื่น

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง การทำงานหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันด้วยบุคคลหลายๆบุคคลนั้นย่อมมีความคิดเห็น ความคิดที่ไม่ตรงกัน ความขัดแย้งที่กล่าวนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลแสดงความคิดหรือสรุปประเด็นแล้วไม่ตรงกับผู้อื่น ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องแสดงพฤติกรรมพยายามหาความคิดเห็นที่ตรงกันหรือการสร้างข้อตกลงร่วมกันที่สามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ให้ผู้เข้าร่วมนั่งเป็นวงกลมใหญ่ 1 วง โดยเว้นช่องว่างไว้ 1 ช่อง
3. ผู้นำกิจกรรมชี้แจงว่า ให้ผู้เข้าร่วมสังเกตดูว่าถ้าข้างๆ เรามีช่องว่างเกิดขึ้นให้จับมือกับเพื่อนอีกคนไปหาเพื่อน 1 คน มานั่งเพื่อเติมช่องว่างให้เต็ม เมื่อเกิดช่องว่างตรงไหนก็ให้หาเพื่อนมาเติมข้างตัวเองให้เต็มอย่างรวดเร็ว ซึ่งในขณะที่เล่นผู้นำกิจกรรมจะเปิดเพลงไปด้วย
4. เมื่อผู้นำกิจกรรมเป่านกหวีด ผู้เข้าร่วมคู่ไหนที่ยังหาเพื่อนอีกคนมาเติมลงในช่องว่างไม่ได้ หรือซ้ำ ยังวิ่งกลับไม่ถึงที่ จะถูกคัดออกไปอยู่นอกวง

กิจกรรมช่วงที่ 2 สัญชาตญาณ...Survivor

1. กิจกรรมนี้จะเป็นการจำลองสถานการณ์ ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการใช้จินตนาการและการคิดแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตรงหน้า

2. ผู้นำกิจกรรมจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมสมมติบทบาทว่าทุกคนกำลังอยู่บนตึกสูง 8 ชั้นที่กำลังเกิดเหตุไฟไหม้ โดยผู้นำกิจกรรมจะให้ทุกคนจับฉลากว่าได้บทบาทเป็นอะไร เช่น เด็กอายุ 10-15 ปี, ผู้ชายร่างใหญ่ร่างกายแข็งแรง, เด็กน้อยอายุ 2 ขวบ, คนชราผู้อ่อนแอ, นักกายกรรม ฯลฯ

3. เมื่อจับฉลากได้บทบาทของตนเองแล้ว ผู้นำกิจกรรมจะให้ทุกคนเริ่มจำลองสถานการณ์ ซึ่งผู้นำกิจกรรมจะคอยช่วยกระตุ้นและสร้างบรรยากาศให้สมจริงมากยิ่งขึ้น

4. ผู้นำกิจกรรมจะคอยถามคำถาม ให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการคิดแก้ไขปัญหา เช่น “คุณได้รับบทบาทเป็นคนใจดีชอบช่วยเหลือผู้อื่น ไฟกำลังลุกลามเข้ามาแล้ว คุณจะทำอะไร จะเลือกช่วยเหลือใครเป็นคนแรก เพราะอะไร”

“คุณได้รับบทบาทเป็นเด็กอายุ 2 ขวบ เมื่อเจอเหตุการณ์เช่นนี้ จะทำอะไร”

5. นอกจากนี้ผู้นำกิจกรรมจะคอยเพิ่มอุปสรรคเสริมเป็นตัวเลือกในการช่วยให้รอดชีวิตในครั้งนี้ เช่น เชือก ผ้าม่าน ถังน้ำ ผ้าปิดตา ตุ๊กตา เช่น “มีผ้าม่านอยู่ตรงนั้น คุณจะนำมาช่วยเหลือได้ไหม” ซึ่งอาจจะนำไปชุบน้ำแล้วนำไปคลุมตัวช่วยเหลือคนอื่นได้ เป็นต้น

6. เมื่อทุกคนจะฝึกการคิดแก้ไขปัญหาแล้ว ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมพูดคุยกันเพื่อสรุปสิ่งที่ได้จากกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

- บ้ายระบอบบทบาท แบ่งตามอายุ ได้แก่ เด็กอายุ 2 ขวบ, เด็กอายุ 10-15 ปี, คนชราอายุ 60 ปี
- บ้ายระบอบบทบาท แบ่งตามเกณฑ์สภาพร่างกายหรือทักษะพิเศษ ได้แก่ คนร่างใหญ่ร่างกายแข็งแรง, นักกายกรรม, นักร้อง-นักดนตรี, ขาข้างซ้ายเกิดการบาดเจ็บ เป็นต้น
- อุปกรณ์เสริมการช่วยเหลือ ได้แก่ เชือก ผ้าม่าน ถังน้ำ ผ้าปิดตา ตุ๊กตา

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถคิดแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี และรู้จักการปรึกษาความคิดเห็นร่วมกันของในการทำงานเป็นกลุ่ม

กิจกรรมที่ 10

ชื่อกิจกรรม กระเป๋าวិเศษ

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักคิดอย่างทันทีทันใดและแสดงออกในสถานการณ์ที่พบเจอตรงหน้า

2. เพื่อฝึกฝนให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการกล้าที่จะตัดสินใจ ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของการเป็นผู้นำที่ดี

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์โดยใช้การตัดสินใจ เป็นการแสดงออกทางความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งโดยจับพลันภายใต้เงื่อนไขที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจเป็นการแสดงออกด้านการเคลื่อนไหว การใช้คำพูดก็ได้

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำ ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการถาม การหาข้อสรุป กำหนดทิศทาง จูงใจและตัดสินใจ และยังจะต้องเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือให้กลุ่มทำงานได้อย่างสำเร็จ

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ให้ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งเป็น 2-4 กลุ่มๆ ละเท่าๆ กัน ตั้งแถวตอนเรียงลึกแล้วนั่งลง จากนั้นเอาเก้าอี้วางไว้ท้ายแถว กลุ่มละ 1 ตัว
3. ผู้นำกิจกรรมถือลูกโป่งยืนอยู่หน้าแถว โดยที่ผู้ร่วมกิจกรรมที่อยู่หัวแถวชูมือเพื่อเตรียมรับลูกโป่ง
4. เมื่อผู้นำกิจกรรมเป่านกหวีด คนหัวแถวรับลูกโป่งแล้วส่งข้ามศีรษะต่อให้กับคนที่อยู่ข้างหลังโดยห้ามหันไปมอง เมื่อลูกโป่งส่งไปถึงคนสุดท้าย ให้คนสุดท้ายขึ้นไป ยืนบนเก้าอี้ แล้วส่งลูกโป่งกลับมายังด้านหน้า เมื่อส่งมาถึงคนแรก ก็ให้คนแรกยืนขึ้นพร้อมกับส่งเสียง เฮ้! ดังๆ ถือว่าเป็นฝ่ายชนะ
5. ถ้ากลุ่มไหนหันหลังไปมองเพื่อนขณะที่ส่งลูกโป่ง ถือว่ากลุ่มนั้นทำผิดกติกา ปรับแพ้ในรอบนี้ แต่ถ้าลูกโป่งหลุดออกจากแถวก็ให้คนที่ทำหลุดนั้นเก็บคืนมา แล้วจึงส่งต่อได้

กิจกรรมช่วงที่ 2 กระเป๋าสเปซ

1. แบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม ผู้นำกิจกรรมจะสร้างสถานการณ์ขึ้นมา 3 สถานการณ์ ได้แก่

“แม่แล้ว !! คนรักโดนจับตัวไปต้องรีบไปช่วยโดยด่วน ทำอย่างไรจึงจะไปให้เร็วที่สุด แล้วถ้าได้ของจากกระเป๋าสเปซมา 1 อย่าง จะนำไปทำอะไรให้สามารถช่วยคนรักของเราได้สินะ”

“เพื่อนข้างบ้านโทรศัพท์มาบอกว่าเหมือนมีขโมยกำลังจะขึ้นบ้านเรา จะทำอย่างไรก่อนดี”

“วันนี้ฉันตื่นสายต้องรีบไปโรงเรียนให้ทัน รถโรงเรียนก็ไปแล้ว ไม่มีทางไปทางอื่นเลย ต้องล้วงกระเป๋าสเปซหาของมาช่วยหน่อยแล้ว”

2. แต่ละกลุ่มจับฉลากว่าได้สถานการณ์ใด แล้วให้ผู้ร่วมกิจกรรมทุกคนจำลองว่าตนเองเจอสถานการณ์นั้นๆอยู่ โดยในด้านแรกผู้นำกิจกรรมจะนำเก้าอี้วางขวางทางไว้ ซึ่งกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะต้องรีบทำแข่งกันเวลา ให้ผู้ร่วมกิจกรรมรีบวิ่งผ่านเก้าอี้ไปอย่างไรก็ได้ ตามแต่การตัดสินใจของแต่ละคน เช่น บางคนวิ่งกระโดดข้ามเก้าอี้ไป หรือบางคนเลื้อนเก้าอี้ออก และบางคนอาจจะหยุดชะงักก่อน ซึ่งการทำเช่นนี้จะเป็นการเป็นผู้นำในหัวข้อการกล้าตัดสินใจ

3. เมื่อวิ่งผ่านเก้าอี้มาได้แล้ว ในด้านต่อมา จะให้แต่ละคนล้วงของในกระเป๋าสเปซ ซึ่งในกระเป๋าสเปซจะมีของหลายสิ่ง เช่น ในสถานการณ์ “วันนี้ตื่นสายต้องรีบไปโรงเรียนให้ทัน รถโรงเรียนก็ไปแล้ว” ของที่มีอยู่ในกระเป๋าสเปซ ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ สเก็ตบอร์ด เครื่องเขียน ร่ม นาฬิกาปลุก สายน้ำเกลือ เป็นต้น

4. เมื่อผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนหยิบได้ของสิ่งใด ให้คิดต่อว่าเหตุการณ์จะเกิดอะไรขึ้น สามารถดัดแปลงเหตุการณ์อย่างไรก็ได้ และจะนำของสิ่งนั้นไปทำอะไร พร้อมทำท่าทางประกอบ โดยต้องทำในทันทีทันใด เช่น ถ้าผู้ร่วมกิจกรรมหยิบออกมาแล้วได้ นาฬิกาปลุก ผู้ร่วมกิจกรรมจึงสร้างสถานการณ์ต่อว่า กร๊ง !!! เรื่องนี้เราแค่ฝันไป นาฬิกาปลุกของจริงดังขึ้นแล้วเราก็ตื่นไปโรงเรียนได้ทันตามเวลาปกติ เป็นต้น

5. ผู้ร่วมกิจกรรมผลัดกันเล่นจนครบทุกคน และร่วมพูดคุยกันเพื่อสรุปกิจกรรมครั้งนี้ถึงประโยชน์ที่ได้จากการทำกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม

2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม

3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้
ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

- ฉลากเลือกสถานการณ์
- แก้ว
- อุปกรณ์ในกระเป๋าสเปเชียล แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มตามสถานการณ์ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 “แม่แล้ว !! คนรักโดนจับตัวไปต้องรีบไปช่วยโดยด่วน ทำอย่างไรจึงจะไปให้เร็วที่สุด แล้วถ้าได้ของจากกระเป๋าสเปเชียลมา 1 อย่าง จะนำไปทำอะไรให้สามารถช่วยคนรักของเราได้คืนนะ” ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ เชือก มีด ขนมอบังแสนอร่อย ปืนปลอม เงินสด พลังวิเศษ

สถานการณ์ที่ 2 “เพื่อนข้างบ้านโทรศัพท์มาบอกว่าเหมือนมีขโมยกำลังจะขึ้นบ้านเรา จะทำอะไรก่อนดี” ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ ไฟฉาย โทร่ง กล้องส่องทางไกล เชือก กล้วย

สถานการณ์ที่ 3 “วันนี้ฉันตื่นสายต้องรีบไปโรงเรียนให้ทัน รถโรงเรียนก็ไปแล้ว ไม่มีทางไปทางอื่นเลย ต้องล้วงกระเป๋าสเปเชียลหาของมาช่วยหน่อยแล้ว” ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ สเก็ตบอร์ด เครื่องเขียน ร่ม นาฬิกาปลุก สายน้ำเกลือ

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความกล้าในการตัดสินใจได้อย่างทันทีทันใด ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ผู้นำที่ดีควรพึงมี

กิจกรรมที่ 11

ชื่อกิจกรรม Where wolf ?

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักการพูดคุยกับผู้อื่นเพื่อร่วมกันหาข้อตกลงร่วมกัน
2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมรู้จักการแสดงความคิดเห็น และข้อขัดแย้งกับผู้อื่นได้อย่าง

เหมาะสม

3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกฝนการใช้คำพูดและร่างกายในการสื่อสารกับผู้อื่นอย่าง
ทันทีทันใด

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์โดยใช้การด้นสด เป็นการแสดงออกทางความคิดอย่างใด
อย่างหนึ่งโดยจับพลันภายใต้เงื่อนไขที่ถูกกำหนดขึ้น ซึ่งการแสดงออกนี้อาจเป็นการแสดงออกด้าน
การเคลื่อนไหว การใช้คำพูดก็ได้

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์
กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความขัดแย้ง การทำงานหรือการ
ทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันด้วยบุคคลหลายๆบุคคลนั้นย่อมมีความคิดเห็น ความคิดที่ไม่ตรงกัน
ความขัดแย้งที่กล่าวนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลแสดงความคิดหรือสรุปประเด็นแล้วไม่ตรงกับผู้อื่น ซึ่ง
ทั้งสองฝ่ายจะต้องแสดงพฤติกรรมพยายามหาความคิดเห็นที่ตรงกันหรือการสร้างข้อตกลง
ร่วมกันที่สามารถยอมรับได้ทั้งสองฝ่าย

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ผู้ร่วมกิจกรรมแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 5 คน ผู้นำกิจกรรมจะแจกไม้ยาวให้แต่ละ
กลุ่ม คนละ 1 อัน
3. ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนยืนนิ้วชี้ออกมาทั้งสองข้าง แล้วจะต้องนำไม้วางบนนิ้วชี้
ของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
4. แต่ละกลุ่มทำอย่างไรก็ได้ให้วางไม้ลงบนพื้นได้เร็วที่สุด กลุ่มใดใช้เวลาได้เร็วที่สุด
ถือเป็นผู้ชนะ

กิจกรรมช่วงที่ 2 Where wolf ?

1. ผู้ร่วมกิจกรรมนั่งล้อมเป็นวงกลม หันหน้าเข้าหากัน ทุกคนจะจับฉลากเพื่อรับบทบาทของตนเอง
2. เมื่อทุกคนได้รับบทบาทของตัวเองแล้ว ห้ามให้ใครรู้ว่าตนเองเป็นอะไร บทบาทมีดังนี้ ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน ตำรวจ คนบ้า (ตัวป่วน) หมาป่า และอศวิน ซึ่งผู้ที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน และตำรวจ จะต้องช่วยกันหาหมาป่า เพื่อฆ่าหมาป่าให้ตายก่อนที่จะหมาป่าจะกินคนในหมู่บ้านได้จนหมด ซึ่งอศวินจะมีพลังวิเศษสามารถดูว่าใครเป็นหมาป่าได้
3. ซึ่งในแต่ละรอบทุกคนจะต้องร่วมสนทนาปรึกษาหารือกัน ว่าใครมีแนวโน้มว่าจะเป็นหมาป่าที่สุด และร่วมกันโหวตเพื่อฆ่าหมาป่า
4. ทั้งนี้คนที่เป็นอศวินจะต้องห้ามให้หมาป่ารู้เด็ดขาดว่าตนเองเป็นอศวิน มิเช่นนั้นจะถูกฆ่าตายทันที
5. ระหว่างดำเนินกิจกรรม ผู้นำกิจกรรมจะเป็นผู้ช่วยในการแนะแนวทางเพิ่มเติมแก่ผู้ร่วมกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่าการจะเล่นเกมนี้ให้ชนะควรทำอย่างไร
3. ผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ร่วมกัน

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

ป้ายบทบาท ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน ตำรวจ คนบ้า(ตัวป่วน) หมาป่า และอศวิน

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อผู้อื่น และรู้จักรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยเช่นกัน และรู้จักการพูดคุยเพื่อหาข้อสรุปที่เป็นกลาง ทั้งนี้จะต้องไม่แสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือไม่เหมาะสมกับผู้อื่นแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม

กิจกรรมที่ 12

ชื่อกิจกรรม ร่วมกันสร้าง

เวลาที่ใช้ในการดำเนินการกิจกรรม 60 นาที

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

1. เพื่อเป็นการฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์ร่วมกัน
2. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมฝึกการทำงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้รู้จักตนเองและผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการละครสร้างสรรค์ในการฝึกความคิดสร้างสรรค์ เป็นความคิดหรือการกระทำสิ่งใหม่โดยไม่ซ้ำแบบหรือเลียนแบบใคร

- David W. Johnson and Roger T. Johnson เสนอพฤติกรรมที่ บ่งชี้ ถึง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น คือบุคคลจะต้องมีพฤติกรรมการสร้างบรรยากาศและการรักษาบรรยากาศในการทำงานกลุ่ม บุคคลจะต้องมีความเชื่อใจ ไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะส่งผลให้งานดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

กระบวนการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมช่วงที่ 1 Warm Up

1. ผู้วิจัยกล่าวทักทาย และเริ่มดำเนินกิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. ผู้นำกิจกรรมจะให้โจทย์ว่า ในอีก 10 ปีข้างหน้า คิดว่าเราจะเป็นอย่างไร
3. โดยจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมออกมาทำท่า 1 ท่า พูดได้ บรรยายได้ และให้เพื่อนทุกคนช่วยกันทายให้ถูก
4. ทำไปเรื่อยๆจนครบทุกคน โดยผู้นำกิจกรรมจะคอยสังเกตการณ์และอาจมีคำถามเพิ่มเติมถึงเหตุผลที่เลือกจะเป็นอย่างนั้น กิจกรรมช่วงนี้จะช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้คิด ทบทวนกับตนเองว่าอยากเป็นอะไร อยากเห็นภาพในอนาคตของตนเองออกมาแบบไหน ส่งเสริมให้รู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมช่วงที่ 2 ร่วมกันสร้าง

1. ผู้นำกิจกรรมจะให้โจทย์แก่ผู้ร่วมกิจกรรมว่า ให้สร้างสรรค์จินตนาการว่า ชุมชนของเราในอีก....ปีข้างหน้าจะเป็นอย่างไร โดยจะให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันทำด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่
2. ผู้ร่วมกิจกรรมจะต้องสร้างสรรค์จินตนาการออกมาเป็นรูปวาดบนกระดาษร้อยปอนด์ พร้อมทั้งนำเสนอเป็นเรื่องสั้น หรือสร้างสรรค์สถานการณ์ 1 สถานการณ์
3. แล้วออกมานำเสนอตามโจทย์ที่ได้รับนี้ พร้อมทั้งพูดคุยถึงเหตุผลในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ว่าแต่ละคนมีความคิดความเห็นอย่างไรบ้าง

กิจกรรมช่วงที่ 3 ขั้นสรุปกิจกรรม

1. ผู้ร่วมกิจกรรมและผู้นำกิจกรรมนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นวงกลม
2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมในวันนี้ผู้ร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร และแสดงความคิดเห็นถึงข้อดีข้อเสียของกิจกรรม
3. ร่วมกันแสดงแนะถึงข้อดีของเพื่อนๆแต่ละคน ว่าแต่ละคนมีข้อดีอย่างไรบ้าง หลังจากนั้นผู้นำกิจกรรมและผู้ร่วมกิจกรรมร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดที่ผ่านมา

อุปกรณ์ / สื่อการเรียนรู้

กระดาษร้อยปอนด์

การประเมินผลกิจกรรม

ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความคิดสร้างสรรค์ และให้ความร่วมมือและการส่งเสริมเพื่อนในการทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ และก่อให้เกิดความไว้วางใจแก่เพื่อนในการทำกิจกรรมร่วมกัน

ภาคผนวก จ
รูปภาพกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
ของเยาวชน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	พิรัชญา ภาমনตรี
วัน เดือน ปี เกิด	16 พฤษภาคม 2538
สถานที่เกิด	อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร
วุฒิการศึกษา	- พ.ศ. 2559 ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - พ.ศ. 2563 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่อยู่ปัจจุบัน
	688/17 คอนโดวิซแอสยาม ซอยพญานาค ถนนพญาไท แขวงถนน เพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

